המוסף לשבת

רכבת לילה לווילנה

פגישה בווילנה: ח"כ חייקה גרוסמן, עם חבר-לנשק, בככר הגיטו בווילנה.

פגישה במוסקבה: ח"כ אורה נמיר עם אידה נודל, על מרפסת בית המלון.

ח"כ חייקה גרוסמן, ניצולת שואה, לוחמת מחתרת בגיטו וילנה, חוזרת אל עברה בבריה"מ של היום ● בלוויית ח"כ אורה נמיר היא מבקרת בגיטו המתפורר והמוזנח, ובגיא ההריגה ביער פונאי ● השלטונות הסובייטיים מחקו כל זכר ליהודים קורבנות השואה

מאת ח"כ חייקה גרוסמן

הרחוב הזה, המוור, פועל אצלי ללא שינוי, אני חוזרת על עקבותי שאבדו. אני חוזרת לעולם שאיננו עוד. כך קרה, שמצאתי עצמי ברכבת לילה, נוסעת ממוסקבה לווילנה ולקובנה. השארנו מאחורינו את מוסקבה, והיא גועשת משלחות.

במוסקבה, אורחים יוצאים ובאים. אחרים, אורחים רצויים מאד, עוזבים – לא לפני שמתפרסם בעיתונים מה שקרוי בז'רגון הפוליטי – "הודעה משותפת" של האורחים והמארחים.

הקונגרס העולמי של הנשים למען עולם ללא נשק גרעיני היה ממש מיפגן מרשים של גזעים, צבעים, תלבושות עממיות. אך בפנים, בתוך הוועדות, גאו חילוקי-הדעות. הדברים היו קיצוניים למדי. הטמפרמנט הנשי, מסתבר, אינו מפגר אחר הגברי.

פגשנו במוסקבה מסורבי-עליה ידועי שם – וידועי-שם פחות. באו אלינו והלכו מאיתנו. חיפשו עידוד. חיפשו הגנה על זכויותיהם. לא אחד יצא מאוכזב, מסתיר מרירותו בתוכו. אחרים – כל מאבק למען עלייתם נראה להם חיוור מרי. אחרים – ביקשו יותר תשומת לב. יותר זמן מוקדש לסיפורים.

ביניהם, כאלה המאמינים בהתערבות העולם. מופיעים גם מאמינים בגאולה, שתבוא משמים. פה ושם, תופעות מוזרות: חוזרים למינהגי ה"שטעטל". אומרים בתוקף: "עם ישראל חי" ומאמינים במילות קסם כמו: אהבת ישראל והשם יעזור, יש דיש. בני-אדם במצוקה נפשית. מסתיינים.

פגשנו מסורבי-עלייה בעלי ותק. עשר שנים, חמש עשרה. שנות ציפיה ארוכות. ימים ארוכים, לילות ארוכים עוד יותר. היה זמן לחשוב. היה זמן להפוך בעניין, היה זמן לנסות ולגייס את ההגיון, שידריך אותם בתוך מבוך חייהם. סיפורים קפקאיים.

■ ■ ■

מתוך מהומה זו, יצאתי לחפש את עולמי האבוד, במה שהיה פעם "ירושלים דליטא". יצאתי לתפוש את קצה החוט, שנשמט מידי בערוב 1942 – בעת ביקורי האחרון בגיטו וילנה.

חברותי למסע – להן אין במה לתיאחז, כי ימיהן אינן ימי ולילותיהן אינן לילותי. אולי שמעו משהו מעורפל על אותם ימים, סוף 1942, כשהתכוננו ל"קרב האחרון" והאבוד בגיטאות, אותם גיטאות, שידעתי היטב, וילנה-ביאליסטוק-וארשה, היו בעיצומן.

לא, הן לא יכלו לדעת. אולי לא ידעו אפילו את כיוון הנסיעה. ביקשו שאספר להן לאן נוסעים ומה קרה שם, באותה וילנה. חיפשתי מפה של ליטא. לא היתה. השם "פונארי" לא כל־כך מוכר. גם "הפורט ה־9" בקובנה לא אמר להן הרבה.

המסע שלי לווילנה ולקובנה מתקרב למחוז חפצו, ובליבי רגשות מעורבים: כיסופים וחששות.

סימטאות אחורות של הגיטו עדיין שרירות וקיימות. הן מבחילות בעליבותן, ובעוני של תושביהן, המתגלה בחצרות. רק הכנסיה, אשר עמדה לא רחוק מן השער הראשי של הגיטו, מתנוססת בגאווה ומצוייה בעיצומו של תהליך שיקום ושיפוץ רציני. הכנסייה, וחבר ותיק לנשק היו לי למורי דרך. חוץ מהם – אין סימן, שפה היה גיטו.

את הכנסייה הזו הכרתי היטב. היו לה שתי כניסות, אחת מרחוב גבלנה, ושנייה – ליד השער של הגיטו, ברודניצקה. אפשר היה להיכנס בכניסה אחת כארית טהורה, ולצאת מצד שני עם טלאי, כיהודיה, לחמוק לתוך השורות של היהודים, שנאספו ליד השער עם רדת הערב. יכולתי לחזור כאילו מן העבודה, כמו כל היהודים, המסתידים מאחורי המעיל תפוחי־אדמה קפואים.

אני מסתובבת בסימטאות כמו בחלום תעתועים. היה או לא היה כל זה? מה היה קורהלרפובליקה הליטאית המשגשגת, איזה נזק היה נגרם לה, לו היה שלט כלשהו ועליו כתוב: "פה היה הגיטו היהודי"? או "מפה הובילו הנאצים את יהודי וילנה לפונארי, ושם רצחו אותם ביריות"?

מישהו לוחש לי: "את הגיטו לא מזכירים, כי אין הם רוצים להראות את חרפתם". מי יודע? מי יבין צפונות המחשת השואה. המדריכה באוטובוס מסבירה, שליטא איבדה 700.000 אזרחים במלחמת העולם השנייה ובכיבוש הנאצי. אני עושה חשבון מהיר. הייתכן? בכל האזורים המהווים היום את ליטא, מווילנה עד הבאלטיקום, כולל איזורי פרוסיה המזרחית, כולל ממל (קלייפדה) לא היו כל־כך הרבה יהודים להשמדה. ידוע לי בבטחה: בפונארי נרצחו 100.000 יהודי וילנה והסביבה.

פונארי לא היה תחילה במסלול נסיעתנו. אך ביקשנו, התעקשנו ונענינו.

היה יום שמש בהיר. נסיעה באוטובוס חריש, כשמכונית משטרה לפנינו צופרת, כדי לפנות לנו את הדרך. תוך עשרים דקות אנו בפונארי.

שבוע אחרון למבצע.

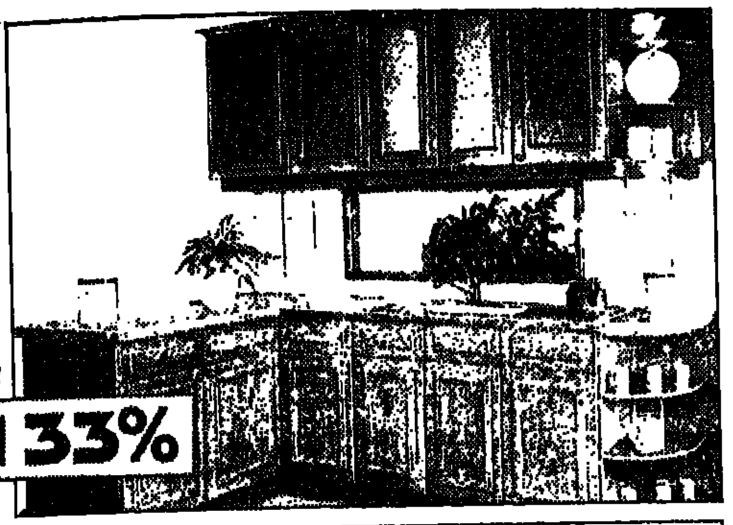

דגם פרובנס
הנחה 33%

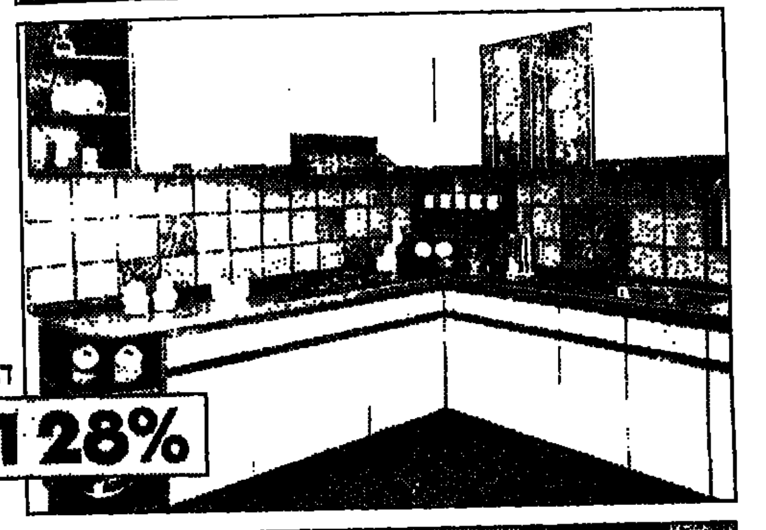

דגם רוסטיקנה
הנחה 28%

דגם סופטלוק
הנחה 23%

רעיונות חדשים ב"רים"

הבטיחו לעצמכם עכשיו מטבח יוקרה לראש השנה

רק ב"רים" תשלובת הריהוט הגדולה בישראל תמצאו בדיוק את המטבח המתאים לכם: ממטבח אמריקאי יוקרתי גדול, מדגמי "מוביליה" ועד למטבח קומפקטי לזוג צעיר.

700 עובדי תשלובת "רים" עושים הכל כדי שמטבח חלומותיכם יהפוך למציאות: יעוץ בתכנון (גם בביתכם), ייצור בהשגחת מכון התקנים, הרכבה והתאמה עד לפרט האחרון ושרות ואחריות של חמש שנים. זה הזמן להזמין את מטבח חלומותיכם ב"רים" ולקבל מטבח, שאף נגר לא יצליח לחקות אותו

אפשרות עד 12 תשלומים

חגיגת מטבחים ב"רים"

13%-33%

ה נ ח ה

mobilia
דגם קונטור
הנחה 13%

חוּרים
תשלובת הריהוט הגדולה בישראל

המבצע בחנויות רים:

■ ירושלים: כורש 7 • שלומציון המלכה 18 • חנות המפעל, אזור התעשיה גבעת שאול ב' ■ תל-אביב: בן יהודה 108, 106 • הרצל 102, הרצל 32 • דיזנגוף סנטר, שער 3 ליד המשביר ■ חיפה: הרצל 67 • דרך חטיבת גולני 23 ■ מפרץ חיפה: "רים" צומת קרית אתא ■ באר-שבע: הרצל 54, 58 • חנות המפעל, אזור התעשיה עמק שרה... נב-ים, ביתן 6 ■ אילת: הוכמן, שד' מריין ■ אשדוד: רח' רוגוזין 25 ■ אשקלון: צה"ל 29 ■ חדרה: הרברט סמואל 52 ■ הרצליה: ויצמן 20 פינת היובל ■ כפר-סבא: קולמן, ויצמן 66. שד' ירושלים 50 ■ נהריה: שד' הגעתון 2 ■ נצרת: נמסוואי 720 ■ נתניה: שער העמק 1 • "מסי" אזור התעשיה רח' הקידר 7 ■ עכו: רח' בן עמי 32 ■ עפולה: רח' מנחם פינת ארלוזורוב ■ פתח-תקוה: בית "רים", בר־כוכבא 23 ■ צפת: רח' ירושלים 18 ■ קרית-גת: שד' לכיש 7/18 מול מ.ד.א. ■ קרית-שמונה: מרכז מסחרי ארזים אושר ■ ראשון-לציון: רוטשילד 31 ■ רחובות: אחד העם 27 ■ רמלה: הרצל 91 ליד התחנה המרכזית ■ רמת-גן: ז'בוטינסקי 106 ■ רמת-השרון: סוקולוב 30.

אפשרות לתחילת התשלומים ב-2.8 באמצעות כרטיסי אשראי ויזה וישראכרט

אקספרס רים

חדרי שינה, ארונות קיר ומזרונים מורכבים אצלכם בבית תוך 72 שעות.

קשר בראל

רכבת לילה לווילנה

פגישה בחתונה: נמיר וגרוסמן עם בחתונות סירובניקים. בז'קט חום – יוסף ביגון.

ושוב הראש עובד ומחשב, אם אנו נסענו עשרים דקות, כמה זמן נמשכה הדרך לפונאר, כאשר הלכו בה ברגל הנשים, הילדים והזקנים, יהודים עמוסי חבילות, צירה לדרך בלתי־נודעת? וזהי, אם כן, אותו דרך, אותו יער קסום, אליו הגענו וירדנו מן האוטובוס.

ביער – שלווה אלהית. אתה מאזין לשקט ולרינת הציפורים שיכורות־אהבה, נושם את האוויר הכשום של האביב, משתכר. והנה הבורות. הכל מסודר, מסומן, מטופח. עבודות האיתור והסימון והבנייה נסתיימו רק לפני שנה. אמור היה להיות פה פארק. קמה צעקה. היא עורה. על כל בור טבלת זכרון. חמש כאלה מפוזרות בשטח: „תהילת נצח ללוחמים נגש הפאשיזם". או: „פה שרפו בפקודת הנאצים את הגוויות של המומתים, בשנת 1944".

■ ■ ■

ידעתי קודם לכן שבברה"מ אין מנציחים את הקהילות היהודיות, שחושמדו. ראיתי זאת בבאבי־יאר. ידעתי שאין זכר להשמדה היהודית הטוטאלית במסגרת „הפתרון הסופי". אני קוראת שוב את הטקסטים ברוסית ומתרגמת אותם לעברית, כדי שגם חברותי תדענה. הכל חוזר עם בוא הזכרון. גם הקריאה ברוסית.

ידעתי, ובכל זאת קשה להשלים. אתר זה, ששמו היום בליטאית: פונאריי – כאן החל התהליך של בצוע „הפתרון הסופי". זהו המקום. פה היה הרצח ההמוני הראשון של יהודי וילנה בסתיו־חורף 1941. מפה, מווילנה, יצא המסר הראשון לגיטאות אחרים, בדבר התכנית הנאצית להשמיד את כל היהודים. מפה יצאה הקריאה: „אל תלכו כצאן לטבח".

ובאתר זה אין זכר להסטוריה היהודית. כאילו לא היה גיטו מעולם, לא ווילנה היהודית, שהויתה והפיצה תרבות, תיאטרון, יצירה של דורות. עיר ללא עברו

מה מקור העיוות הזה? האמנם, רק ההמשך להתכחשות ההסטורית לקיומו הייחודי של העם היהודי כעם? גם לשואה, גם לה מתכחשים? ייתכן, שגם היא גורם מפריע לתוט התיאורטי הזה.

ראיתי במוסקבה את סימניה הראשונים של „הפתיחות" – ה„גלסנוסט" והבנין מחדש – „הפרסטרויקה". האמנם יפסח גם תהליך זה על הציונות? האמנם ידלג על הוויכוח, שנמאס לחזור אליו, על קיומו הייחודי של עמנו, וגם הפעם יסרבו הרוסים להכיר בנו כבעם?

יודעים הכל

לשבת בתיאטרון על שם מייקובסקי במוסקבה, לראות מחזה שיש בו התרסה נגד קשיחותו של משטר סטלין, להבין את בריה"מ של גורבצ'וב ברמעות ובשתיקה של הקהל.

ביום רביעי השבוע, יום אחד אחרי שובה ממוסקבה, אחרי ניתוח הרשמים הפוליטיים הערב בתיאטרון המוסקבאי עוד חי בעיניה של ח"כ אורה נמיר. במערב מדברים על הפתיחות, על ה„גלאסנוסט", אבל בשביל הרוסים גורבצ'וב הוא קודם כל חלומות על כלכלה טובה יותר.

גם ליהודים מותר לחלום בעידן החדש, אבל מלבד עלייה מסויימת במספר היתרי היציאה, התרשמה ח"כ אורה נמיר, כי יהודי בריה"מ נותרו, עדיין, מחוץ לחגיגת התקוות.

נמיר, לדבריה, הבהירה למארחים: שינוי בגישתכם לנושא היהודי ימחיש לציבור בישראל חד־משמעית, כי בריה"מ שוברת את חומת העויינות שבה הקיפה את מדינת היהודים. הרוסים הקשיבו לדברים – גם זה יותר משעשו לפני חמש שנים.

נמיר: „בריה"מ פתוחה לדיאלוג, אך לא משוכנעת עדיין ברצינות המאמץ הישראלי להגיע לכך. מבחינת הרוסים, הוועידה הבינלאומית היא התנאי והיא גם המפתח. הוועידה תחזיר את בריה"מ לתמונה המזרח־תיכונית ותשלב אותה בתהליך השלום".

נמיר מצאה במוסקבה מארחים, שידעו „הכל" על ישראל: מי הוא מי, מי חושב מה. הרוסים, היא אומרת, בקיאים במה שקורה בירושלים. עכשיו הם רוצים לראות את ישראל פותחת להם דלת נוספת לאזור, באמצעות הוועידה הבינלאומית. אם כך, אכן, תעשה ישראל, הם ייכנסו דרך הדלת לאט, בזהירות, כדי שלא להכעיס את העולם הערבי.

אפשר להניח, שלכניסה חזו תהיה תמורה. בעידן החלומות הארוזים לעתיד טוב יותר, שייצר גורבצ'וב, רוצה נמיר להאמין, שפעם עוד יהיו גם חלומות כחול־לבן.

חיים שיבי

האם גם הילדים שלך חשופים לסכנה?

ילדים רבים בארץ צופים בסרטים פורנוגרפיים, אם בסרטי וידאו או בטלוויזיה בכבלים.
זהו רק חלק קטן מגל של פורנוגרפיה ואלימות השוטף את הארץ.

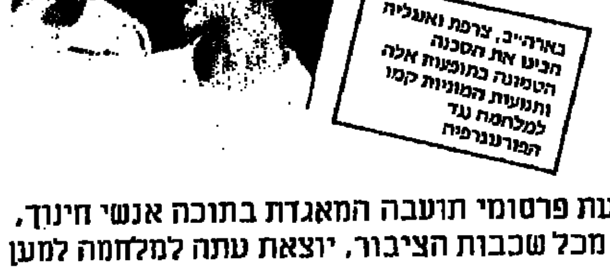

- אמצעי התקשורת גדושים בתאורי מין, תמונות עירום ואף בתאורי סטיות למיניהן
- סרטים מלאי אלימות, מוצגים מדי ערב בטלוויזיה
- חוברות וסרטים פורנוגרפיים נמכרים בראש חוצות וזאת בניגוד לחוק

תנפה — תנועה למניעת פרסומי תועבה המאגדת בתוכה אנשי חינוך, משפטנים והורים מכל שכבות הציבור, יוצאת עתה למלחמה למען

עם יפה טוהר בארץ נקיה

ארץ נקיה ללא אלימות, ללא פורנוגרפיה, ללא מודעות פרסום מפוקפקות. עם יפה טוהר השומר על החוק, על ערכי תרבות, צניעות וכבוד האדם.
רוב רובם של תושבי ישראל מתנגד לפורנוגרפיה
אנא הזכה זאת והצטרף אל היוזמה שלנו
מלא את הטופס המצ"ב ושלח אותו עוד היום אל:

אברהם גוזה

תנפה — תנועה למניעת פרסומי תועבה
ת.ד. 33872 תל אביב 61338

שם: ____
כתובת: ____
טלפון: ____

□ אני מזדהה עם יוזמתכם.
□ אני מוכן להקדיש זמן ולפעול למען מטרותיכם.

בריה"מ בתנופה מדינית חדשה: תוך שנה אחת בלבד הצליחה להפוך את תמונת־המצב באיזור על־פיה ● היום היא בעמדת־כוח, שלא נהנתה ממנה זה 20 שנה ● המאמץ האסטרטגי־מדיני החדש מכוון בעיקר למפרץ־הפרסי ● ארה"ב, העסוקה ב„איראנגייט", לא הצליחה להבחין בתרגיל הסובייטי, שבוצע מתחת לאפה ● אם מוסקבה תצליח, אפילו חלקית, ישראל תהיה אחת הנפגעות העיקריות

חיבוק הדב

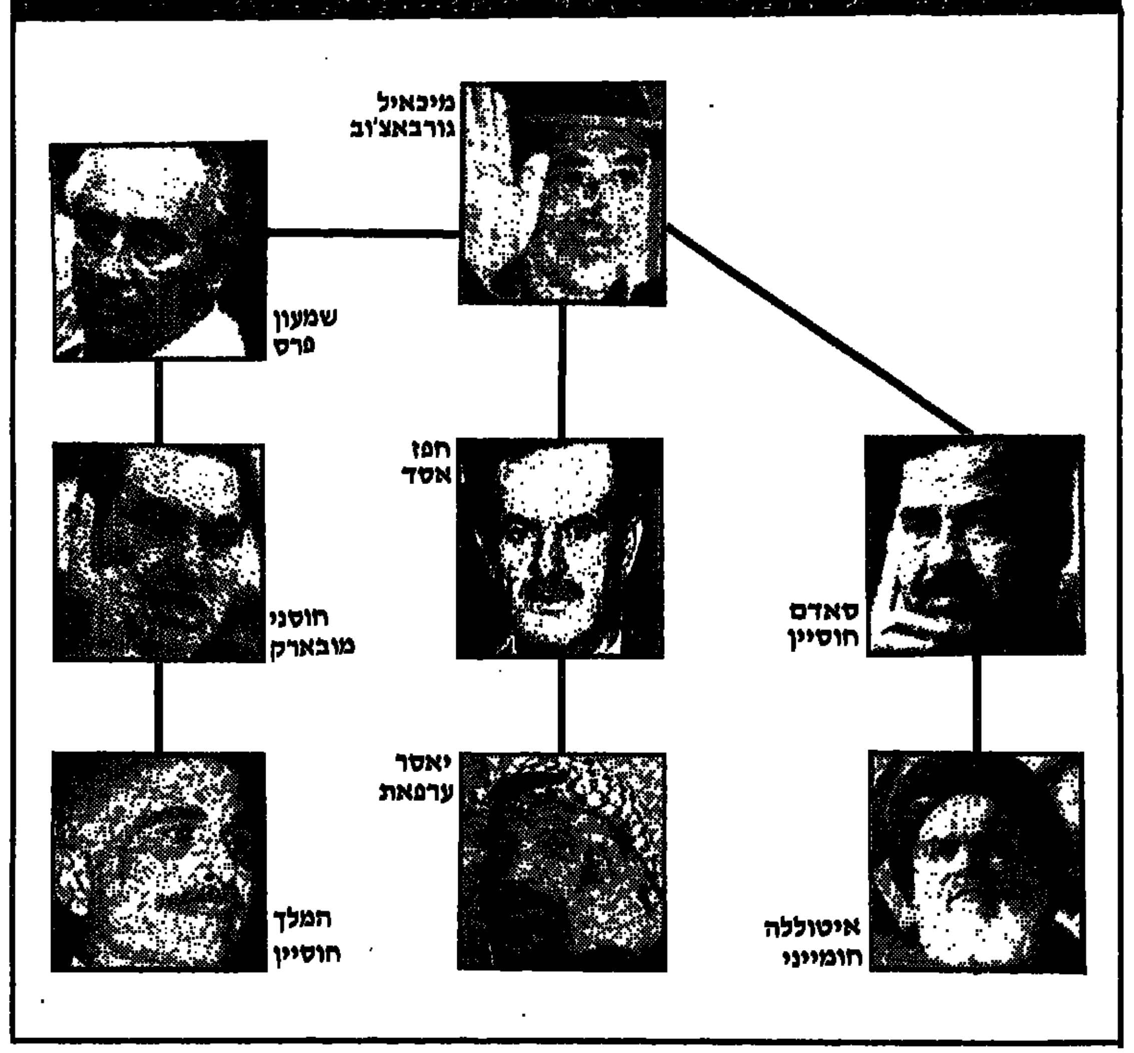

אלה היעדים העיקריים של המדיניות הסובייטית החדשה במזרח התיכון ובאיזור

מאת רון בן־ישי

מי שנטו לראות מזימה סובייטית מאחורי כל התלקחות פוליטית במזרח־התיכון, רשאים לחכך ידיהם בסיפוק. היום, יש להם סוף־סוף על מה להסתמך.

אחרי שנים רבות של תרדמה וסטירות־לחי, שספג ללא תגובה, התעורר לאחרונה הדב הרוסי והוא יוזם ומסתער לטרף ברחבי המזרח־התיכון, בתחכום ובמרץ ראויים להערכה.

סימני היכר חדשים: הוא חבוש צילינדר, וכמעט שאינו חושף ציפורניים. הנהמה שלו מזכירה יותר את שירתה המתוקה של להקת פיאטניצקי מאשר את שאגת הגברים של מקהלת הצבא האדום. אבל הטרף נשאר כשהיה: מקורות הנפט של כלכלת המערב, ודחיקת רגליה של ארה"ב מעמדות ההשפעה והכוח, שיש לה באוקיאנוס ההודי ובאגן המזרחי של הים־התיכון.

ירושלים מודאגת. וושינגטון נבוכה. תגובה הולמת – אין.

זה נדמה מפליא, אך למעשה, במשך כעשרים השנים שחלפו מאז מלחמת ששת־הימים, לא הצליחו הסובייטים לקדם אפילו במילימטר אחד את עניינם במזרח־התיכון. גרוע מזה: הם נחלו מפלות צורבות: תחילה מידיו של הנשיא סאדאת המנוח, שגרשם ממצרים; אחר־כך מידיו של קיסינג'ר, שניטרל אותם בשנות השיבעים; ובאחרונה מידיו של הנשיא קרטר, שעשה שלום בין מצרים וישראל על אפם ועל חמתם.

הדבר היחיד, שנותר לקרמלין לעשותו, הוא לחדש בעקבות כל מלחמה את מלאי הנשק במחסניה של סוריה, ולנסות לטרפד בעזרתה, ובעזרת הטרור הפלשתיני, כל מהלך מדיני לפיוס בין ישראל לערבים ביוזמת ארה"ב. דגם יחסים דומה היה שריר גם עם לוב ועיראק.

שאננות אמריקנית

בתחילת שנות השמונים חלה התדרדרות נוספת במעמדה של בריה"מ באזור. מלחמת איראן־עיראק פוררה את מחנה תומכי בריה"מ לזוגות ולשלשות של מתגוששים וניצים והחלישה את אחיזתו של הקרמלין בקרב הקליינטים המסורתיים שלו.

סאדאם חוסיין, התליין הנאמן מבגדד, שהנשק הסובייטי לא ענה על כל צרכיו, נעשה לפתע ידיד־נפש לצרפת והחל קורץ לארה"ב. תלותו בירדן כנתיב אספקה העניקה למלך חוסיין חופש פעולה מדיני, כפי שלא היה לו מעולם. הלה לא איחר לנצל זאת ופתח בפלירט עם ערפאת לנגד עיניהם הכלות של הסובייטים. גם מצרים, שמיהרה לקפוץ על העגלה העיראקית, נחלצה באותה דרך מבידודה המדיני.

סוריה, לעומת זאת, בגלל קשריה עם איראן, נכנסה לבידוד עמוק בעולם הערבי. מדינות המפרץ, להוציא ערב הסעודית, הפסיקו כמעט את התמיכה הכספית שהעניקו לה והיא נעשתה נטל יותר משהיתה נכס לבריה"מ.

מלחמת לבנון עוד החמירה את המצב. מה שספג אש"ף מידי צה"ל, הסורים, והשיעים גם יחד – היה כאין וכאפס לעומת הנזק, שהסבו לאירגון זה היריבויות מבפנים. גם הקרע בין הנשיא אסאד לבין יאסר ערפאת נראה אז כמכת מוות סופית לסוס הפלשתיני הרתום לעגלה הסובייטית.

פגיעה קשה וישירה ליוקרתם ספגו הסובייטים כאשר הושמד מערך ההגנה האווירית שלהם בלבנון. באותה הזדמנות גם הוכח, כי מאמציהם, שנמשכו עשר שנים, לשקם את חיל־האוויר הסורי, עלו בתוהו.

היועצים הסובייטים לא העלו ארוכה גם לתחלואיה הכלכליים של סוריה, שתמיכתה בטרור הבינלאומי רק הגבירה את בידודה.

המצב עם לוב, אלג'יר ותימן, לא היה טוב יותר.

זו היתה תמונת המצב לפני שנה לערך. מנקודת ראות סובייטית, לא יכולה להיות גרועה ממנה, ועליכן, אין תימה, שהאמריקנים נתפשו לשאננות.

את הבית הלבן ואת ה„סטייט־דיפרטמנט" עניין המזרח־התיכון רק במידה, שהדברים נגעו לבני־הערובה בלבנון, או כאשר פוליטיקאים ישראליים ומצריים דחקו בהם לנקוט עמדה בעניין הוועידה הבינלאומית. אבל, הסובייטים היו כבר בעיצומה של תנופה מדינית, שתכליתה כפולה: לשפר את מעמדה של בריה"מ באיזור; ובמקביל, לסייע לשיפור האווירה ביחסים, שבין בריה"מ לארה"ב, לטובת האינטרס הגלובאלי של שתיהן.

את המאמצים הדיפלומאטיים והאחרים במסגרת האסטרטגיה החדשה מתעל הקרמלין לשלושה אפיקים:

● העיקרי – באיזור המפרץ־הפרסי, במטרה לסיים את הסיכסוך בין איראן לעיראק ולהגביר את אחיזתה של בריה"מ באיזור, לצידה של ארה"ב ובשיתוף פעולה עמה.

● המשני – פעולה דיפלומאטית שקטה ועניפה מאחורי הקלעים במטרה למתן את הסכסוך הישראלי־ערבי ולמנוע מלחמה חדשה, שתעלה את המתיחות בין שתי המעצמות. היעד למאמץ זה הוא בעיקר סוריה.

● המאמץ השלישי מכוון לשים קץ לקרע בין אש"ף לסוריה, ולקרע הפנימי בתוך אש"ף. המטרה: ליכוד שורות „חזית־הסירוב" לקראת תהליך שלום, וועידה בינלאומית אפשרית.

נראה, שבריה"מ נחושה היום בהחלטתה, שלא לחזור על שגיאות העבר ולא להניח לאמריקנים לנהל את ההצגה לבדם ולקטוף את פירותיה. הפתיחות החדשה כלפי ישראל משתלבת במאמץ זה. היא נובעת, בין השאר, מהכרה, שהחרמת ישראל עד היום לא הביאה לבריה"מ שום הישג, והיא אף שומטת מידיה מנוף ללחוץ בו על הערבים.

הפניית המאמץ הסובייטי העיקרי למפרץ־הפרסי נעשתה, אחרי ש„נערי גורבאצ'וב" (דוברינין, פוליאקוב ואחרים) הבחינו, כי פעילותם באיזור זה עשויה להיות המנוף, שבאמצעותו יוכלו לשפר את מעמדם במזרח־התיכון כולו. בניגוד לארה"ב, שאין לה בכלל קשרים והשפעה באיראן, ואשר קשריה עם עיראק רופפים ושבריריים, נהנית בריה"מ מקשרים סבירים עם איראן ועיראק גם יחד.

ההתקפות המילוליות של חומייני על בריה"מ, אינם מפריעים לאייטולות לקבל ממנה חשמל עבור רשת הרכבות הצפונית שלהם. מומחים סובייטיים מתחזקים כמה ממפעלי הפלדה באיראן. והעיקר: בריה"מ מאשרת לצפון־קוריאה ולוויטנאם, להעביר כמויות גדולות של נשק לאיראן. ייתכן גם, שהסובייטים נתנו ללוב אישור, לספק לאיראן את טילי הקרקע־קרקע מדגם „סקאד", שבאמצעותם מפציצים האיראנים את בגדד וערים אחרות בעיראק.

באותה שעה ממשיכים הסובייטים, כמימים־ימימה, לספק נשק לעיראק ולקיים קשרים הדוקים עם משטרו של סאדאם חוסיין.

יתרונות אסטרטגיים

קשרים אלה עם שני הצדדים לסיכסוך טומנים בחובם סיכוי גדול למדיניות החוץ הסובייטית. לפחות תיאורטית, בריה"מ היא היום הגורם המדיני היחיד, המסוגל לתווך בין שני הצדדים, ולהפעיל עליהם לחץ לסיים את הסיכסוך ביניהם. אם יצליחו במשימה זו, שהם שקועים בה עתה ראשם ורובם, תהיה בריה"מ לגורם הדומיננטי באיזור המפרץ, ואחיזתה בשתי יצרניות נפט עולמיות אלה תעניק לה יתרונות אסטרטגיים חשובים.

מלבד היכולת לשים יד על ברזי־הנפט של המערב, והיוקרה הבינלאומית, יביא לסובייטים סיום המלחמה במפרץ־הפרסי בתיווכם, רווח גם בחלקים אחרים של המזרח־התיכון:

● הוא יסיים את בידודה של סוריה בעולם הערבי, הנובע היום מתמיכתה באיראן, ויאפשר לה מחדש לתאם עמדות עם עיראק.

● בוועידה הבינלאומית לשלום במזרח־התיכון תוכל, אם כן, בריה"מ להופיע בראש מחנה מלוכד, הכולל את עיראק.

● תקטן תלותו של סאדאם חוסיין בירדן ובמצרים, וכך יקטן גם חופש הפעולה המדיני, שיש היום לחוסיין ומובאראק בברכתו של שליט בגדד.

הסובייטים מבינים, כי לפי שעה, אין השפעתם על שני הצדדים לסכסוך מספיקה כדי לשבור את מעגל העוינות ביניהם. לפיכך, הם מעמיקים בהתמדה את קשריהם עם שני הצדדים לקראת היום, שבו יסתלק, אולי, חומייני מן הזירה ויוסר המכשול העיקרי לסיום המלחמה.

במסגרת פעילות זו הם חידשו לא מכבר את אספקת הנשק לעיראק, תמורת הבטחה פומבית של העיראקים, כי אם תסתיים המלחמה – הם יהיו מוכנים לחזור ל„סטטוס־קוו אנטה" – כלומר, למצב בשטח, ששרר לפני פרוץ הקרבות לפני שמונה שנים. באיראן ביקר לפני כשלושה שבועות סגן שר החוץ הסובייטי, יולי וורונצוב, והבטיח לאיראנים במרומז, כי בריה"מ עומדת לצידם.

התרגיל המבריק

אבל בכך לא די. הסובייטים מטפחים מזה שנים קשרים זהירים ועדינים עם מדינות הנפט של המפרץ־הפרסי. הם קשרו לאחרונה יחסים דיפלומאטיים עם כמה מהן והידקו מאוד את קשרי המסחר, בעיקר עם כווית וערב־הסעודית.

אבל ההזדמנות הגדולה נקרתה על דרכה של בריה"מ, כאשר איימה איראן על משלוחי הנפט של כוויית, בגלל הסיוע שהיא מושיטה לעיראק. כמעט מייד הציעו הסובייטים את עזרתם ושלחו לכווית מיכליות סובייטיות להובלת הנפט, ושתי שולות־מוקשים לפנות מוקשים איראניים ממבואות נמלה.

כשתפשו האמריקנים את מלוא משמעותו של התרגיל הסובייטי היה כבר מאוחר. הצעתם להעניק חסות ודגל אמריקני למיכליות הכוויתיות היתה, כרגיל, מעט מדיי ומאוחר מדיי. הסובייטים הראו מי מסוגל לפעול, וגם מממש את הבטחותיו.

על רקע זה בולט עוד יותר כישלונם של האמריקנים, לגייס את האירופים להקמת כוח־ימי משותף, להגנת השייט במפרץ־הפרסי. שוב הוכח, כי האמריקנים מדברים והסובייטים עושים. ספינות־המלחמה האמריקניות, המשייטות כרגע לעבר המפרץ־הפרסי, הן נסיון אמריקני למחוק רושם זה.

בשעה שהסובייטים ממשיכים לצבור השגים במפרץ־הפרסי, הם אינם מזניחים את המאמץ ללכד את מחנה הקליינטים שלהם לקראת תהליך מדיני אפשרי, לפתרון הסכסוך הישראלי־ערבי. היעד העיקרי למאמציהם הדיפלומאטיים הם סוריה והפלשתינים.

דיפלומטים חרוצים

לדברי מקורות דיפלומאטיים מהימנים נערכה לפני ארבעה חודשים

(המשך בעמוד 20)

מלון כפר המכביה

חופשה משגעת ליד העיר

צלצל עוד היום
נותרו מקומות ביולי

★ מלון יפהפה באוירה כפרית עם צוות מקצועי
★ שילוב של מתקנים חדשים לנופש, מועדון ספורט ובילויים – דקות אחדות ממרכזים עירוניים
★ בריכות שחיה, מגרשי טניס וספורט
★ הקניון של ר"ג, חופי הרחצה בת"א, מרכזי בידור – במרחק דקות נסיעה.
★ ביקור בספארי ובגן החיות – בהנחה
★ שיט בפרק הלאומי ומגלשות מים (בתשלום)
★ ילדים בגיל 2–12 – 30% הנחה
★ תכניות מיוחדות והופעות לילדים ולהורים

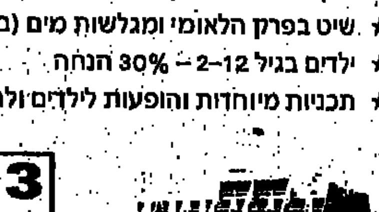

73 ש"ח חצי פנסיון
ליחיד בחדר זוגי
לא כולל מע"מ

להזמנות: 03-715915/6, 715719

כפר המכביה - מלון, מרכז קונגרסים ומועדון ע"ש אהרון גנאל
ת.ד. 919, רמת גן 52109 טל: 03-715715 טלקס 33319

בסוף יחליטו לא להחליט

מאת אורלי אזולאי־כץ

מפלגת העבודה, אשר כמעט הגיעה בשבועות האחרונים לדרך ללא מוצא, מחפשת את הרדמה הנכונה שתחזיר לה את יוקרתה. בסוף השבוע, אחרי התבוסה שנחל הליכוד, היתה בעבודה חגיגה קטנה. אבל מייד אחר־כך התברר, שש"ס, שלא כפי שציפתה העבודה, לא ממהרת להיפרד מהליכוד וכפי הנראה גם לא תצביע בעד הקדמת הבחירות.

בעבודה נשארו במצב של לא לבלוע, ולא

בעוד שבועיים יצטרכו במרכז מפלגת העבודה להחליט אם פורשים או לא. הסקרים לא מעודדים

להקיא. אמנם מנהיגיה ממשיכים לעסוק במגעים להקדמת הבחירות, אבל גם האופטימיים שבהם כבר הפסיקו להאמין שהדבר אפשרי.

השבוע קיבלו בעבודה סקר מקיף שהוזמן כדי לבדוק מה מצב המפלגה בשטח. הסקר, המיועד למגירה בלבד, מצביע על כך שהפער בין העבודה לליכוד הצטמצם לשלושה מנדטים בלבד. לעבודה חווים 44 מנדטים, לליכוד – 41. לאור נתונים אלה החלו לפקפק שם בצורך להקדים את הבחירות.

הדבר היחיד בסקר שיכול היה לעודד את רוחם, הייתה העובדה ש־56.5 אחוזים מהנשאלים בעד משא ומתן ישיר במסגרת ועידה בינלאומית. 31 אחוזים הצביעו נגד ו־12.5 אחוזים השיבו, כי אינם יודעים. אלא שזה עדיין לא מביא ניצחון בבחירות.

בעוד שבועיים יתכנס מרכז המפלגה כדי להכריע בשאלה: האם לפרוש או לא. עד כה הביעו פרס ורבין עמדה נחרצת נגד פרישה. רבין אמר בחוג סגור, כי הוא לא יסכים להעביר את הצבא ומשרד הביטחון לידי הליכוד, ופרס הרגיש שיהיה זה חוסר אחריות למסור לידי הליכוד את ניהול מדיניות החוץ.

בעבודה חוששים, כי עם הפרישה יועבר תיק הביטחון לשרון, תיק המשטרה לרוני מילוא או לחיים קאופמן, ומשה ארנס יתמנה לשר חוץ שיצא בפעולת הסברה נרחבת נגד תהליך השלום.

השבוע חל שינוי בעמדתו הקשוחה של פרס. בפורום "שרינו" אמר לראשונה, כי אם הליכוד ימשיך בעמדתו הקשוחה בנושא השלום, לא ימלא את התחייבויותיו למושבים ולא יביא לשינוי במדיניות כלפי החינוך הגבוה, הוא פרס, לא יראה טעם בהמשך הישיבה בממשלה.

במפלגת העבודה עולות וצפות הטענות נגד ההנהגה. התחושה הכללית היא של כשלון מתמשך וחוסר אונים. מבצע ההסברה שיזמה המפלגה בנושא השלום, לא הצליח להוציא את ההמונים לרחובות. 300 סטיקרים שהודפסו במפלגה ועליהם הכתובת: "תנו הזדמנות לשלום", נגנזו. ניצים במפלגה אסרו על חלוקתם לפני שתתווסף המילה: "ביטחון".

בעוד שבועיים יקראו 1300 חברי המרכז להביע את דעתם: פורשים או לא. אם פרס ורבין יתייצבו כאחד ויקראו לא לפרוש, יש להניח שהמרכז לא יצא נגדם. אבל ההערכה המעשית יותר היא שהמרכז יתכנס, חברים שיבקשו את זכות הדיבור ישחררו הרבה קיטור, ולבסוף יקבלו החלטה שבשלב זה: לא מחליטים. ■

הפנים של ה־80

מפלגת העבודה לא נראה הצטיינות יתר בבחירת מועמדים לתפקידים בחירים. בשנה האחרונה כל מועמד שהציגה, הובס בקלילות רבה על ידי מועמד הליכוד. כך היה כאשר התייצבה מאחורי המועמדים לתפקיד נציב שרות המדינה ולמשרת נגיד בנק ישראל.

השבוע זה קורה להם שוב. לישכת המפלגה תמכה במועמדותו של עקיבא לוינסקי לתפקיד יו"ר הסוכנות. מול לוינסקי, עסקן שצמח במפא"י המתקרב לגיל 70, תעמיד, כנראה, חרות את ביבי נתניהו, שגרירנו באו"ם. נתניהו, צעיר בעל קסם אישי רב ופופולאריות עצומה, עדיין לא נתן הסכמתו. בהתמודדות לוינסקי־נתניהו, קשה לצפות לנצחון העבודה.

עניין לוינסקי עורר שוב סערת רוחות בעבודה. שוב נשמעו הקריאות, כי אין מטפחים צעירים ואין בונים את הנהגת העתיד.

אגב, באותו עניין: השבוע נודע, כי אחד המתמודדים על מקום בכנסת יהיה ירוחם משל, מזכ"ל ההסתדרות לשעבר, הנתמך על ידי קבוצה של גימלאים ופונקציונרים מהדור הישן של ההסתדרות.

ובעבודה עדיין מבטיחים: פנים צעירות וחדשות לקראת הבחירות הבאות. ■

הלך השבוע לירוחם, שר ומ"מ שמעון פרס. בא וטיפס במעלה ספינת העץ – ההולכת ונבנית – "אגוז". "אגוז", מבטיחים, תשוט על האגם בעיירה ותשמש כדיסקוטק, אולם חתונות ומסעדה. אגב, סניף מפלגת העבודה בירוחם לא אהב את העיסוק של פרס בזוטות והחרים את הביקור. הסיבה המוצהרת: לא תוכננה פגישה רשמית עימם. (תצלום: אמיר וינברג)

מישהו יטפל בהם

מאת חיים שיבי

בבוקר שאחרי מרתון ההצבעות בכנסת אומרים בליכוד: לא ניכשלנו. הסיעה, מסבירים, הרגימה לש"ס מאמץ פרלמנטרי רציני להעביר את התיקונים בנושא מיהו יהודי. "הם ראו שאנחנו עובדים והם ראו שהמערך בלם את המחנה הדתי. בהסכם הקואלציוני כתוב שאנחנו צריכים לעשות מאמץ להעביר את התיקון לחוק. עשינו מאמץ".

עוד אומרים בליכוד, שההליכה למבחן ההצבעה חשפה את הפרצות בסיעה והן יטופלו.

"לא יעלה על הדעת שאם המערך יפרוש, שה דורון תקבל תפקיד של שר. רשמנו גם אחרים. אלה שלא נתנו יד במבחן הזה יתקשו לבקש את אמון החברים במרכז חרות. יזכרו אותם".

"בסיבוב הבא", מבטיחים בליכוד, "נהיה מוכנים יותר. לא נעמוד גם בפני מצב של מבוך שבו נצטרך להגן על נוכחותו של כהנא במליאה. בסיבוב הבא תימצא נוסחת תיקון שגם רפול יוכל לחיות עימה. המתלבטים, ברגע שידעו שצפוי רוב, יפסיקו להתלבט".

"למה לא קיבלנו את הקול של וייראו? עכשיו יש גבול גם למחיר. למעשה, לא היה צריך בכלל ללכת השבוע למבחן הצבעה. חבל מאד שבש"ס לא שעו לעצתו של השר פרץ ולא רחו את העימות".

בליכוד ערים לעובדה שהמערך ינסה עכשיו לנצל את המתחים הפנימיים שבתוך ש"ס ולסחוף את הסיעה הזאת למגרש שלו, עם תמיכה בנוסח מתוקן של חוק בתי דין רבניים. "הם התחילו כבר לפזר הבטחות גם לאבו חצירא ולאברהם שפירא", טוענים בליכוד. "הבטחות שלפיהן המערך יכול להעביר את התיקון הזה".

גם אם זה מדאיג אותם, מאמינים בליכוד שבבוא היום ידעו בש"ס מי באמת קרוב אליהם. "המערך בונה לעצמו תדמית אנטי דתית, ובבחירות הבאות ירימו בש"ס דגל ברור נגד המערך".

במערך חוגגים בבוקר שאחרי את הניצחון. "היינו זקוקים לו", אומרים שם. "מה שקרה בנושא היציאה מן הממשלה והוועידה הבינלאומית יצר לחץ פנימי במפלגה. עכשיו הלחץ עבר לצד השני. ההצבעה השבוע מגדילה באורח ניכר את הסיכויים להקדמת הבחירות, מבלי שהמערך יצטרך לנקוט בצעדים פעילים להשיג זאת. ש"ס תרחוף לכך".

במערך יודעים שאחת הבעיות שלהם בשנים האחרונות היתה מעמדו המתחזק של הליכוד בקרב יהדות ארה"ב. זה התחיל בבגין והמשיך באולמרט, מרידור וארנס שחיזקו את הקשר. עכשיו קיבלה יהדות ארה"ב מסר ברור מהעבודה בנושא "מיהו יהודי", ולמסר הזה יהיו השלכות גם בעימות הצפוי בין שתי המפלגות על ראשות הנהלת הסוכנות.

במערך לא מסתירים את סיפוקם מכשלונו של שמיר בהצבעה על חוק החנינה. "שמיר הרים ידו בהצבעה מול שר משפטים. למעשה, מול מוסד הנשיאות. יותר מזה, חברים בסיעתו שלו הצביעו נגד חוק החנינה והעצימו את הרושם הקשה של הצבעתו". ■

גם אם התאכזבו, ידעו בש"ס להודות לליכוד על המאמצים. למשרד רוה"מ הגיע מכתב תודה ובו צוינו לטובה: שרון, נסים וקופמן. מסתבר, ששר האוצר, שלא קשה לנחש מה כוח השיכנוע שלו, התפנה מהמאבקים על תשכר לעשיית נפשות. שר התעשייה הוא, כידוע, פטרון המפלגות הדתיות, וקופמן, יבואן תלגו, אסף קוביה לקוביה למגדל שהתמוטט ברעש גדול. (תצלום: זום 77)

כל אחד והמלך שלו

מאת רוני שקד

אנשי לשכותיהם של שמיר ופרס התחרו ביניהם השבוע בשאלה באיזו לישכה מייטיבים יותר לפרש את התבטאויות המלך חוסיין על־פי השקפות הבוס. בתחרות על פירוש דברי המלך, שפורסמו בעיתונות העולם, שקטעים נבחרים ממנה מתקבלים בשתי הלשכות, אורחי ישראל משחקים את תפקיד הצופים.

כל מילה היוצאת באחרונה מפיו של המלך בנושא הוועידה נבחנת בקפידה. לא כל מה שמיוחס לו אכן נאמר. לעתים מוצאים דברי

חוסיין יכול להצהיר מה שהוא רוצה בעניין הוועידה, בלשכות פרס ושמיר יפרשו כבר את דבריו לפי גישת הבוס. לשני הצדדים יש הוכחות בכתב

המלך מהקשרם המלא, לעתים מובלטים מתוכם חצאי משפטים בלבד.

המלך חוסיין יכול להיות סמוך ובטוח, כי על כל התבטאות שלו בנושא הוועידה תבוא הודעה בנוסח "בלישכת פרס התקבלו דברי המלך בעידוד", או "לישכת פרס מביעה סיפוק, כי המלך לא חזר בו מעמדותיו". השבוע, למשל, אמרו בלישכת שר החוץ, כי הם "בהחלט מעודדים מההצהרות של המלך חוסיין, המרגישות, כי למרות הקשיים, הוא עדיין דבק ברעיון הוועידה ומציב תנאים להשתתפות אש"ף".

בלישכת שמיר חוזרים ואומרים, כי רעיון הוועידה הולך ודועך, אבל גם שם בוחנים בזהירות את הצהרות המלך. "נכון", הם אומרים, "ודאי שהמלך רוצה בוועידה; אבל מה הם תנאיו? פרס אומר, כי הוא הגיע להבנות עם חוסיין, אבל חוסיין לא רואה אתו עין בעין את נושא הוועידה".

כדי לשכנע יותר, פירסמו השבוע אנשי לישכת רוה"מ מסמך, שכותרתו: "מה אומר המלך חוסיין על הוועידה". המסמך נועד, כמובן, לתמוך בהתנגדות שמיר לוועידה. הציטוטים מדברי המלך מדברים בעד עצמם, אומרים בלישכה, ומוכיחים: "אש"ף ישתתף בוועידה הבין־לאומית"; "הוועידה תקבע עקרונות שישמשו בסיס לתהליך בין הצדדים"; או "אנו רואים בעמדת בריה"מ כלפי הוועידה הבינלאומית עמדה התואמת את עמדתנו". ■

נוסע לראות אולם

נסיעתו של שמעון פרס לז'נבה לפגישה עם הנשיא מובארק התקבלה בסלחנות בלישכת שמיר. לא שידעו שם הרבה על ההכנות לנסיעה – "זה לא מעניין אותנו במיוחד" – אבל מה שידעו הספיק כדי להביע פליאה על האיצטלה המשונה שבחר פרס כדי לצאת לז'נבה: ועידת האו"ם לפיתוח כלכלי. אף־פעם לא השתתף שר חוץ ישראלי בוועדה הזו, אומרים במשרד רוה"מ.

פרס, מצידו, בתחילת השבוע, לא היה נילהב לקראת הנסיעה. יועציו חששו, מביקורת שתמתח עליו בציבור, בטענה, כי מדובר בגימיק תיקשורתי בלבד. מבחינת יועציו, עדיף היה לו הוזמן פרס למצרים לקיים שם את השיחות עם מובארק.

שמיר עצמו נימנע מלהתייחס פומבית לנסיעת ממלא־מקומו. בעקיפין, באחד מנאומיו השבוע, הזכיר לפרס, כי "לא התקבלה החלטה לאמץ את הוועידה ולכן כל פעולה בנושא זה לא מחייבת את ממשלת ישראל".

במערך, שם חשים אולי יותר את תיסכולו של פרס, אמרו, כי לצד החשיבות בפגישה עם מובארק, זוהי אולי "נסיעת מפלט" עבורו, שתספק עוד כמה כותרות בעניין הוועידה. "פרס מצא את עצמו מחובק עם שמיר, בעניין הלביא; נגד רבין השר צור איים בהתפטרות, והוא מתקשה לפתור את בעיית מצוקת המושבים והקיבוצים", אמרו יריביו־חבריו של פרס במערך. "גם בעניין השתתפותה של בריה"מ בוועידה הוא הודה שהעניין קצת תקוע. יש חשש, כי אם עד סוף החודש הוא לא יצליח להפיל את הממשלה – יצטרך לשבת חבוק עם שמיר עד למועד המקורי של הבחירות לכנסת".

הכותרות בישרו על סדר יום צפוף בז'נבה: לא רק פגישה עם הנשיא מובארק ומזכיר האו"ם. התקשורת מדווחת גם על פגישות עם סגן ראש ממשלת סין, עם ולדימיר פוליאקוב, ראש מחלקת המזרח התיכון הסובייטית, עם ריצ'ארד מרפי, עם הנשיא מיטראן ועם נשיא שווייצריה, אובר. והכל ביום אחד.

בליכוד גיחכו. "בטח שפרס יראה את סגן ראש ממשלת סין: שניהם יישבו באותו אולם במושב הפתיחה של ועדת האו"ם, ופרס ינופף לסיני לשלום".

והיו גם שהפליגו בציניות: "פרס פשוט נוסע לבדוק אם האולם שליד אגם ז'נבה מקום מתאים לוועידה הבינלאומית. הרי הוא אמר בעצמו, כי מדובר בכינוס של ערב אחד בלבד, אז מספיק מבט חטוף על המקום".

אי־פרופו ועידה: הוויכוח בעניין זה בישראל גרר השבוע ויכוח דומה בצרפת. נשיא צרפת, מיטראן, הוא תומך נילהב ברעיון הוועידה. ראש ממשלתו, ז'ק שיראק, הביע השבוע עמדה נוגדת.

בלישכת ראש־הממשלה שמחו. "סוף־סוף הצהרה מאישיות בעולם המבינה, כי אין בישראל החלטה ועל־כן יש לכבד את רצונה". ■

לנוכח תמונת ז'בוטינסקי. תעסה גלזר ואילנה בינשטוק: אפילו הוא טען שנשים עסקניות עדיפות בעיניו על גברים. (תצלום: שלום בר־טל)

אם היו קוראים לה אילן

מאת בינה ברזל

כשהטיל שמיר על סגן השר, מיכאל דקל להרכיב רשימה של מאה ועשרים מועמדים לחברות בהנהלת חרות, נקט דקל בשיטת הסקטורים שייוצגו בה: ח"כים, ראשי רשויות מקומיות וגם עוזרי שרים ומנהלי לשכותיהם.

לצד צחי הנגבי של שמיר, ישראל כץ של שרון, הייתה גם אילנה בינשטוק, מנהלת לישכתו של ארנס.

בינשטוק, אשה סימפטית ואהודה, נעלמה השבוע מהרשימה הסופית שהגיש דקל. עובדה

צריך היה לשמוע את נחרת הבוז, השבוע בכנס ראשי סניפים, כשהנשים תבעו לשריין עבורן עשרה אחוזים בהנהלה: "מה עוד הן רוצות"?!

שקוממה את נשות חרות, הקובלות על קיפוחן בייצוג. "אילו היו קוראים לה אילן היתה נכללת ברשימה", אמרה על־כך מרים תעסה גלזר.

ברשימה נותרו שש נשים. חמישה אחוזים בלבד. במרכז התנועה, שידון ביום ראשון בהרכב ההנהלה יש כמאתים חברות. עשרה אחוזים.

הרשימה המוצנחת של דקל עוררה זעם רב בחרות. חברות בהנהלה, הגוף העליון של התנועה, היא חברות במסדר הצמרת המוביל את אלפי פעילי המפלגה, ויש בה מקדמי בטחון לקראת הקרב העליון על מקום ברשימת המועמדים לכנסת הבאה. הנגבי וכץ למשל, הם שני רצים ודאיים במערכת הקרובה.

את זה יודעות היטב גם לימור ליבנת, רחל קרמרמן, יהודית בנר וחברותיהן שהתארגנו השבוע כדי לדרוש שריון לנשים, בהנהלה ובכל גוף אחר, גם בכנסת. העובדה שהנשים נזכרות במינן בכל פעם שמגיעה עונת המינויים, מתקבלת על הדעת לנוכח רשימת המועמדים המורכבת לפי סקטורים של צעירים, סטודנטים, עולים חדשים, מושבניקים וכו. למה, אם כך, שהנשיות לא תהפוך למטבע עובר לשריון?

מצב הנשים בכל המפלגות, אבל במיוחד בחרות, גרוע ביותר. לחרות יש חברה אחת בכנסת מתוך 29 ח"כים – 3.4 אחוזים. לליברלים חברה מתוך 12 – 8.4 אחוזים. למערך ארבע מתוך 40 – עשרה אחוזים. למפ"ם 2 מתוך 5 – 40 אחוזים. לר"ץ 1 מתוך 3 – 33.3 אחוזים. לתחיה 1 מתוך 5 – 20 אחוזים. למפד"ל – שלה ארגון נשים פעיל – אף נציגה.

דווקא אבי התנועה, זאב ז'בוטינסקי, עמד על חשיבות האשה בתנועה. הוא טען שנשים עסקניות עדיפות בעיניו על גברים. גם בגין, על אותו עיקרון, איתר את מרים תעסה גלזר בבתר הנוער בו עסקה בחינוך, והמליץ להוסיפה לרשימת הנציגים לכנסת.

אבל בפועל מתקשות הנשים לעבור את מחסום ההתקבלות. צריך היה לשמוע את נחרת הבוז, השבוע בכנס פעילי וראשי סניפים, כשלימור ליבנת תבעה לשריין לנשים עשרה אחוזים בהנהלה: "מה עוד הן רוצות"?! ■

דרוזית צעירה וטובה

אפרופו מינויי נשים, מכין ח"כ עמל נאסר אידיין, הנציג הדרוזי של חרות, הפתעה: "אני הולך להעמיד דרוזית צעירה, פעילה, נחמדה וטובה כמועמדת לכנסת הבאה. אני נגד שריון, אני בעד בחירות במרכז. בעד שוויון בין נשים לגברים. בעד זה שכל אשה בחרות תעמיד עצמה לבחירה. בחירות לא נעשה שריון. ב־73' הציעו לשריין עבורי מקום. לא הסכמתי. זה לא דמוקרטי." ■

כבר מחלקים תיקים

בתחיה ניסו השבוע לשכנע את שמיר להקים ממשלה צרה. ממשלה מתנהלת לאומית שתגשים במשך השנה וחצי הקרובות את מצע המחנה הלאומי.

שמיר סירב, אבל זה לא מנע מהפוליטיקאים בתחיה ובליכוד להשתעשע בחלוקת תיקים אפשרית: מודעי למשל, יוכל לשוב מיד למשרד המשפטים. אבל הוא בוודאי ירצה לנקום נקמה מתוקה ולרשת את פרס במשרד החוץ. תיק שגם יובל נאמן עשוי לרצות.

פסח גרופר יחשוק בתיק החקלאות, אבל לכבוד שנת השמיטה יתכן שגם ש"ס תדרוש את התיק. פנחסי או דרעי ירצו בוודאי תיק נוסף למפלגתם.

אליעזר שוסטק, לעם, יבקש לשוב ולהחזיק בתיק הבריאות, אם אולמרט, לעם, יסכים ורוני מילוא יקבל את תיק המשפטים, אם מודעי יוותר עליו.

אבל התיק הנחשק ביותר יהיה כנראה תיק החינוך. לא סוד הוא שגאולה כהן משתוקקת לתיק כזה. התחיה כתנועה אידיאולוגית, מייחסת חשיבות רבה לחינוך. אומרים שם, שגם רפול היה מאוד מאושר בתיק זה. לא בבטחון, מה פתאום.

תיק הביטחון יוצע כנראה לאריק שרון. ואז צריך יהיה למצוא מועמד לתיק המסחר והתעשיה. גדעון פתז או מי יהיה שר המדע?

לא פלא ששמיר, שעניין איוש התיקים אינו החלק החזק שלו, דוחה על הסף כל הצעה להקים ממשלה צרה. ■

הוועידה? בעוד חודש הכל יכול להתהפך

מנכ"ל משרד החוץ, אברשה טמיר: „פרס לא יפסיק את המומנטום ● לחוסיין אין בעיה להרכיב משלחת פלשתינאית־ירדנית בלי אש"ף ● אילו הממשלה היתה מחליטה על קיום ועידה בינלאומית, מזכיר האו"ם יכול היה לכנסה מיד ● ככל שתהיה התקדמות ביחסינו עם מוסקבה, תהיה גם התקדמות עם סין"

מאת ישעיהו בן־פורת

אברשה טמיר: מגעים חשאיים
תצלום: שלום בר־טל

ערב נסיעתו של מנכ"ל משרד החוץ, אברשה טמיר, לז'נבה, לצידו של שר החוץ, שמעון פרס, ניהלנו אתו שיחה ארוכה על אחדים מן הנושאים שהועלו בינתיים בשיחות שר החוץ עם הנשיא מובארק ויתר בני־שיחו.

● גם מי שתומכים במאמציו של שמעון פרס בקשר לוועידה הבינלאומית, מתקשים להתעלם משתי שגיאות שעשה: הוא לא הביא לציבור ולממשלה הצעה מספיק מגובשת ונעולה, ולא טרח להבשיר ולהבטיח לעצמו רוב בכנסת. כמי שהולך אתו בענין זה לכל אורך הדרך, מה אתה אומר על זה?

כל המדינה, כל הממשלה, עומדת על כן־או־לא ועידה בינלאומית. לא זו הבעיה. מאז ‎'74, כאשר הוחל בתהליך המו"מ לשלום, אנו מתמודדים עם שלוש בעיות: מסגרת המו"מ, היצוג הפלשתינאי ומעמדה של בריה"מ.

שאלת המסגרת היא אם זו מסגרת לשלום נפרד או לשלום כולל. שלום נפרד, בתנאים שלנו, לא יכול להיות יציב, כי יש בו סיכונים. על כן, כשאני תומך במסגרת לשלום כולל, אינני עושה את זה רק מפני שבלעדי זה ירדן לא תבוא למו"מ. כי אי־אפשר להשיג שלום כולל בלי כל הגורמים בעלי השפעה, כולל סוריה ובריה"מ, שממילא כבר נמצאת באזור. במסגרת הכוללת עמדנו ועומדים על מו"מ ישיר בין הצדדים. אילו רק אנו והערבים היינו באזור הזה, אפשר היה להשיג שלום כבר לפני עשר שנים. אבל אנו חיים באזור השפעה של המעצמות הגדולות, ובלעדיהן לא יתכן כאן שלום כולל.

● לכן הלכנו ב־‎77 לוועידת ז'נבה?

כן, ופעלנו כך שהוועידה לא תשבש מו"מ ישיר, והשגנו הסדרי ההפרדה. ונא לזכור שגם סאראת ניסה להגיע את המו"מ אתנו תחת מטריה של ועידת ז'נבה, וזו היתה הכותרת של המו"מ במינההאוס, בקהיר, ב־‎77. אך מאחר שנוצרה חזית סירוב, סאראת כמריינאי החליט ללכת קדימה, לבדו, בהנחה שהאחרים יילכו אחריו.

לא המסגרת עיקר, אלא התוכן. גם מנחם בגין היה מוכן ללכת לז'נבה, כי ענין אותו התוכן, לא המסגרת. אם אתה בונה את התוכן כראוי, מה יכול הרוסי להפריע? אם יתנהג בניגוד לתקנון ולתוכן, הוא יכול, כפי שכבר עשה בז'נבה, לעזוב.

● מי שבא, בא, ומי שלא בא, מתחילים בלעדיו. אבל תודה, שתביעתו האולטימטיבית של חוסיין למסגרת הבינלאומית, היא בעלת משקל. אתה, שמקיים – וגם שלא תודה בזה – קשר קבוע עם אישים ירדנים, יכול להסביר את מניעיו של חוסיין?

פשוט מאוד: ירדן איננה „מעצמה" כמו מצרים. חוסיין איננו סאדאת. זו מדינה שתמיד התחשבה בקונסנסוס הערבי. זו לא מדינה שתלך לפני המחנה. חוסיין זקוק לשותפי ביטחון יותר מאשר מצרים. יש לו את סוריה בגב, רוב הפלשתינאים אצלו, הוא לא יילך לשלום נפרד. נקודה.

■■■

● לא נקודה, אלא סימן שאלה: מדוע פרס תקוע, והיכן שגה?

הוא לא תקוע. מצב הרוח הזה יכול להשתנות תוך חודש.

● אתה אומר חודש, כתוב כך, אך שיש לך תחזית שלנו לא ידועה?

נחיה ונראה. ועוד תיווכח שפרס לא תקוע. האם אתה בכלל תופס מה פרס הצליח לחולל בשנתיים? הבעיה לא היתה הסכמה על המסגרת של הוועידה, אלא התוכן שלה, כלומר ועידה שלא תשבש את היכולת להגיע למו"מ ישיר בין הצדדים. בענין הזה הרי היום גם הרוסים וגם הסינים מדברים בסיגנון אחר.

זה הושג הודות לפרס, שעשה עבודה של מריינאי, והשיג ועידה בלי תנאים מוקדמים, ועידה שלא תוכל לכפות פיתרונות על הצדדים. ונא לזכור שעם מצרים נכנסנו בשעתו למו"מ רק אחרי שכבר ויתרנו מראש על כל סיני. על מה ויתר משה דיין בשיחותיו במרוקו, לפני בואו של סאדאת לירושלים, אם לא על כל סיני?

● מה עם הייצוג הפלשתינאי, ומה עם בריה"מ?

הייצוג הפלשתינאי זה המהות. וגרעין המהות הוא לרדת מהמגדל שאין לו שום תכלית, שאתה כל הזמן צועק עם מי אתה לא מדבר. במקום זה שמים את הדגש על מה נדבר. ומי שמשתלב בזה, אתה מוכן לנהל אתו מו"מ. זה ההבדל.

■■■

● ומהו ה„מהי" שלך?

שאין מדינה פלשתינאית עצמאית, אלא מדינה משותפת, קרא לזה פדרציה או קונפדרציה, ליוון ולפלשתינאים. זה ה„מה". וזו הסיבה מדוע אש"ף מסרב לקבל את 242. כי 242 זה מו"מ בין מדינות, ולא בין מדינה לאירגון.

● ואיפה יעבור הגבול בינינו לקונפדרציה?

אי־אפשר להגיע לגבול בשלב אחד. יהיו שלבי ביניים. בסופו של דבר, במצב של שלום, כשהגבול הוא בעל אופי יותר אדמיניסטרטיבי מאשר ביטחוני, הגורם הדמוגרפי יכריע: הקונפדרציה תכלול את רוב האוכלוסיה הפלשתינאית. אחרת נאבד את הצביון שלנו כמדינה יהודית, ואפשר כבר לספור את הימים עד שזה יקרה.

ואם זו המתכונת, מובן מאליו שהקונפדרציה צריכה להיות מיוצגת במו"מ על ידי משלחת ירדנית־פלשתינאית, על בסיס 242. זה אומר הכרה בישראל, הימנעות מטרור, וגבול בין שתי מדינות ולא בין שלוש. על פי הקריטריונים האלה, אש"ף לא יכול להשתלב בוועידה ובמו"מ.

● זה מקובל על חוסיין?

מקובל, ואין לו בעיה להרכיב משלחת ירדנית־פלשתינאית, בלי אש"ף.

● גם שמיר, גם גורמים אמריקניים בעלי משקל חוזרים ושואלים: מה מתאים להכניס את בריה"מ לכל המהלך?

מה תשיג מתהליך המכוון את בריה"מ וסוריה? אמר לי השגריר הסובייטי באו"ם: „יכול להיות שאתם יכולים להתחיל תהליך עם ירדן מתי. אבל בלעדינו ובלעדי סוריה לא יהיה לכם שלום כולל. אז למה לנו לסגור דלת? נפתח אותה על בסיס מתכונת שאיננה מסכנת אותנו. והרי כאמור מתחוללים שינויים בבריה"מ, ובהדרגה יש שם יותר פתיחות.

אני בין אלה שמאמינים ברצונם להופיע כגורם חיובי בתהליך ההפשרה. המורל שלהם הוא שצריך הפשרה כחוץ, כשיש להם בעיות בפנים. והיום הבעיות הפנימיות שלהם הן הקובעות.

■■■

● באיזו מידה אתה מתבסס, לפחות ביחס לעמדת ירדן, על מה ששמעת מפיהם, ובאיזו מידה יש מה עדיין ראיית הרצוי במקום המצוי?

מה שנוגע למתכונת, הענין סגור. וזה כולל לא רק את ירדן, אלא גם את מצרים, ארה"ב ואירופה. מבחינה זו, אילו הממשלה שלנו היתה מחליטה בחיוב, מזכיר האו"ם יכול היה לקרוא לכינוס הוועידה. ואם הרוסים לא באים, היא תיפתח בלעדיהם. לכן, לדעתי לא צריך להשעות את החלטת הממשלה, עד שהרוסים יסכימו גם הם למתכונת.

● ומי משטל בסוביוטים כדי שיקבלו את המתכונת ואת התנאים שלנו, כלומר, חידוש היחסים והתירות השערים?

האמריקנים, באינטנסיביות רבה. ולא רק הם. האמריקנים רואים איתנו עין בעין שיש פה הזדמנות לשלום, או הידרדרות חזרה שגם עלולה להביא למלחמה. הכל בשל, גם להערכתם. ושלא יספרו לך מעשיות. אני יודע את הדברים ממקור ראשון, לא מטיפטוף אינפורמציה.

● טוב ויפה, אבל מה כל זה שווה כשאין לך מה

(המשך בעמוד 18)

ביילין ואני

● אין זה סוד, שבינך למנכ"ל המדיני של משרד החוץ יוסי ביילין, לא שוררת אידיליה?

נשים את הדברים בפרופורציה. בין יוסי וביני יש מכנה משותף הרוק וסגור בנושא השלום. אנחנו משפחה אחת עם פרס כשר החוץ. ויש בינינו חלוקת עבודה. אבל טעות לחשוב שחילקו את כל משרד החוץ בין שני מנכ"לים. המשרד עובד כמערכת אחת. לדוגמה, האחריות האדמיניסטרטיבית שלי כוללת את כל המשרד. עלי לציין שהמעמד של ביילין זה מנכ"ל מדיני, אבל הוא בא במקום סגן שר.

● אבל היו לכם בעיות קשות?

היו בעיות עד שהעניין נכנס ל„גיר". לפני ואחרי הרוטציה. לפני הרוטציה האמנתי שעזר ויצמן ימלא תפקיד של שר בלי תיק במשרד החוץ, ולכן הסכמתי להיות מנכ"ל. הרגיז אותי ועדיין אני מתרגז שזה לא יצא כמו שתוכנן. עזר עם התנופה, החזון והיכולת שלו, היה צריך להיות בצוות המוביל במשרד החוץ בענין השלום. והנה פתאום אני לבד. אחר כך, כמו בכל דבר חדש, היו חיכוכים ואי־הבנות ביני ליוסי ביילין. לי יש העקרונות והנסיון שלי בקשר לעבודת מטה. ליוסי עקרונות אולי שונים. זה יצר חיכוכים. את כל הבעיות האלו פתרנו. אבל מי שיגיד לך שלא יהיו חיכוכים בעתיד, משקר. אין דבר כזה. במשרד הביטחון אין חיכוכים? אין הבדלי דעות? תראה מה שקורה שם עכשיו בנושא ה„לביא". אבל חיכוכים מסוג זה אינם מביאים לשבירת כלים. זה המצב.

אריק ואני

● אברשה, פעם היית איש של שרון. היום אתה איש של עזר ופרס. איך אתה מסתדר עם מעבר חד כל כך?

השאלה לא חדשה, והיא לא מעוגנת בנורמה מקובלת בשום חברה.

אף פעם בחיים לא הייתי איש של מישהו. לעזר, לאריק, לפרס, היו ויש אנשים משלהם. לעזר היו ז'ורבין, קוליץ, לאריק – אורי דן ואחרים, וגם אנשי פרס ידועים. אני אף פעם בחיי לא הייתי של מישהו. אף פעם לא נכללתי בקריטריון של איש שמישהו משתמש בו למטרות שלו. להיפך. הניתוק ביני לאריק חל ברגע שלא הייתי מוכן להסתדר כתקן הזה. אם יש משהו שאני לוקה בו, זה יחסי־ציבור וזה להיות איש של מישהו.

● אבל היתה בינך לאריק ידידות בלב ונפש, ואיננה כבר?

התשובה כן. אבל ב־1982 החלה ההידרדרות בחברות. אריק היה בזמנו אחד מחמשת החברים הכי טובים שהיו לי בחיים. ידידותי עם עזר מעולם לא הגיעה לרמה דומה. ביני לשמעון פרס אין חברות, ואני לא איש חצר שלו. אבל יש לנו מכנה משותף. אני היה יוזמת ומתכננת, וזה מסתדר אתו. אבל זה לא שייך לחברות.

● כשהיית בחברות עם אריק, מי תרם יותר למי, אתה לאריק או להיפך?

זה תשאל אחרים, לא אותי.

● מה גרם להידרדרות ב־82?

קודם כל חברות זה ענין של כימיה בין אנשים, וזה מעבר לדעות. גם היום, הכימיה שלי מתחברת יפה מאד לכימיה שלו בענינים עקרוניים מסויימים.

ההידרדרות החלה עם הקצנת דעותיו של אריק, ונמשכה בפרשת ימית, ובשלב מסויים של מלחמת לבנון. כשאריק החליט להרוס את ימית, הייתי יחד עם רב שיאון בעיצומו של מו"מ עם המצרים על מכירת ימית. לא קיבלתי את טענות אריק על הפרות ההסכם הצבאי על ידי המצרים, מפני שלא היו הפרות. אשר ללבנון, שלא תהיה טעות: הייתי בעד הכניסה, ובעד הריסת תשתית המחבלים, ובעד המצור על ביירות וסילוק המיפקדות. היו לנו חילוקי דעות על התוכנית. בתחילה, אריק קיבל את התוכנית שלי, אחר כך הוא אימץ את זו של רפול. אבל חלקתי על הכוונה להתנגש עם הסורים. כן חלקתי על התוכנית להקים בלבנון מדינה נוצרית. אך עדיין היתה בינינו הידברות, אם כי פה ושם התחיל גם נתק.

הקרע בא כאשר אריק, על רקע הסדרי הביטחון בדרום לבנון, תקף אותי אישית, קשה מאוד, פעמיים או שלוש, בישיבות הממשלה. בגין אומנם הגן עלי, אבל אני אמרתי שלום על ישראל וניתקתי מגע.

● ומאז אתם לא מדברים?

מאז שאריק קרא לי „נבלה", מיד אחרי תוצאות הבחירות ב־‎84, בנוכחות עזר ואלי לנדאו, לא מדברים. הוא לא מדבר אתי.

● מה דעתך על השקפותיו הפוליטיות של אריק?

כל מה שאני מוכן לומר, שהשקפותיו נובעות מאמונה. אבל לי יש אמונה שונה.

גיבורה לשעה

ח"כ שרה דורון הליברלית, היא גיבורה לשעה, על שלא יכלה להביא את עצמה להצביע בעד שלושת החוקים המטורפים שהביא השבוע הליכוד לכנסת.

בכך כיפרה על הצבעתה המבישה בחוק ההפלות, בטענה, אז, ש„הסכמים יש לכבד". או שמא נראה לה עניין ההפ־לות פחות חשוב, בגלל שהדברים אמו־רים בנשים?

כך או אחרת, היא הצביעה השבוע, לפי מצפונה, תוך מודעות, שהיא צפוייה לנקמת הליכוד, העלול לעשות לה מה שעשו לידידיה מנחם סבידור ודרור זיי־גרמן. היא לקחה סיכון מחושב.

לעומתה, ניראה עמיתה, אוריאל לין, בכל עליבותו, כאשר תרץ כי הצביע הפ־עם בעד החוקים הדתיים, בגלל שזו הצ־עת חוק טרומית, ויש עוד שלוש קרי־אות, ומי יודע מה יהיה אז.

●

איפה הערך המוסף?

האומנם מחזרים בעבורה אחרי הרמטכ"ל הקודם, משה לוי, שיצטרף לשורותיה? ואם כן, מהו הערך המוסף שיתן להן?

מבקריו אומרים כי הדבר הטוב היחיד שהם מוכנים לזקוף לזכותו, היא העובדה כי בא אחרי רפול. הם טוענים כי היה אופורטוניסט. רצה להיות בסדר עם כל המערכת הפוליטית. לא יצא במלה נגד השתוללות המתנחבלים. לא חיווה דיעה ברורה על ה„לביא". רוח עמדתו היתה: אם אתם חושבים שזהו פרוייקט לאומי, צריך לתת לו תקציבים.

הוא סובב עצמו בקליקות. השליט משטר של קידום לנאמניו. השמיץ בצו־רה אישית ומכוערת את דן שומרון, למ־רות שידע שהוא המועמד הכמעט ודאי לבוא במקומו. עשה את סבב המינויים המוזר. מזכירים לו אפילו את ההורוסקופ שהזמין לעצמו.

העוד מהלכים גנרלים בדימוס קס־מים על המפלגות?

●

מדוע עשו זאת?

אם נכונה הידיעה שהתפרסמה ב„על המשמר", לפיה התחייבו הורי ילדי ברי־זיל לתת חינוך דתי לילדיהם, בפני הרב־נים המגיירים – כי אז לא מובנת הזעקה שלהם נגד הקידומת 20.

מה הביא אותם לכניעה כזו? זה לא היה כוח ברוטלי שאי אפשר לעמוד בפ־ניו. ובוודאי שאין לו עמידה בבג"ץ. מדוע לא הביאו את הלחץ הזה לידיעת הציבור? לא רק שהתחייבו שלא לשלוח את ילדיהם לחינוך ממלכתי, אפילו אם אין הם מתכוונים לעמוד בהבטחה הזו, הם עוד תרמו 150 שקלים לקופת צדקה של הישיבה שאליה קשור הרב המגייר.ואף הבטיחו לשמור שבת וכש־רות.

למה הם מתפלאים, אם אחר כך מסמנים את ילדיהם? זה כמו בסחיטה קלאסית. שילמת פעם אחת – אתה אבוד.

●

מנפלאות „בזק"

אזרח מרחוב הוברמן בתל־אביב, הודיע על קילקול טלפון בביתו. „בזק" קבע לו מועד לתיקון. הוא נשאר כל היום בבית, ומי לא באו המתקנים.

כאשר צילצל למחרת, מרירת שכנו, לשאול מדוע לא באו, השיבו לו: מז'תומרת לא באו? כן באו. לא היית בבית. הם הלכו לשדרות תרס"ט.

המנוי, שלא האמין לשמע אוזניו, אמר: שדרות תרס"ט, זה רחוב הוברמן, כבר משנת 1957. בדיוק שלושים שנה.

רגע, תן לבדוק במחשב, אמרו לו. נכון, אתה צודק.

ב„בזק", גם זה משהו.

●

כפי שהבנו

תמונה עגומה אחת: נסיון הכפייה הדתית, הצבעתו של ראש הממשלה. שמיר ושפירא השבוע בכנסת
תצלום: זום 77

הכל מתחבר בשכבי פאזל לתמונה עגומה אחת. נסיון הכפייה של חקיקה דתית חשוכה, במכבש של אוכלי נבלות וטריפות. לא שהאזרח הממוצע יודע להבחין בין חוק-ההמרה לחוק השבות.

הצבעתו של ראש הממשלה בעד חנינה לרוצחי המחתרת היהודית, בניגוד לעמדת שר המשפטים שלו. הנסיון של הליכוד לדחות את השעיית מאיר כהנא מחמש ישיבות בכנסת, כדי שיצרף אליהם את קולו הטמא.

נסיעתו של השר יצחק פרץ לצרפת בעניין ויליאם נקש, על אף ההחלטה להסגירו. רינה נקש בתפקיד האם הקדושה, שסנדקיה הם ה„רבנים" לוינגר וכהנא. השאגות של הרב גורן – „החלטה נאצית", על הכוונה לסלק את האנדרטה החנטארישית שלו. מיסמך חתום בידי רב צבאי המופץ ביחידה צבאית והקורא לחיילים לחזור בתשובה. ההחלטה לפתוח את כל שידורי הבוקר ברדיו, בכל הערוצים, בקריאת „שמע ישראל".

ההיתר של רבנים לאפשר למתנחלים לעשות סיורים בג'יפים בשבתות וחגים כדי למנוע „גזל קרקעות" של ערבים. הפסיקה של הרב שך כי יהודי הרואה גוי העובר על אחת משבע מצוות בני נוח, יכול להרגו בעצמו, בלי להביאו לבית־דין.

●

רעיון הטראנספר של גנדי, האיש שמה שלא עשה וכמה שלא היה מעורב בעבר, עדיין מתייחסים אליו בסלחנות, בגלל היותו איש המימסד. מה„אולד בויז" של הפלמ"ח.

סיפורי הזוועה על ההתעללות מסמרת השיער של אנשי משמר הגבול בפועלים ערבים במלון „קונקורד" בתל־אביב. הכאתו של אב ערבי שהוביל את ילדתו לקבורה, בגלל שנסע בנתיב לא נכון. הצנזורה של המועצה לביקורת סרטים ומחזות, להגביל את הצפייה במחזה „הזמן הצהוב", של דוד גרוסמן, על זוועות הכיבוש בשטחים, לבני 18 ומעלה.

רוב הדברים האלה לא היו יכולים להתקיים, אלמלא האדישות וההסכמה שבשתיקה של האזרח הישראלי.

חץ מסילבי קשת

הורביץ, תורם; לוי, רץ; דורון, מכפרת

גם לכם קורה, כשאתם מחייגים, לש־מוע לעתים קרובות, צליל של פנוי ות־פוס בעת ובעונה אחת?

●

תשדירים אידיוטיים

● מה מבלבלים לנו את המות בתש־דירים על משמעת מים, ומיד לאחר מכן, מראים לנו את הבזבוז המשווע של פא־רק המים, לונה גל ומגלשות?

● מצד אחד, מזהירים נערות שלא לקחת טרמפים, בגלל אנסים, ומצד שני מראים את התשדיר „בוא לגליל", שבו נראית יפהפיה לוקחת טרמפ בלי חשבון עם חתיך, ומבלה אתו בצורה רומנטית בגליל.

●

מלה טובה

אחרי כל מה שספג, ובצדק, אלי הור־ביץ בענייני בל"ל ותנאי הפרישה של מנהליו, מגיעה לו כעת מלה טובה.

הוא תרם את כל המשכורת מתקופת כהונתו הקצרה כיו"ר מועצת המנהלים של בל"ל – 60 אלף שקל – לקרנות טיפול וסיוע לקשישים נזקקים.

עצה ידידותית: שיעקוב, וידרוש דיו־וח מה בדיוק נעשה בכספים האלה.

●

כותרת השבוע

לדעתי, כותרת השבוע היא זו של „דבר אחר", מוסף הסאטירה של „דבר":

„אלפי קשישים גריאטריים יוסגרו לצרפת, לאחר שהוכח שבארץ נשקפת סכנה לחייהם."

●

ענבי זעם

הנוהג החדש למכור פירות בסלסלות, הוא מלכודת פתאים. בעיקר ענבים. הרו־בד העליון מכוסה באשכול סביר, פחות או יותר, ובתחתית – ענבים רטובים, רקובים, בתפזורת. אי אפשר להגיש דבר כזה לשולחן.

●

מותר לחלום

על גיוס חובה לאברכים ונערות דתיים לשירות לאומי בבתי חולים ובי־תי־אבות.

● שביתה מתמשכת של נהגי השרים.

● חוק המחייב גם שרים וראשי ממשלה לצאת לפנסיה באותו גיל כמו האזרח הפשוט, ולראותם מתייסרים בתסמונת הגמילה משררה.

● שנהגי מוניות ירוצו אחרינו.

● שכל אלילי האופנה, המכתיבים בשרירות את צלליתנו – יפשטו את הרג־גל, ותשתרר אנרכיה מבורכת של הת־לבשו־כפי־שמתחשק־לכם.

● ומן שורה למחצית האוכלוסיה, שלא מעניין אותה כל השעות הארוכות של שידורי ספורט מיוחדים – להקרנת סרטי אוכות.

זבולון המר

אל עובדי התעשיה האווירית

בימים אלה, כאשר עומדת על הפרק החלטה לאומית, שיש לה השלכות רציניות לגביכם, מוצא אני לנכון לפנות אליכם ישירות בדברים כאוכים.

רבות נשמע באחרונה קולכם וקול נציגיכם הרשמיים, בעד המשך תוכנית ה„לביא". טענה רבת־משקל בפיכם: ביטול הפרוייקט יביא קשיי תעסוקה הולמת לציבור עובדים גדול, מוכשר ומסור.

מכיוון שבעיני יש לטענה זו משקל מוסרי אמיתי, אני מאמין שאסור להתעלם ממנה. אני חש צורך מהותי להביא בפניכם את הטיעון שכנגד מתוך אמון מלא ברגישותכם, ומתוך הכרה עמוקה בכנותכם המוסרית.

נציגי צה"ל טוענים באוזנינו, כי אמצעי־הלחימה המשוכללים, שיבואו במקום ה„לביא", חיוניים לחיסכון מכריע בחיי־אדם בשדה־הקרב העתידי. לא שמענו כל מענה ישיר לטענה זו ואין גם איש המוסמך לחלוק עליה – שהרי הכנת הצבא לקרב היא בסמכותם הישירה של מפקדי צה"ל.

כאן אתם חייבים להבהיר לעצמכם את עמדתכם: כיצד והאם ניתן להעמיד שיקולים של תעסוקה רצויה מול צימצום מספר הנפגעים בקרב חיילינו.

יתר־על־כן החיילים הללו אינם אלא אתם עצמכם וחבריכם ובני משפחותיכם המשרתים, כמו כל עם ישראל, במיטב היחידות הקרביות. האם סבורים אתם שטוב תעשה הממשלה אם תספן – מעבר לצורך ההכרחי – אתכם ואת חבריכם לנשק, מתוך שיקול של דאגה לתעסוקה, חשובה ככל שתהיה?

■ ■ ■

יודע אני, שאתם עשויים לקבול על העוול שבביטול הפרוייקט מאחר שכבר השקענו בו. ויותר משהשקיע עם ישראל כסף ומשאבים, השקעתם אתם שנות מאמץ ומסירות וקידום מקצועי. ואם יש לכם תלונה על שהכנסנו אתכם מראש למצב זה, מתוך טעויות שבתכנון או בגלל שינוי מצב ונסיבות, חובה עלינו, לא רק לבקש את מחילתכם וסליחתכם, אלא לחפש את שורשי הטעויות שהביאו אותנו לכך.

הכאב שבביטול פרוייקט לאומי בסדר־גודל כזה מחייב אותנו לחשבון־נפש ולבדק־בית יסודי בתשתית של קבלת ההחלטות אצלנו. להבא יהא עלינו להקפיד שמלוא הנתונים הרלוונטיים לא יהיו מוסתרים מעיניהם של מקבלי ההחלטות.

עם כל הכאב שבדבר חייבים אנו לחשוב לא רק על הפרוייקט הלאומי הגלום ב„לביא" אלא על אחריותנו הכוללת לשמור על התקציב האזרחי, שכבר היום איננו מספיק להתמודד עם צורכי החברה והחינוך במדינת ישראל.

בשנות כהונתי במשרד החינוך, לחמתי בעקביות על שמירת רמתו של החינוך, אשר בו ראיתי את המפתח לעתידה של החברה הישראלית. מעל ומעבר לכל תפקיד ואחריות ספציפית, מלווה אותי זה שנים המועקה הכבדה, שאין בידנו להתמודד כראוי עם צורכי החברה והנפש. וזאת – בגלל העול הביטחוני הכבד, שנושאת בו החברה הישראלית, כפי שקבעו לנו חז"ל: „פיקוח נפש דוחה את כל התורה כולה".

על רקע זה – כאשר ראשי צה"ל מרכרים על פרוייקט, שהוא בעיניהם מכביד – כיצד אוכל, באחריות ציבורית, שלא להקשיב להם ולקבל את עצתם? ואם הם מוסיפים ומרגישים את הסכנה לחיי החיילים, הכרוכה בהמשך ההשקעה הבלעדית ב„לביא" – הרי, כיהודי מאמין, אינני יכול להתעלם מהערך הנשגב של חיי־אדם: „כי בצלם אלקים ברא את האדם".

■ ■ ■

מובטחני, שגם אתם רגישים לנקודה זאת. אני פונה אליכם היום, לפני ההכרעה, כדי שננקה את עצמנו קבל־עם מחשד־השווא, כאילו מוכנים אנו, חלילה, לקנות לעצמנו ביטחון במקום־העבודה על חשבון הסכנה המשותפת בשדה הקרב, ועל חשבון ביטחון המדינה.

חייב אני להבטיח, יחד עם הממשלה, כמובן, שלא נתנער מאחריותנו הברורה לדאוג – במסגרות החלופיות ובמסגרות אחרות של תת־מערכות ביטחוניות, שביכולתנו ובכוחנו לפתח ולייצר ולייצא – לתעסוקה פוריה ומכובדת לכולכם, כדי שתוכלו להמשיך את תרומתכם הברוכה לתעשייה ולביטחון.

באמת הינכם יקרים לנו. אנו יודעים להעריך ולהוקיר את תרומתכם המצויינת לביטחוננו ולרמתנו הטכנולוגית. אנו רוצים אתכם בארץ בתפקידים חיוניים וחשובים למדינה.

יהיו רגעים קשים; רגעי ההסבה והמעבר. אבל אנו חייבים להתחייב התחייבות מלאה, שהם יהיו קצרים מאוד, ושתמורת ה„לביא" לא תבוזבז בצריכה פרטית בזמנית, אלא, אכן, תגמור ביצירתיות, שאתם תהיו מאד יוצרים.

מחכים לאמריקה

משהו מוזר קרה ללדיספולי, עיירת־נופש איטלקית, מאז הפכה עיר מקלט לנושרים מרוסיה ולמהגרים מכל קצווי עולם ● העיירה גוססת: החנויות ריקות, הפשיעה גוברת – והיהודים, כרגיל, אשמים ● במועדון היהודי המקומי צופים בטלוויזיה, מניחים תפילין, לומדים אנגלית – וחולמים על ויזה לאמריקה ● „הם הפכו את העיירה לגטו", אומרים בלדיספולי

מאת ענת טל־שיר ויוסי באר, איטליה

לדיספולי היתה עיירת קייט שוקקת. היום מבכים אותה תושביה, קוראים לה עיר רפאים. עיירה קומפקטית, חמישים דקות נסיעה מרומא, עם חוף תכול ווילות קיץ של רומאים עשירים. בשנים האחרונות, כאילו ירד על העיירה אובך סמיך, לחות מהבילה, בתיקפה שוממים, חום בלתי נסבל. האנשים בעשו יגעים, החופים נזהמו וגם הכיכר המרכזית נתכסתה בטחב משחיר.

לדיספולי היום היא תחנת המעבר של יהודים מבריה"מ – אלה שאנו מכנים 'נושרים' – בדרכם לאמריקה. עיר הקייט היתה לעיר מקלט למהגרים מכל קצווי עולם, לא רק ליהודים נרדפים.

הגיעו רוסים ואפגאנים, פולנים ואיראנים, הונגרים ועירקים, הודים ואפריקנים, כ־2,500 איש. כמו בסרט נע: אלה הולכים, ואחרים – פליטים ומהגרים – באים, וכך, כבר 19 שנים, הולכת האקזוטיקה ומתרחקת מלדיספולי, ואת מקומה כובשים אווירת נכאים, הזנחה וכיעור של עיירה גוססת.

„אנשים מסריחים"

באביב השנה החלה תסיסה. מערכת הבחירות, שהביאה לפרלמנט האיטלקי את צ'יצ'ולינה, טיפטפה גם ארס לשוליים המשועממים של העיירות השכונות באיטליה. המפלגה הניאו־פאשיסטית זרעה את מה שבעבור חודשים אחדים היה לפרץ עצום של גזענות. כאילו את כל הצרות שירדו על העיירה, את ההתרוששות ואת הכיעור – המיטו עליה המהגרים.

הסוחרים אומרים שחנויותיהם ריקות, כי הפליטים עניים. השוטרים מדווחים על פשיעה גוברת. בעלי הדירות מספרים שהפליטים הצחינו את דירותיהם. המלונאים טוענים, שרק משוגעים חסרי־כל יבואו לנפוש בלדיספולי. קירות העיירה כוסו בסיסמאות כמו: „מהגרים – החוצה" ו„לדיספולי – מחנה פליטים". 2,000 תושבים חתמו על עצומה הקוראת להגביל את מספר הפליטים או לגרשם. „הפכת את העיירה שלנו לגטו, למלונה מצחינה", כתבו התושבים לראש העיירה.

לפני ימים אחדים שידרה הטלוויזיה הממלכתית האיטלקית כתבה על לדיספולי הבוערת. „אני לא מוכן לישון במקום בו ישן בדואי", ציטט סוחר בעיירה דברים שאמר לו נופש. „ואני לא מוכן ללכת לגנים הציבוריים בעיירה ולהיות מוקף באנשים מסריחים". והיהודים, שזה עתה ברחו מבריה"מ, כבר נרדפים, ומאחורי גבם מלחשים האיטלקים, שהרוסים הרסו להם את החיים ואת העסקים ואת העיירה.

התעמולה ליבתה את השינאה, והשינאה הצמיחה אלימות. והגזענות, כתב השבוע היומון „לה סטמפה" על סערת הרוחות בלדיספולי, הגזענות היא בתה של המצוקה.

בנובמבר '84 עצרה משטרת רומא בלדיספולי שבעה לבנונים, שהתגוררו בשתי דירות נפרדות. באחת הדירות נמצאה מפת שגרירות ארה"ב ברומא, שעליה סומנו אמצעי הביטחון סביב השגרירות. השבעה נעצרו, והואשמו בנסיון לפוצץ את השגרירות. המשטרה טענה, שהלבנונים המתינו לחומר־נפץ ממחבל שעשה דרכו משווייץ לאיטליה ונלכד בשדה התעופה. לאחר מעצר של שנתיים, שוחררו מחוסר הוכחות. הפרשה הזו העלתה אז את לדיספולי על המפה.

בשבוע שעבר נסענו ללדיספולי. היה חם, ובבנק היחיד בעיירה השתרך תור ארוך ועצבני של מקבלי הקיצבאות והמשכורות. זקנים וצעירים, כולם שזופים וצרובי־עור. וכי מה יעשו בקיץ המתיש בעיירה המשמימה הזו אם לא ירבצו בים. בית־הקולנוע הקרין את „הפנתר הוורוד" ובבית־הקפה במרכז לגם ישיש עגמומי קפוצ'ינו.

רב על טוסטוס

ב„וייה רומא", מרחק עשרות מטרים מהים, נמצא ביתו של הרב הירש רביסקי, בן 30, שעיניו קורנות ופניו וגופו צנומים. ארבעה זאטוטים בבית ואשה צעירה יפה, לכולם עיני תכלת צלולות.

כשאנחנו באים, מסב הרב לשולחנו, אוכל לביבות מטוגנות. כשהוא מהלך בבית, משמיעים קבקבי העץ שלו צליל המהדהד בין קירות המכוסים מאות ספרי קודש וכמה קופות צדקה. „עשרה בחורים היינו ב'כולל' בחצר הרבי מלובביץ' באמריקה", אומר רביסקי בעברית במיבטא רוסי כבד, „וכל אחד נשלח למקום אחר. אני באיטליה כבר שבע שנים, אחד בוינה, שני בברזיל, שלישי באוסטרליה. וכאן אני אשאר עד שהרבי יאמר שהשליחות שלי תסתיים".

רביסקי נע ברחובות לדיספולי על טוסטוס וציציותיו מתנפנפות ברוח. העיירה כל־כך קטנה והמרחקים – מרחקי הליכה. מביתו הוא נוסע חצי דקה ל„מועדון". בבוקר הוא מקיים „חדר" לילדי המהגרים היהודיים, בעיקר לאלה ששכחו מזמן איך נראות טלית וציצית. „תפקידי", אומר רביסקי, „לחנך לחיי מצווה ותורה, לא להעלות יהודים לישראל".

ארבע אחר הצהריים, האוויר בלדיספולי עומד, הרחובות ריקים. בצריף המכונה מועדון מתרחשים בו־זמנית כמה דברים. השילוב ביניהם נראה גרוטסקי, כמו לקוח מפלנטה תמהונית. כעשרים יהודים מתכנסים שם, מרביתם רוסים. מותשים מהחום, הם יושבים על כסאות־עץ מתקפלים בחדר שתריסיו מוגפים, בוהים בטלוויזיה, שמקרינה את „לילות לבנים", סרט קולנוע אמריקני, חדש למדי.

באותו חדר, ממש כשבאריישניקוב מחולל על המסך, כורך הרב רביסקי תפילין על זרועו של מהנדס צעיר, חילוני מובהק, מהגר רוסי. במרפסת, סנדלר רוסי כבן 60, יושב באפס מעשה, מבקש לתקן נעלי מהגרים מרוטות. זקנה יושבת מתחת לדקל, ממלמלת לעצמה ברוסית, מוחה זיעה מפניה בממחטת בד אפורה. שני ילדים, אחד כהה־עור, שני בהיר ומנומש, מתכתשים בחצר המועדון. המהנדס, הסנדלר, הזקנה ושני הילדים – כולם רוצים לאמריקה, וכמה שיותר מהר.

חליפות סאפארי

לקראת חמש מצטלל מעט האוויר ועשרות מהגרים גודשים את המועדון. „אני רוצה", אומר המהנדס שודנובסקי באנגלית רצוצה, „להיות אדם חופשי ולחיות חיים טובים באמריקה". שנים רבות, הוא מסביר, שטפה התעמולה הסובייטית את מוחו, שישראל מדינה איומה.

הטלוויזיה עדיין מרצדת, לא הרחק מארון־הקודש המכוסה בפרוכת, ורביסקי ממשיך לעניין מהגרים וחוזר־מבט בתפילין. מפעם לפעם, כך רביסקי, מגיעים למועדון מיסיונרים בפטיסטים, וגם הם, כמו נערי של הרבי מלובביץ', נלחמים על נשמותיהם המבולבלות של המהגרים.

בפינת החדר, סביב שולחן ארוך מלבני, מעביר משה – שממתין גם הוא לאשרת כניסה לארה"ב – שיעור בשפה האנגלית. כל־כך שזופים, הרוסים. הם מתהלכים בבגדים קלים, מכנסי ספורט וחליפות סאפארי שנרכשו בעיירה. איש צעיר משנן משפטים באנגלית. האחרים מאזינים. „אולי אתה יודע מי הנערה הזו, זו בלי (עם) החצאית הלבנה" וכשהוא שוגה, כולם, גם המורה, גועים בצחוק.

מה משותף ליפאנים, לסיניים ולקוריאנים, שואל משה באנגלית את תלמידיו. איש לא משיב, ומשה אומר: „לכולם יש עיניים כאלה", ומלכסן באצבעותיו את עיניו. כמה ילדים מקפצים על מיטות סוכנות חלודות, המוערמות זו על גבי זו.

כ־1,100 יהודים רוסיים נמצאים עתה בלדיספולי, ועוד כ־400 יהודים מארצות אחרות. מרבית הרוסים נמצאים שם זה שבועות ואף חודשים, בציפיה נואשת לויזה, בבטלה, בחרדה מפני העתיד, בתקווה לחיי שפע בארה"ב, בקנדה או באוסטרליה. שנים המתינו לאשרות יציאה מבריה"מ. כולם, ללא יוצא מן הכלל, הצהירו שיעלו לישראל. גם אלה שיודעים בבירור שפניהם מועדות ללוס־אנג'לס. חלקם אף מופיע ברשימת הסירובניקים שאנחנו כל־כך אוהבים לאמץ לליבנו.

בארבע השנים האחרונות יצאו מרוסיה כ־80 יהודים בחודש. במאי האחרון יצאו 871 איש, פי עשרה. מספר היהודים היוצאים גדל, אך רק רבע מתוכם מגיע לישראל.

איגור צ'ורין, מהנדס מכונות, לא יהודי. רעייתו אן, מתכנתת מחשבים, יהודיה. טאניה ובנם סאשה, תלמידי תיכון. שמונה שנים נאבקו לצאת מרוסיה. לפני 12 יום הגיעו ברכבת ממוסקבה לצ'ופ, על הגבול הרוסי־צ'כי. היו אתם עוד 20 יהודים. אחרי חנייה של יממה, הגיעו ברכבת לוינה.

בתחנת הרכבת קידמו את פניהם שליח הסוכנות. מי שרוצה לנסוע לישראל, אמר להם, שיבוא איתי. אנחנו לאמריקה, השיבו לו. מאותו רגע, עברו לידי ה„ג'וינט" ו„האייס", שני אירגונים שמטפלים ביהודים במצוקה באשר הם. מאותו רגע, ייקראו בפינו נושרים.

עוד בתחנת הרכבת בוינה, בדקו בניירותיהם כדי לוודא שהם יהודים והסתפקו בעובדה שאן וילדיה יהודים, ושיכנו אותם בפנסיון. שבוע שהו בפנסיון העלוב, משם נסעו 13 שעות ברכבת לרומא. ברומא עשו שבוע נוסף באכסניה מוזנחת בקרבת תחנת הרכבת. אוטובוס הסיע אותם מרחק 50 ק"מ ללדיספולי. ה„ג'וינט" נתן להם כסף למחייתם, לשכור דירה, למזון, לקיום. האירגון דואג גם לפעילות קהילתית וחברתית.

טרמפ על ה„ג'וינט"

לפי „ג'וינט", אחזקתו של כל מהגר עולה 400 דולר לחודש. תקציב האירגון לפעילות הקהילתית בלדיספולי בשנה האחרונה עמד על רבע מיליון דולר. לטענתם, ממשלת ארה"ב מכסה חלק ניכר מהוצאות המחיה של המהגרים הרוסים בלדיספולי. „האייס" מסדיר את הניירת והמסמכים לקבלת ויזות לארה"ב, קנדה ואוסטרליה.

בני משפחת צ'ורין, בשונה ממרבית המהגרים הרוסים שפגשנו בלדיספולי, אינם חוששים להתראיין. שנים הכינו את עצמם להגירה. למדו בבית, בעזרת ספרים. אנחנו נוסעים לשיקגו, אומרת אן צ'ורין, שם יש לנו חברים קרובים שיעזרו לנו. בישראל, היא אומרת, אין לנו שורשים ואין לנו חברים.

במקרה הטוב, ישהו בלדיספולי ששה שבועות, אם כי ההמתנה לוויזה עלולה להתארך לכמה חודשים. במרץ '82, שבתו מהגרים רוסיים רעב ברומא לאחר שהמתינו לוויזות יותר מ־20 חודש. הצ'ורינים שכרו דירה בת שני חדרים בלדיספולי, שהיתה מרווחת יותר מדירתם במוסקבה. בבוקר הם בשפת הים, בערב משננים את השפה האנגלית במועדון. כך יעבירו שבועות ארוכים.

אנחנו מאושרים כאן, אומר איגור צ'ורין, כי מעתה ואילך יכול להיות רק יותר טוב. כשהצ'ורינים עושים דרכם החוצה מהמועדון, לוחש נער אחר באוזנינו, שהם לא יהודים והם תופסים טרמפ על כספי ה„ג'וינט".

בשבע בערב, מאפירים השמיים בלדיספולי. 78 מהגרים נקבצים למועדון, ליד עץ־הדובדבן ושיחי הצבר הגבוהים. מסדרים שורות שורות של כיסאות, ותמי, צעיר ישראלי, שליח הסוכנות, משמיע פרק בהיסטוריה של ישראל. הוא מדבר אנגלית, מהגר רוסי מזוקן מתרגם לרוסית. אצ"ל, ההגנה, המנדט הבריטי, הפיצוץ במלון „המלך דוד". אחר־כך יקרין להם סרט על מלחמת יום־כיפור.

המהגרים יושבים ופיותיהם פעורים, כאילו האזינו למותחן. מרביתם שומעים את הדברים לראשונה בחייהם. ילדים, נערים, ישישים, נשים צעירות, אמהות לפעוטים, גברים צעירים, נשים מבוגרות. מנוי וגמור עימם להדפק על שערי אוסטרליה או אמריקה, וישראל איננה אלא כתם קטן במפה, מוקפת אויבים, שיש בה כל שבע שנים מלחמה וחמסינים, והם יודעים עליה רק שברים של מידע מרוסק, מעורפל ושגוי.

בקירבת המועדון, שורת חנויות קטנות: ממסגר תמונות, ירקן, מוכר גלידה. בעלת מרפדיה אומרת: „הרוסים הבריחו את הנופשים מהעיירה. הפלישה שלהם גורמת לנו הפסדים עצומים, כי אין תיירים והם עצמם קונים רק זבל. לא נוכל להשלים עם זה". מוכרת היינות והשמנים, שמתגוררת בלדיספולי 20 שנה: „אי אפשר לנשום מהריח שהם מריחים. הרסו לנו את העיירה, הרוסים והשחורים".

לכתבת הטלוויזיה האיטלקית אמר סוחר: „אני לא גזען, אבל הם מפריעים וגונבים מאיתנו". שני אמר: „בכל שימהרו להסתלק מכאן, כך ייטב לנו". ושלישי שאל את הכתבת: „את היית מוכנה לישון במיטה שבה ישנו שחורים לפני ימים אחדים?"

מאפיה רוסית

לדעת ראש העיירה, עו"ד סירו ברג'אקי, לא מדובר בגזענות אלא בבורות. הוא מבטיח, שלא יתן ידו לגירוש זרים. הפאניקה, אומר ברג'אקי, נובעת כנראה משמועה חסרת יסוד, שלפיה 5,000 יהודים מרוסיה עומדים להגיע לעיירה.

הכומר של לדיספולי, אדריאנו פוגוני, חילק ביום א' האחרון כרוזים לבאי הכנסייה. אל תגלו עויינות לזרים, כתב הכומר, בואו נשוב ונהיה עיירה פתוחה ותרבותית, שבה יחיו כולם בשלום.

ה„זרים", מצידם, יודעים לספר על התנכלויות של תושבי המקום, על גביית שכר־דירה מופרז, על ניתוק החשמל, וגרוע מכל – על ניבול ועל מבטים של סלידה ואיבה. סטפאנו צ'טיקה, מנהיג המפלגה הניאו־פאשיסטית באיזור, אמר ליומון „לה

(המשך בעמוד 20)

הרב הירש רביסקי תצלום: יוסי באר

על מרפסת המועדון: ממתינים לוויזה, באפס מעשה

תצלום: ענת טל־שיר

גם סטריפטיז לא יעזור

„ג'וינט" ניו־יורק: „אנחנו מטפלים ביהודים במצוקה באשר הם, ולא חשוב לאן יבחרו ללכת. אנחנו מקבלים אותם כמו שהם ועוזרים להם. לא מפגינים אותם לארה"ב וגם לא מעודדים אותם לעלות לישראל. יש לנו משרד בלדיספולי, 5 עובדים, בהם בחור ישראלי".

„האייס" זינבה: „עיקר העבודה שלנו מתבצע דווקא בשבוע, שבו המהגרים שוהים ברומא, שם אנחנו מסדירים את מסמכי ההגירה. בלדיספולי אנחנו דואגים לשיעורי אנגלית ולפעילות חברתית וקהילתית. לא עושים תעמולה אמריקנית, אלא מקנים להם מידע פרקטי כדי להקל על הסתגלותם בארה"ב. אנחנו רואים את עצמנו כעדיפות שניה (SECOND BEST), כשהם אינם רוצים לבוא לישראל, הם באים אלינו".

הסוכנות היהודית, ירושלים: „לדיספולי אינה המצאה שלנו. אנחנו, להזכירך, מטפלים ביהודים שרוצים לבוא לישראל. בנשירה אנחנו רואים בושה גדולה. אנו בודקים ומתכננים הקמת מרכז מידע בלדיספולי לאלה שישהו שם תקופה ארוכה".

שר הקליטה, יעקב צור: „מרגע שהיהודים מגיעים לוינה, הם בטיפולה של הסוכנות. שאלתי את השגריר שלנו בוינה אם יש טעם שאבוא לדבר עם הנושרים, והוא אמר שדעתם כבר נחרצת. על מה אני בוכה? על זה שממשלת ישראל נכנעה והסכימה לחנייה בוינה, כי שם קורה הדבר הנורא. שם ניתנת העדיפות להגירה לאמריקה.

„אנחנו לא סוכנות הנסיעות של העם היהודי, שנעשה טיולים מרומא לתל־אביב. זהו פלונטר פוליטי סבוך, שייפתר רק אם נגיע להסכמה עם הרוסים. צריך להאבק למען טיסות ישירות לארץ, שיגיעו, שיראו אותנו עם כל הבלגן וייסורי הקליטה".

רב שפרלינג, הסוכנות היהודית, וינה: „בוינה לא נעשות כל פעולות הסברה, כי כל אדם מבוגר ונורמלי יודע בדיוק מה הוא רוצה; זה מתבשל אצלו שנים, ונסיונות שיכנוע הם חסרי־תועלת. בעבר, הטיסו מרומא לארץ קבוצת יהודים, לטיול מודרך בן שבועיים. איש מהם לא נשאר בארץ, כי מי שכבר החליט לא ישנה דעתו. פעילות הסברה בלדיספולי? גם אם יעשו להם שם סטריפטיז, זה לא יעזור".

יגאל סרנה

מצלם את המגיפה

אנשים נחרדים ממנו: צעיר בריא ושפוי, בעל שם ופרנסה טובה, מצלם חולי איידס ● המצולמים של אלון רייניגר, ישראלי לשעבר, חיים זמן קצר בלבד אחרי הצילום, לפעמים דקות בלבד ● קורה, הוא אומר, שהם לוחצים לי יד או מנשקים, להרגיש שהם עוד בני־אדם

לפני שבוע טס מפה הצלם אלון רייניגר להונגריה. ערב לפני נסיעתו ישבנו, פרשנו על השולחן צילומים לפני שבוע טס מפה הצלם אלון רייניגר להונגריה, ערב לפני נסיעתו ישבנו, פרשנו על השולחן צילומים שפירסמו אותו בכל העולם. אנשים נחרדים ממה שהוא מצלם. צלם המגיפה. מ־83' מתעד רייניגר את האיידס. המצולמים שלו חיים זמן קצר בלבד אחרי הצילום. אפילו צלמים שהולכים על בתי־אבות קשים, או על חולים כרוניים, יכולים לחזור לאובייקט שלהם אחרי שנה שנתיים. רייניגר לא.

המקרה הכי גורא או הכי מהיר אירע ב־83'. קן ראמסור הופיע על מסך הטלוויזיה האמריקני, חולה איידס בהופעת בכורה, הכניס את הפחד לצופים. „הוא נראה היה נורא", אומר עכשיו רייניגר, „כאילו נפלט מהפצצת נפלאם. נפוח לגמרי. אמרתי לעצמי, אני מוכרח למצוא אותו; לקח לי זמן והגעתי אליו דרך מישהו. המאהב שלו פתח לי את הדלת, הכניס אותי לחדר האורחים המצועצע, ישב אתי, קישקש ואחר־כך הלך להכין את קן לצילום שלי". כשרייניגר עבר עם הציוד לחדר השני, קן כבר היה מת. בדקו את הדופק, כלום. באה משטרה וגם אמבולנס, שסירב לקחת את הגופה.

החולה הראשון שצילם רייניגר היה הפורטוריקני אסטבנו, גבר, שנהג להסתובב בבגדי אשה, גר בבית־מלון עלוב, על תלושים ממחלקת הסעד; נראה נורא בשלבים האחרונים של מחלתו. רייניגר צילם אותו ממתין בחדרו למתנדבים, נוסע בטקסי לבית החולים. רייניגר אף הגנב לבית־החולים, לצלמו לפני מותו. בתי־החולים נהגו ב־83' להסתיר את חולי האיידס. מזונו הושלך לו מדי יום לתוך החדר. כעבור שלוש שנים מת גם המתנדב שטיפל בו. לא מהטיפול.

תצלום: אלון רייניגר, קונטקט

עד שהתחיל לצלם איידס צילם מלחמות. הוא בן ארבעים, יליד תל־אביב, 15 שנה בארה"ב. עשה לו שם בדרום־אמריקה: מורדים בניקרגואה נחים אחרי קרב, רובי „גליל" על ברכיהם, סומוזאים שכיוונו אליו נשק, אל־סלוואדור. מי שראה, בסרט „תחת אש", את ניק נולטה וג'ין הקמן כצלמי עיתונות שמנציחים מלחמה בדרום־אמריקה, יכול לזהות שם את רייניגר באחת הדמויות, שרצה בתוך האש עם מגבת לבנה.

יותר הרוגים מדרום־אמריקה

אבל יום אחד גילה כי בלב ניו־יורק, בלוק מדירתו, מתנהלת המלחמה הגדולה מכולן, עם הכי הרבה קורבנות: איידס. רייניגר, שתמיד עלה בחושים מחודדים של פוטו־ג'ורנליסט טוב על האסון הבא, החל לצלם איידס לפני אחרים.

כל אחד שואל, בשמעו על הפרויקט של רייניגר, מה דוחף אדם בריא ושפוי בעל שם ופרנסה טובה, להכנס לחדרי החולים, לדבוק באיידס? הרי הוא לא אלברט שוויצר. איך הוא רץ למקום ממנו כולם בורחים באימה. הרי עצם קריאת הכתבה הזאת כבר עושה לך הרגשה רעה, פחד, בהלה, דאגה עמוקה.

בשיחה איתי ידבר רייניגר על מודעות חברתית, על רצון לסייע, אבל מעורבים פה ללא ספק גם תאוות הקרב שלו ועיתונאות חקרנית־שאפתנית.

בצילום שלו, שפורסם בסין לפני שלושה חודשים, ב„ירחון סין האדומה", רואים שלושה גברים חוצים, בינואר השנה, את רחוב מרקט בסן־פרנציסקו. השמאלי נשען על שני מקלות, האמצעי על חבריו. „כמו אחרי מלחמת העולם השנייה רואים פתאום ברחובות אמריקה יותר ויותר גברים צעירים עם מקלות הליכה. חלושים מאיידס, נעורים זה בזה".

חדריהם החמים של הגוססים

ארבע שנים שהוא מצלם בחדרי הגוססים מהמגיפה. „הייתי עכשיו בקליפורניה אצל כמה חולים. אחד מהם, שאותו צילמתי, גר בחדר קטן עם אמבטיה, וזהו. כל החדר תפוס במיטה ענקית של בית־חולים, עם רמוט קונטרול, שיא השיכלול, אביזר יקר מאור בדירה זולה". החולה ישב על המיטה עם קופסה ענקית של כדורים, מסדר את התרופות ע"פ הימים, מאתיים כדור לשבוע.

הטלפון צילצל שם, רייניגר הקשיב, שמע שיחה מזורה על הימים הטובים. נשמע כמו שיח לוחמים, שני הומוסכסואלים מדברים על מה שהיה פעם, בימים הטובים של המתירנות והמועדונים. החולה היה פעם מה שנקרא בארה"ב „מלכת־עור", מושג של התקופה שחלק מאיפיוניה היו בגדי עור שחור, ימים שעברו לבלי שוב בגלל הסכנה: מועדונים, מין פרוע. המהפכה המינית כזיכרון מתערפל.

בדרך־כלל חדרי החולים חמים מידי. חם עטופים סוודרים. החלונות סגורים מפחד הידבקות קלה, שתביא את הקץ על מי שמנגנון החיסון שלו נהרס. לשם מביא רייניגר את הציוד שלו, מציב מצלמה, תאורה, תופס זווית. כשהצלם נכנס, החולים חוששים ממנו יותר משהוא חושש מהם: הוא, כאדם בריא, נושא עליו חיידקים, שיכולים לורז את קיצם.

– יש רגעים שאתה מפחד?

– בהתחלה, בתקופת הפניקה הייתי נכנס ללחץ. עוד לא ידעו בדיוק ממה נדבקים. הלכתי לדירה שהיו בה שלושה חולי איידס. חשבתי, אשתה איתם קפה, לא אשתה, אותה כפית, הספל רחוק? אמרתי לעצמי, לעזאזל, אני איתם. שתיתי מה שהגישו. הם לא בחנו אותי, אבל אי־שתיה היתה אמירה שהם לא בני־אדם. לפעמים, כשאני בא לצלם, לוחצים לי יד או מנשקים, להרגיש שהם עוד בני־אדם. אני עדיין חי ובריא".

נסיכה יהודיה חולת איידס

בוושינגטון צילם את סאני שרמן, מזכירתו של עורך־דין. בחורה יהודייה מבית טוב. היה לה רומן עם בחור ביסקסואלי, שהעביר לה את הנגיף. שניהם מתו בינתיים. רייניגר צילם אותה בבית הוריה, יושבת תחת ציור שמן גדול, שבו היא פורחת כנסיכה בטקס הבגרות שלה.

לירחון „לייף" הצטלמה סאני כשהיא אוחזת במיכל בו ייתנו אפרה אחר מותה. כשרייניגר צילם אותה, כבר בקושי שמעה. הוריה היו בבית, דאגו לה עד מותה. „קיבלה בשלווה את גזר הדין הנורא, שמחה על כל־יום חיים". „משפחה תומכת", אומר רייניגר, „יש למעט מן החולים. רבים מתים לבד או ליד מתנדבים".

לחלק יש חברים טובים שלא נוטשים, כמו לקן מיקס, הכתור בכיסא הגלגלים, שצילומו הנחיל לרייניגר פרס בין־לאומי חשוב. מיקס צולם על־ידי רייניגר שבוע לפני מותו, בגיל 42. בצילום ניתן לראות, מאחורי פניו הנפחדות של מיקס, את החבר שבדירתו גווע.

מיקס החולה רצה לראות פעם אחרונה את אמריקה הגדולה. חברו, מאפר במיקצועו, הכין אותו לנסיעה, שאנשים לא יבחינו בסימנים שאין לטעות בהם. לקחו מכונית שכורה וגם נסעו ברכבת, ביקרו בקניון הגדול, ניו־אורליאנס; ודרשו את היבשת. כשמיקס חצה את גשר הזהב, קרס בקצהו ונלקח משם לבית החבר, שם מת.

חומר קשה מדי

רייניגר צילם גם את החולה הוריש הארגנטיני, כבואו לקבל בירכתו מהכומר. הורישו הצטלם כדי לנקום במשפחתו שנטשה אותו. קשה לצלם חולי איידס. לא רק בשל הפחד להחשף אלא בעיקר בשל ההשתנות המהירה של מחלתם. „כמו בצילום מלחמה, אומר לי רייניגר, אתה לא יודע אם תוכל לשוב למקום אותו צילמת או אם עדיין יהיה שם". אין המשכיות. גם כשהוא קובע עם חולה, לפעמים, בבואו, האיש שקוע או מנומנם, נטול־כוח.

רק מעט מתמונותיו פורסמו על־ידי האמריקנים. חומר קשה מדי בשבילם. יש דברים שרק צלם קר־מזג כמו רייניגר יכול לשאתם. דברים, שאני מתקשה לרשום מפיו, כמו רגעים אחרונים של חסר מזור, שחברים מנסים להעניק לחבר גוסס. עולם סגור, עצוב, נטול־תקווה, שבו רק טוב הלב האנושי משמש נחמה.

אחרי ארבע שנים של תיעוד המגיפה, רייניגר יגיד שהעסק הולך לקראת שואה. יש תחומים שבהם נבלמה ההדבקה. הומוסכסואלים נזהרים, מנות הדם לעירויים נבדקו. אבל האוכלוסיה המצוקתית – כושים, פורטוריקנים וצרכני סמים קשים – ממשיכה לחלות. המחלה מתנקזת לאזורי מצוקה כמו העולם השלישי או שכבות מצוקה במערב.

האיידס היה למגיפה שפוגעת ביחסים בין אנשים ומביאה נסיגה חברתית. רייניגר מצלם גם את התקווה: הבן של רייגן מניף קונדום, צילום קבוצתי של ארבעת מומחי האיידס הגדולים באמריקה.

ארבע שנים רייניגר בעסק, ובריא. הוחרים והמשמעים ישרון, אמר לי, שותה בשלווה את הקפה שלו לפני ההמראה להונגריה. ההונגרים, אגב, אוהבים את התמונות שלו, ו־יקבון המערב, אבל גם להם כבר יש כמה מיקרים.

אם אתה חולה לב - ידיעה זו תרגיע אותך.

הניידת הממוחשבת לטפול־נמרץ של שח"ל מוכנה לזנק לעזרה - בכל דקה, יום יום, 24 שעות ביממה! לכן אם אתה חולה לב (או אם אתה נמצא בקבוצת סיכון למחלות לב) הבטח לעצמך לב שקט

עשה מנוי בשח"ל!

שמור על לבך - שמור על חייך. התקשר כבר היום **ועשה מנוי,** תרגיש הרבה יותר רגוע כשתדע, כי כאשר כל דקה קובעת - אתה בטוח - טלפון אחד - והניידות הממוחשבות לטפול־נמרץ - בדרך אליך!

• הטרות, בשלב זה, ינתן בגוש דן בלבד.

טלפון במוקד לאזעקת עזרה: 03-330848 24 שעות ביממה

טלפון לרשום מנויים ולקבלת פרטים על שרותים נוספים שיופעלו בקרוב: 03-330851 24 שעות ביממה

מנוי בשח"ל - כי כל דקה קובעת

שח"ל

שרותים רפואיים בע"מ

רח' יגאל אלון 110 תל אביב.

עיסקת חווילה

מאת
מרדכי גילת, מרסל זוהר, שרה ארנון

דאלמונית שצילצלה לפני למעלה משנה, בערב סגריר, אל ח"כ רן כהן – הציגה עצמה כעובדת ותיקה במינהל מקרקעי ישראל. היא ביקשה לשתף אותו בכמה מסודות המינהל. אחד מהם: מנהל המינהל, עו"ד משה ליפקה, משלם דרך קבע דמי חכירה שנתיים מגוחכים. במקום לשלם בשנת 1985, למשל, כ־1000 דולר, הוא שילם 14 שקלים.

עו"ד ליפקה מתגורר ברמת השרון בווילה מפוארת שניבנתה, לטענת המטלפנת האלמונית, תוך ביצוע עבירות בנייה חמורות. האלמונית ידעה לספר גם, כי ליפקה מנצל את מעמדו במינהל להשגת טובות הנאה אישיות; כי במשך שנים הוא לא משלם לקופת המינהל חוב של עשרות אלפי דולרים "דמי היתר"; וכי את תיק הבנייה של משפחתו קשה להשיג במשרדי המינהל בת"א. מישהו דואג להסתירו.

האלמונית ידעה על מה היא מדברת: כבר בפברואר 1986, לפי "הוראה מגבוה", הוצא תיק משפחת ליפקה ממקומו הקבוע שבארכיב המינהל בתל־אביב. הוא הוכנס למעטפה סגורה, נשלח למשרדי ההנהלה בירושלים והוכנס לכספת. מאז הוא נשמר בה היטב ולאלה האמורים לדרוש מהמנכ"ל להחזיר למדינה את חובותיו, אין גישה אליו.

ליפקה מחפה על עצמו

כשנת 1976 רכשו עו"ד משה ליפקה ואשתו סילווה, מגרש בן חצי דונם ברחוב בוסתנאי ברמת השרון. זהו אזור יוקרתי ומחירי המגרשים בו היו ועודם, גבוהים במיוחד. על מגרש זה החל עו"ד ליפקה בשנת 1977 בבניית וילה תוך ביצוע חריגות בנייה חמורות.

במהלך הבנייה גילו פקחי המועצה המקומית את החריגות, בהיקף של 100 מ"ר, דיווחו על כך למחלקה המשפטית, ופעלו להגשת כתב אישום נגד העו"ד ואשתו. במהלך המשפט הצליח ליפקה להשיג היתר בנייה לחריגות ולכן הסכים התובע במשפט, עו"ד יצחק גלאור, להיענות לבקשתו ולמחוק את שמו מכתב האישום.

"גברת ליפקה הודיעה כי היא נוטלת על עצמה את האשמה", כתב פרקליט המועצה לח"כ רן כהן, "וכי היא בלבד אחראית לביצוע העבודות בפועל. בנסיבות אלה, כאשר אושרו כבר החריגות, ניתן גזר דין קל יחסית שהסתכם בשנת 1978 ב־1500 ל"י".

עו"ד ליפקה, מעודד מהצלחתו, הגדיל את ביתו בעוד כ־100 מ"ר. בסופו של דבר, חריגות הבנייה – אלה שאושרו בדיעבד ואלה שאינן מאושרות – מתקרבות ל־200 מ"ר. על חריגות אלה חייב היה ליפקה לדווח למינהל המקרקעין ולשלשל לקופתה כ־20 אלף דולר דמי היתר (40 אחוזים משווי שטח הבנייה הנוספת) בעבור החריגות שאושרו וסכום דומה בשביל יתר החריגות, אם וכאשר יאושרו. הוא לא עשה זאת.

עובדה חשובה נוספת: בתיק הבנייה במינהל המקרקעין של בית ליפקה, לא מצויות תכניות הווילה, כפי שנבנתה, הלכה למעשה. אם היו נמצאות שם, כמתחייב מחוק, צריך היה המינהל לפתוח נגד המנכ"ל בהליכים משפטיים ולהוציא נגדו צו הריסה. ליפקה אינו חפץ בכך, כמובן, ומחפה על עצמו.

את הפרשה הזו מכירים במשרדי מינהל המקרקעין בת"א כבר מספר שנים – אך איש אינו נוקף שם אצבע. גם לא מנהל המחוז, נחמיה ששי. כולם חוששים מפניו. רק עובד מינהל מירושלים, אחרי שהורחק מתפקיד בכיר, העז באוקטובר 1986 לכתוב בעניין זה מכתב חריף לשר החקלאות. בין היתר ציין: "מנכ"ל המינהל, מר ליפקה, לא טרח עד היום לשלם למשרדנו את דמי ההיתר המגיעים ממנו כחוק בגין תוספת הבנייה. זאת כיוון שפקידי המינהל הכפופים למרותו מפחדים ואינם מעיזים לדרוש ממנו את הכספים". (תגובת דובר המינהל: ליפקה אינו חייב בתשלום דמי היתר. אין שחר לטענה הזאת).

שר החקלאות, המכיר את הסיפור – כמו גם פרשיות חמורות אחרות שבהן הסתבך ליפקה – עדיין לא ביקש מהמשטרה לחקור את החשדות. יש לו זמן. נחמקין, כך מתקבל הרושם, מרחם עליו.

מיכסה גבוהה בהרבה

תיק הבנייה של משפחת ליפקה, אם וכאשר יוצג לציבור, יוביל לחשיפת עובדה מעניינת נוספת: מנהל המינהל אינו משלם למדינה את דמי החכירה השנתיים, האמיתיים, שהוא חייב היה לשלם ואותו אחוז מערך הקרקע שעליה בנוי ביתו.

ממסמך פנימי שהגיע לידי ח"כ רן כהן, מתברר, למשל, כי בשנת 1979 שילם עו"ד ליפקה 10 אג' כדמי חכירה שנתיים (במקום 1000 דולר) בשנת 1980 הוא שילם 18 אג'; בשנת 1984 הוא נתבע לשלם 3 ש' (בקירוב) בשנת 1985 שילם 14 ש"ח; בשנת 1986 שילם 33 ש"ח ובשנת 1987 שבר שיא חדש: במקום 1000 דולר, שילם שישים ושבעה שקלים ושישים אגורות.

במילים אחרות: במקום לשלם מאז שנת 1979 ועד לשנה זו דמי חכירה מצטברים בסדר גודל של 9000 דולר – שילם ליפקה במשך תשע שנים לא יותר מאשר 130 ש"ח...

"לא ביקשו"

לפני שבועיים, ערב נסיעת עו"ד ליפקה לחו"ל למספר ימים, פנינו לדובר המינהל, עמיקם שפירא, וביקשנו תגובה בעניין תכניות הבנייה הבלתי מאושרות של מנהל המינהל. שאלנו: האם נכון שגם במינהל המקרקעין וגם במועצת רמת השרון, אין תכניות של בית ליפקה עם כל החריגות שבוצעו בבניין? האם נכון שלא קיימות תוכניות כאלה הנושאות חותמת ואישור של מינהל המקרקעין?

אף־על־פי שליפקה אמור להכיר היטב את תכניות ביתו ולמרות שהוא אמור לדעת, האם תכניות אלה נושאות או אינן נושאות את חותמת ואישור מינהל המקרקעין – הוא התקשה להשיב על השאלה הפשוטה. תחילה טען דוברו, כי לא ידוע לו שליפקה אמור לטוס למחרת לחו"ל ולכן תינתן התשובה למחרת: למחרת טען הדובר, כצפוי, כי ליפקה טס לחו"ל ולכן קשה לו להמציא לנו תשובה...

כיוון שליפקה נוהג לטלפן מחו"ל למינהל ולגלות עניין במתרחש, הצענו לדובר לקבל ממנו בדרך זו את התשובה. ליפקה, כך מתברר, דחה את הרעיון. "הוא צריך לבדוק את הנושא בארץ", הסביר הדובר, "ומבקש להמתין".

ביום ב' בלילה, יומיים אחרי שובו של ליפקה לארץ, הואיל המנכ"ל להעביר אלינו את התגובה הבאה: "תכנית הבנייה של בית ליפקה נושאת חותמת של המינהל. לגבי שינויים פנימיים מאוחרים יותר, לא נדרשה באותה עת, כאשר לא שימשתי עדיין כמנהל המינהל, כל חותמת נוספת".

ליפקה צודק: שום חותמת נוספת לא נדרשה ממנו. זאת מהטעם הפשוט שהוא לא הגיש למינהל תכנית נוספת הכוללת את החריגות...

בפברואר 1983, כאשר סיפור דמי החכירה פשט במינהל, נבדק הנושא (לבקשת ליפקה עצמו) על־ידי יהודה בן לוי ששימש כמבקר המינהל. לוי, יחד עם שניים מעוזריו, בדק את התיק וגילה בו אי סדרים מינהליים וכספיים. בין היתר קבע: "באפריל 1979 נקבעה מיכסה חדשה למיגרש המשותף (לליפקה ואחר משכניו) בסך 1760 ל"י. אין הסבר לחישוב המיכסה. נראה לנו שהמיכסה הנכונה צריכה להיות גבוהה בהרבה".

ועוד כתב בן לוי: "החוכר שילם בנובמבר 1979 לפי האגרה שהיתה בידיו והוא מסרב לשלם את המיכסה החדשה שלא היתה ידועה לו בעת התשלום".

ממצאי בדיקתו של בן לוי נשלחו למנהל מחוז ת"א, נחמיה ששי ולמשה ליפקה עצמו, אך אלה התעלמו ומתעלמים מהם. ליפקה, כתגובה ל"ידיעות אחרונות", אינו מבין גם היום מה בכלל רוצים ממנו. הוא מסתתר מאחורי עובדה אחת, שכשלעצמה נכונה: "מאז שנת 1976, כשקניתי את המיגרש, אני משלם את כל מה שנדרשתי".

לזכותו של מנהל המינהל יאמר, כי אינו מחלק טובות הנאה רק לעצמו. הוא דואג גם לכמה מחבריו מהמפלגה הליברלית, לגופים המקורבים לליברלים ולגורמים אחרים שביקרם הוא חפץ. כך, למשל, מינה בשנת 1984, אחרי כניסתו לתפקיד מנכ"ל המינהל (שהיה מינוי פוליטי של הליברלים) את מיכאל דונקלמן ממרכז הליברלים, לדובר המינהל (לפני שנה וחצי פרש); את מרדכי שפיק ממרכז הליברלים כראש לשכתו; ואת אהרון בוצר, אף הוא איש הליברלים, כדירקטור בחברת עכו העתיקה. דובר המינהל, עמיקם שפירא, מאשר כי מדובר באנשי מיפלגה, אך מבהיר כי הם נבחרו בגלל כישוריהם המקצועיים ולא בגלל השתייכותם המפלגתית.

גם לחבר מפלגה אחר, צבי פרליס מרחובות, הבטיח ליפקה תפקיד בכיר במינהל – מנהל האגף החקלאי – אך לא הצליח לממש הבטחתו. שר החקלאות, אריק נחמקין, הפריע לו.

נחמקין התערב בפרשה רק אחרי שהתברר לו, כי המינוי הצפוי נגוע בחוסר נקיון כפיים. במהלך שמיעת עתירה בעניין זה התגלה כי עוד לפני סיום הליכי המכרז הפנימי לתפקיד, כבר הוזמנה מכונית על שמו ובשביל צבי פרליס. בית הדין לעבודה לא פסל אומנם את המכרז, אך מתח ביקורת קשה על המעשה.

דובר המינהל: "צבי פרליס, אגרונום במקצועו, הציג מועמדותו לתפקיד מנהל אגף החקלאי לא כאיש פוליטי אלא כבעל מקצוע. הוא היה מוכן לגשת גם למכרז פומבי, אך בשל סחבת בעניין – ביטל מועמדותו".

עזרה למפירי החוק

מאמציו של עו"ד ליפקה לסייע לאנשי המפלגה או מקורביה, מקבלים ביטוי מיוחד גם במה שמכונה "פרשת עמותת פנינת הכתר". עמותה זו, המקורבת לליכוד, קיבלה בשנת 1982 קרקע גדולה באזור רחובות, לצורך מימוש תכנית חקלאית. אלא שהיא לא קיימה התחייבותה. בשלהי אותה שנה, כאשר התברר כי המינהל הולך שולל, פתחה פרקליטות מחוז המרכז, בשם המינהל, בהליכים משפטיים לסילוק חברי העמותה.

ב־1985, כאשר המשפט היה כבר בשלביו הסופיים, חש לפתע עו"ד ליפקה, ללא ידיעת הפרקליטות, להחליץ לעזרת מפירי החוק. הוא נפגש עם פרקליט העמותה, הבטיח לו כי ההליכים המשפטיים יופסקו והעמיד את פרקליטות מחוז המרכז בפני עובדה מוגמרת.

כדי להכשיר את המעשה, פנה ליפקה בעניין זה אל שר החקלאות, אריק נחמקין, והסתיר ממנו את סיפור ההליך המשפטי ו"שכח" להביא לידיעתו פרטים מהותיים. הוא ביקש ממנו לאשר חכירת שטחים לעמותה על ידי שר החקלאות הקודם: מקבלי הקרקע לא יסולקו ממנה.

נחמקין נענה לבקשה בלי שידע מה מסתתר מאחוריה. רק כעבור זמן, כאשר פנתה אליו בעניין פרקליטות המדינה הבין, כי הסכמתו הוצאה ממנו בעורמה. "התיק הגיע לשלב שבו סיימנו את פרשת התביעה והוחל בשמיעת עדי ההגנה", כתבה עו"ד נורית מצגר, מי שהיתה אז סגנית פרקליטת מחוז המרכז, "והיה ברור לכל כי המדינה תזכה בתביעה. לפתע פתאום חלה תפנית קיצונית ובלתי מובנת בעמדת המינהל. באוגוסט 1984 נודע לנו, כי מנהל המינהל, מר ליפקה, ביקר בשטח נשוא התביעה והבטיח לנתבעים להחכיר להם את השטח. פנייה אל היועץ המשפטי של המינהל, עו"ד אבישי ספיר, לא העלתה תשובות ברורות מניחות את הדעת".

בהמשך מכתבה מסבירה נורית מצגר מדוע החליטה הפרקליטות להפסיק את ניהול המשפט כדרישת המינהל: "היה ברור", היא כותבת, "שהמינהל לא יבצע את פסק הדין, גם אם יינתן. נותר בליבנו חשש, כי הבקשה להפסיק את המשפט מבוססת על נימוקים זרים".

באוגוסט 1985 פנתה עו"ד פליאה אלבק מפרקליטות המדינה אל שר החקלאות וגוללה באוזניו את הפרשה. היא שאלה אם יש אמת בטענת המינהל כאילו הוא, נחמקין, הנחה את ליפקה לפעול "בניגוד לנהלים ובניגוד להמלצות הפרקליטות". נחמקין הנדהם השיב, כי הנושא כלל לא הובא לידיעתו.

ליפקה מצידו מכחיש את הדברים. בתשובה לשאלתנו, אמר דוברו, עמיקם שפירא: "ליפקה מסר מידע מלא לשר, כולל על ההיבט המשפטי. כלומר, הוא שוחח איתו על כל מהלך הפרקליטות בעניין".

שאלה: האם אתה מנסה לרמוז שהשר משקר?

הדובר: "זאת לא אמרתי".

טוניק חשף השקרים

פרשת "פנינת הכתר" אינה המקרה היחיד שבו נתגלה לשר החקלאות, אריק נחמקין, כי ליפקה פשוט העלים עליו. ליפקה עשה זאת גם ביום 17.12.85, בשעות אחרי הצהריים, כאשר נפגש עם נחמקין לשיחה בירושלים.

באותו בוקר הוציא ליפקה מכתב פיטורין לעובד המינהל, אלי עמר, בלי לשתף בהחלטתו את השר נחמקין. עמר הוא מפקח המינהל שסירב ליטול חלק במעשי שחיתות ואף התריע על כך באוזני מבקר המינהל והמשטרה. ליפקה ביקש להעניש אותו, אך היה זקוק לאישור השר. הוא ידע, או אמור היה לדעת, כי נחמקין לא יאשר בנסיבות אלה את הפיטורים.

כדי להשיג את האישור נמנע ליפקה מלגלות לשר, כי כבר באותו בוקר הוציא את המכתב. הוא גם לא גילה לו את הרקע האמיתי למעשה. במקום זאת מנה המנכ"ל באוזני השר שלו חמש סיבות שיקריות לפיטורי העובד – ביניהן תיפקוד לקוי, כביכול, וחוסר תועלת למינהל מהעסקתו. שר החקלאות לא הכיר את אלי עמר, האמין לליפקה ואישר הפיטורים.

עמר פנה אל מבקר המדינה, גולל סיפור מדהים של התנכלות ועינוי על רקע תלונותיו, וביקש מעו"ד יצחק טוניק להוציא צו המבטל את פיטוריו. משפטני משרד מבקר המדינה בדקו את התלונה באופן יסודי, גילו כי עמר דובר אמת ונענו לבקשה. כאשר ניסה עו"ד ליפקה להתחכם ולהתעלם מהצו – הודיע מבקר המדינה, כי הוא עומד להוציא בעניין זה גם צו קבוע.

רק אחרי התערבות שר החקלאות בפרשה ולאחר שנחמקין התחייב אישית, כי עמר ימשיך להיות מועסק במינהל, נמנע טוניק מלממש איומו: "אם אכן תבוצע הצעתך כלשונה וכרוחה", כתב המבקר לשר נחמקין, "כי אז לא יהיה צורך עוד בהוצאת הצו עם פקיעת תוקפו של הצו הזמני".

למרות מכתבו החד־משמעי של מבקר המדינה, ניסה עו"ד ליפקה לפטר את אלי עמר עוד מספר פעמים, להתנכל לו אישית ולרדת לחייו.

נחמקין, נאמן להבטחתו, מונע מאז כל פגיעה בעמר ולא ממהר לקנות את סיפורי הכזב של ליפקה. הוא יוצר מצב שבו ליפקה מתבזה בכל פעם מחדש: אחת לחודשים אחדים מודיע מנכ"ל המינהל תגיגית על פיטורי אלי עמר או על פגיעה בתנאי עבודתו, וכעבור זמן נאלץ לבטלם...

ליפקה, באמצעות דובר המינהל, עמיקם שפירא, טוען, כי כל הנימוקים שנמסרו בשעתו לשר נחמקין היו עובדתיים, נכון לאותו הזמן. בתשובה לשאלה למי עלינו להאמין – לגירסת ליפקה או למימצאי מבקר המדינה – אמר דובר המינהל: "המבקר יכול לחשוב שיש סיבה אחת לפיטורין ועוה"ד ליפקה רשאי היה להאמין בכנות שיש אחרות".

שאלה: ממצאי מבקר המדינה מלמדים כי ליפקה שיקר?

שפירא: "אין כאן עניין של אמת או שקר. כבוד המבקר חושב א' ומשה ליפקה חושב ב'. נקודה".

מתנה לרבי מגור

מנכ"ל המינהל, המעורב גם בפרשיות תמוהות אחרות, הוא אדם זהיר בדרך כלל המפקיד את מלאכת ה"גועל נפש" בידי אחרים. למרות זאת הוא "מועד" מפעם לפעם.

כך, למשל, התאמץ ליפקה מאוד, בשנת 84', להעניק לאנשי הרבי מגור, חינם־אין־כסף, קרקע יקרת ערך (חצי מיליון דולאר בקירוב) במיתחם שנלר שבמרכז ירושלים. ליפקה, יאמר מיד, לא הגה ראשון את הרעיון, אבל פעל באופן נמרץ כדי לממשו.

מתברר שכבר לפני שבע שנים ביקשו אנשי הרבי מגור, כי המינהל ירכוש בשבילם שבעה מגרשים לצורך בניית קריית חינוך חרדית. מגרשים אלה, במתחם שנלר, היו בבעלות היזם־המיליונר הגרמני, פאלוך ואנשי הרבי מגור תבעו, ללא שום סיבה, כי יימסרו להם ללא תמורה (מקובל לשלם למדינה 91 אחוזים מערך המגרשים). אנשי הרבי מגור טענו, כי הובטח להם בעבר לקבל את המגרשים במתנה תוך התחייבות מצידם לשלם, מדי שנה, כמקובל, דמי חכירה בשיעור של 2 אחוזים.

אף־על־פי שדרישה זו, על פניה, היתה שערורייתית – תמכו בה, באופן תמוה, גם משה ליפקה וגם שר החקלאות דאז, פסח גרופר. הם תמכו בה למרות שידעו, כי מנהל מחוז ירושלים של המינהל, יהודה זיו, מתנגד לכך בתוקף; כי הוועדה למוסרות ציבור של מינהל המקרקעין מתנגדת אף היא; וכי זוהי גם דעתם ועמדתם של בעלי מקצוע אחרים בצמרת המינהל.

ליפקה יכול היה, אילו רצה, לסכל את השערוריה. הוא לא היה צריך להתאמץ. אלא שהוא לא רצה. המנכ"ל הביא את הנושא בפני מועצת מינהל מקרקעי ישראל, המליץ להענות לבקשת הרבי מגור וניגש להצבעה. הקולות בה היו שקולים: חמישה בעד וחמישה נגד. נציג משרד האוצר במועצה, אשר הבין את חומרת ההחלטה העלולה להתקבל, ניסה ברגע האחרון להציל את המצב. הוא הציע להעביר הנושא לבדיקה משפטית. השר גרופר התנגד. הוא ערך הצבעה חוזרת. הפעם ניצחו השר והמנכ"ל. ברוב של קול אחד השיגו מבוקשם.

★

בשבוע הבא: פרשת נחלת ז'בוטינסקי

מנכ"ל, ליפקה: שלושה עוזרים, שלוש מזכירות, שתי לשכות, מכונית שרד

מנכ"ל מינהל המקרקעין, משה ליפקה, שילם למינהל על החווילה שלו ברמת השרון דמי חכירה בסך 130 שקל – במקום 9000 דולר • הוא מתחמק מחוב של 40 אלף דולר • הערים על השר נחמקין כשפיטר את עובד המינהל, אלי עמר • הטעה את הפרקליטות כדי לסייע לעמותה של הליכוד • סייע בחלוקת מיגרשי חינם לאנשי הרבי מגור בכחצי מיליון דולר

ילד טוב ירושלים

משה (מקס) ליפקה, 40, הוא עסקן מיפלגה אפור, השולט היטב ברזי הפוליטיקה והתככים. ככוחו לחלק טובות הנאה רבות. הוא יושב ליד הברז, יודע מתי ובפני מי לפתוח אותו ושואב באמצעותו כח רב.

קומתו נמוכה, מיכנה גופו מלא ופניו העגלגלים משווים לו חזות של ילד טוב ירושלים. הופעתו משכנעת, שופעת בטחון; לשונו חלקלקה, מתחמקת משאלות קשות. תליון הזהב שעל צווארו ובעיקר ורדיפתו המופגנת אחרי כבוד ושררה – שלושה עוזרים אישיים, שלוש מזכירות, מכונית שרד עם טלפון צמוד, שתי לשכות ועוד – אינם מוסיפים לו נקודות זכות.

המנכ"ל החייכן, המרבה לדבר על יושר, מוסר ושליחות ציבורית, אך נוהג בדיוק להיפך – הוא בן טובים רמת־גני, חניך הצופים, שאת שרותו הצבאי עשה בבית הדפוס הצבאי. ליפקה מרבה לעסוק בשיפוץ דימויו הציבורי ולצורך זה אף שכר, על חשבון הציבור, משרד פרטי ליחסי ציבור. משרד זה, כבבעלותו של איש הליברלים בעבר, עמיקם שפירא, עוסק ביעוץ אישי, בהגנה תדמיתית ובמתן שרותי דוברות למינהל. שפירא הוא הדובר הרישמי של מינהל המקרקעין.

שפירא מסרב לומר כמה עולה התענוג הזה למשלם המיסים ומגן בתוקף, בשמו של ליפקה, על שכירתו. ליפקה, מצידו, נקט בצעד הזה, למרות שאת התפקיד יכול היה לאייש באחד מעשרות העובדים שאותם הוא מבקש לפטר. אלא שחסכון ויעול אינם, ולא היו, הצד החזק שלו – גם אם הוא מאד אוהב לדבר עליהם. להיפך: הוא בזבזן, ראוותני, גורם בהחלטותיו נזק כספי קשה לקופת המדינה. זאת עוד בלשון המעטה.

לקרוא לדברים בשמם

גאולה כהן

"תביאי לי את אלוהים"

"תביאי לי את אלוהים, אני רוצה לראות אותו" – אמר טל מווס, יהודי אחד קטן בן חמש ומחצה, חבוש כולו בלבן לאחות בית החולים שסעדה אותו לפני מותו.

את התחבושות הלבנות החליפו השבוע תכריכי סדין לבן, אבל אלו גם אלו היו מדים של חייל יהודי קטן אחר במלחמה אחת ארוכה.

■■■

האש כשיצאה מבקבוק התבערה ואחזה בגבו הרך של טל לא כבתה גם כששרפה את עורו עד תום, אלא חדרה אל גופו פנימה, בערה בתוכו שם בחום של 40 מעלות, בלא שרפתה ולוא לרגע, כך יום יום, כך שבוע שבוע, כך שלושה חודשים תמימים.

שלושה חודשים תמימים בער טל באש ולא אוכל, שלושה חודשים נאבק טל – חייל יהודי אחד קטן – לא רק עם המוות אלא גם עם מבעיר הבערה, אותו רוצח שחדר עכשיו מבעד לעורו פנימה וביקש לשרוף גם את נשמתו.

■■■

..."תביאי לי את אלוהים, אני רוצה לראות אותו" – אמר טל לפני מותו –

ואני – לפני ובשעת ואחרי מותו – אומרת: תביאו לי בינתיים, את שופטי בית הדין של מטה, אני רוצה לראות אותם, את שרי הממשלה הלא־שפויה הזאת, את כולם, אחד לאחד, ממשלה שהוציאה לחופשי מאחורי סורג ובריח אלף מחבלים ועוד מאה אחת – אחד אחד רבי־אמנים במלאכת הרצח, כדי שמעתה, ללא סורג ובריח, יהיו חופשיים להמשיך להרוג, לאבד ולהבעיר אש בבני ישראל...

... תביאו לי, בינתיים, אני רוצה לראות אותם, את אלה שמופקדים על בטחוננו פה, שיודעים כמוני וכמוך שברגע זה ממש אלפי בקבוקי תבערה מחכים במחסניהם ובכיסיהם של המרצחים לשעתם ואורבים לקורבנם הבא; אבל אלה שאחראים לחיינו פה חסרי אונים וחסרי דעת לאתר ולעקר את המוקדים של האש הזרה הזאת, הממוקדת לא רק במפקדות אש"ף הפועלות במסתרים, אלא גם באוניברסיטאות החבלה ובעתוני ההסתה הפועלים לעין כל.

... תביאו לי, בינתיים, אני רוצה לראות אותם, את כל אלה אצלנו, שמדוכן הכנסת או מעל גלי האתר, שמבמות התיאטרון או מעל דפי העתון – שבויים ברוח עיוועים טרופת רגשות אשמה, מצביעים באצבע מאשימה לא על הרוצחים והתוקפים, אלא עלינו, על קורבנותיהם ה... כובשים, המדכאים, וכך, במקום לכבות הם מלבים את האש יותר ויותר.

■■■

"תביאי לי את אלוהים, אני רוצה לראות אותו" – ביקש טל הקטן הבוער בתומו; אבל בעוד האחות, המלאך בלבן, תוהה בליבה אנא לפנות ומאין להביא – הקדים אלוהים לצוות את מלאכיו הוא: "תביאו לי את טל, אני רוצה לראות אותו"...

■■■

ליבי נשרף, אבל עוד לא נשבר, כשראיתי לצידי בהלווייתו של טל את מחצית פניו היפות, הגבריות של ניר, אחיו בן ה־13 של טל, והנה היא לא שרופה... ליבי נצמת, אבל עוד לא נשבר, כששמעתי את אבי המשפחה עומד על קברו הפתוח של בנו טל ואומר לאשתו עופרה, הטמונה בקבר הסמוך: "כל כך רצית אותו, הנה הוא בא אליך"... ובקולו השבור נסתתרה גם שמינית של קנאה, כאומר: עכשיו אני אהיה גם אב שכול, אבל את תהיי קצת פחות אם שכולה...

■■■

... עד שראיתי אותה, את עדי, אחותו בת ה־8 של טל. מרחוק ראיתי רק פרחו ילדה דקת גו פורחת בלחיים ורודות ובשיער זהב הגולש מתחת לכובע קש אביבי מעוטר גנדרנית, בסרט; כשרגליה הגבעוליות, השבירירות מנסות להדביק את צעדיהם הכבדים של ההמונים שליוו את ארונו של אחיה, –

רק מקרוב – ראיתי גם את השריפה: הוורוד שבלחייה – כתמי אודם השריפה, הכובע שלראשה מכסה את צריבות האש שהתלקחה בזהב שערה, הסרבל הפרחוני שלגופה העליון מסתיר בתוכו את הידיים הכוויות, והרגליים שמציצות מבעד לחצאיתה הארוכה – חבושות, חבושות.

רק העיניים הגדולות של הפרח הקטן – לא היו צרובות; אבל המבט שנשקף מהן וחילחל, בכל הצבעים שבעולם, אל תוך חללו של עולם, בער בשאלה: למה?

"למה?" – אולי רק כלפי בית דין של מעלה, "למה?" – אולי גם כלפי בית דין של מטה...

החיים לפי אזורים

אזורי-חן היא שכונה יוקרתית מושלמת, בתי מגורים מפוארים, דירות ענק, מידשאות רחבות, קאונטרי קלאב חדיש, בריכת שחיה, מגרשי טניס, מועדון שכונתי. והכל שלך.

כשאתה קונה דירה באזורי-חן אתה מצטרף ל־210 משפחות שכבר הבטיחו לעצמן את החיים לפי אזורים.

כשאתה קונה דירה באזורי־חן אתה מקבל שכונה יוקרתית מושלמת - חיים מושלמים, שמתחילים בשחיית בוקר מרעננת וממשיכים במשחק טניס אחרי העבודה, פיטפוט על כוס קפה במועדון השכונתי ומשחק עם הילדים במידשאות הנרחבות ובפינות המשחקים. אתה יורד מדירת הענק שלך, הדירה המרווחת ביותר שיכולת לחלום עליה והכל מחכה לך מסביב, הכל שלך.

המועדון כולל בריכת שחיה רחבה, בריכה לילדים, מידשאות נרחבות, שימשיות וכסאות נוח.

אולם ספורט עם חדר כושר ומתקני התעמלות, מגרשי טניס, מגרש כדורסל, מגרש מיני גולף, סאונה, ג'קוזי...

כשבאזורים אומרים מגורים מתכוונים לחיים בכלל.

כדאי להיפגש באתר הבניה כל יום ובשבת.

כדאי להפגש עם אנשי המכירות של אזורים במשרד המכירות באתר ולשמוע את הפרטים המלאים על ההצעה המיוחדת ל־15 הדירות הראשונות בשלב ב' של הפרוייקט.

בימים א'-ה'	10:00-20.00
ביום ו'	10:00-13.00
ביום שבת	11:00-19.00

טלפונים באתר אזורי-חן:
03-425370/1, 425478, 424915

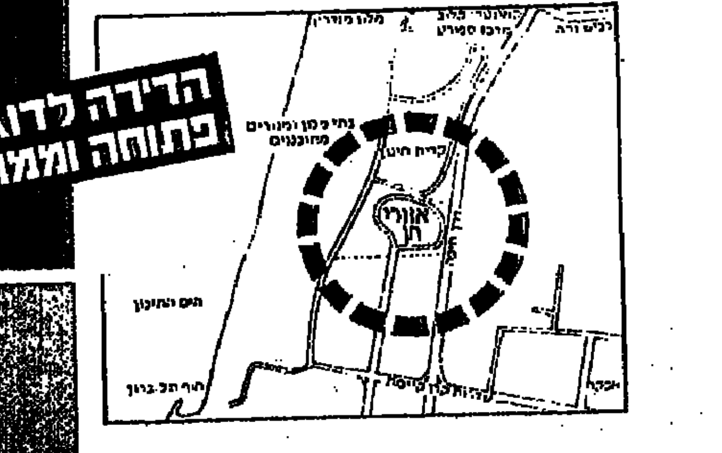

אזורים חברת הבניה של קבוצת כלל

קבלן מבצע: מלל בונה בע"מ מרחב תל-אביב

משרד המכירות ברחי דרויאנוב 5, תל אביב
פתוח: בימים א' - ה' 08.00 - 17.00
ביום ו' 09.00 - 13.00
טלפון: 03-295222 קו פנימי 413

ישראל אלדד

ועידה כחלופה ל"לביא"

אין להטיל ספק בכנות דאגתם של ראשי צה"ל, שהשלמת ה"לביא" מתקציב הביטחון השוטף והשוקטן בלאו הכי, עלול לעלות לנו דמים רבים ביום פקודה. לכאורה (מאז התחולל, מה שמשטמן ודמוקרט מתימן באמנון רובינשטיין מכנה לשלילה "משפטיזציה של ישראל", מוטב להזהר ולומר על כל דבר "לכאורה").

הברירה היא בין הפסקת ה"לביא", שפירושו גם השלכת מיליארדים לטמיון, אובדן אמון, אובדן יתרונות מדעניים וכו' וכו', ובין החלשת צה"ל כטרקטטרופלית, לפי תאורם של אחרים מצמרת צה"ל, מוסמכים ואחראים ללא ספק, סיכון נעקבות שלילת משאבים תקציביים אלמנטריים למען המטוס היוקרתי ההוא.

אמרנו "לכאורה", מכיוון שפשוט איננו יודעים אם אכן כבר נעשה הכל למציאת מקורות כספיים חריגים וחדשים למען פרוייקט זה, אם ממקורות חוץ, יהודים "משוגעים" לכל מיני דברים אם ממקורות פנים, בימי דהרה מחודשת לרמת חיים גבוהה וכזכנית.

אינני יודע, אך מותר להרהר, שאילו השקיע שמעון פרס את המאמצים שהוא משקיע ב"ועידה בינלאומית", במציאת מקורות כספיים להמשך ה"לביא", פרוייקט שהוא לא התנגד לו, היה מחלץ אותנו מהברירה החמורה שבפנינו. ואם אין זה מתפקידו של שר חוץ, הן יתכן וזה יכול להצדיק את התואר של מ"מ ראש הממשלה, ואף כתפקיד מרכזי. ויש לו מירב הכישורים לכך. ואין צריך לומר שהיה מוצא ביצחק שמיר סיוע נלהב במקום ההתנגדות החריפה, המייצגת את התנגדותו של מחצית העם לפחות, ל"פרוייקט" ההרפתקני המכונה "ועידה בינלאומית לחידוש מהלך השלום"...

עוד היום, אף היום עוד, משוכנע אני, שאילו הודיע פרס שהוא נוטל על עצמו להציל פרוייקט ממשי זה מבלי לפגוע בתקציב הביטחון – בנוסחתו של רבין – אני משוכנע שאותה ירידה שצויינה השבוע ביוקרתו בסקרים, היתה נבלמת ועוברת להיפוכה, לעלייה תלולה בדעת הקהל.

אלא שהסיכויים קלושים, יתירה מכן, פסיכולוגית, ואולי לא פסיכולוגית בלבד, הרושם הוא שפרוייקט "הוועידה הבינלאומית" הוא אצלו ממש חלופה לבעיות הביטחון והמדיניות המכריעות של ישראל.

■ ■ ■

קדמונים אמרו: "הכל יודעין למה כלה נכנסת לחופה, אלא שאין משיחין בכך". אלא שזה היה יפה לימי קדם. היום הכל משיחין בכך ואפילו יתר־על־המידה, אפילו מראים וזאת מעל כל המסכים. על משקל זה נאמר: הכל יודעים למה חוסיין ופרס נכנסו ל"חופה" ורבתיווכו של השדכן האמריקאי.

ינפנף פרס באשר ינפנף בדגלי אהבת ושלום. חוסיין רוצה בתכלית הפשטות לקבל "בחזרה" – על דרך סיני למצרים בהתנית קמפ דיוויד – את כל מה שהפסיד במלחמת ששת הימים. פרס – ועמו ומאחוריו כל מחנה "שלום עכשיו", רוצים מטעמים שונים ואף משונים, להיפטר מירושה מהר והרבה ככל האפשר.

לשמואל תמיר ז"ל

ולא לשווא חג הנצחון של ששת הימים הועם כל כך, והפך כמעט – על דרך הרגש באזכרות – ליום אבל וכמעט־אסון היסטורי. ספרות ותקשורת ותיאטרון – הכל הועמד לרשות שטיפת המוח המתמדת: כיבוש, כיבוש, אנחנו כובשים ומדכאים. אנחנו זרים שם, בכל מקום – וכבר חל גם על ירושלים – מעבר... לקו הירוק. במקום לרכז אנרגיה ורצון ציוניים – כבעבר – בהגברת עלייה והתיישבות לייהוד הארץ, מחפשים דרכים איך להיפטר ממנה, לפי שעה מחלקה.

כל האמצעים כשרים לכך. עכשיו מגייס פרס גם את האמצעי: "ועידה בינלאומית", לא יאומן כי יסופר. לא רק עקרונית, כי אם גם מעשית, על פי הנסיון במועצת הבטחון ובאו"ם, ניתן היה לקוות שהצלחנו להשתחרר מאפוטרופסות כזאת של גורמים "בינלאומיים", שהאינטרסנטיות שלהם ואצל רובם אף הנטייה האנטישראלית גלויים, מכריעים לרעתנו. ולפתע פתאום רצירינג זה, ובלי "ועידה" "בידוע": "ירדן איננה רוצה".

שמעו נא, שמעו: ירדן איננה רוצה! חוסיין איננו "יכול" שלא בוועידה בינלאומית! ויש להבינו. מה לעשות? אם שמיר ועימו מחצית העם לפחות אינם רוצים, הם רוצים ביהודה ושומרון ובארץ ישראל – זה לא מכריע. מכריע מה שחוסיין רוצה או לא רוצה.

רומני, שזה לראשונה בהיסטוריה שתוקפן ומנוצח מכתיב את רצונו למותקף ולמנצח, וודאי שאין תקדים לאותה ריצה של שמעון פרס – בנוסף להערר התקדים מבחינת השותפות בממשלה שבראשותו של מתנגד למהלך, למוחל זה – ממדינה למדינה, לשכנע אותם, גם נגד רצונם או אף עניינם (כארה"ב של שולץ לגבי הכנסת בריה"מ) להקים ועידה בינלאומית זאת להסדר בין ישראל, ירדן, פלשתינאים, וכמובן וכמובן על בסיס נסיגה ישראלית. עדי שמחה מוקדמת ומדליפה לנכונותה של סין להשתתף בחתונה.

סין איננה ישנה בלילותיה הסיניים בגלל קרומים ועופרות ובריה"מ לא תקל על רשעותה לגבי אירה נודל, כל עוד יהודים ולא חוסיין או ערפאת יושבים בחברון ישיבת אימפריאליסטים.

■ ■ ■

אין צריך לחפש הסברים למה חוסיין זקוק לאותה "ועידה" של גדולי עולם. אך למה פרס הופך עולמות למען ועידה זו, רק פסיכולוגים יוכלו לפענח, ולהכריע בין האפשרויות: בהכרזותיו – לפעמים אף סחישותיו מפי מריגאי עולם – על ועידת "פתיחה" בלבד (סין ובריה"מ וארה"ב יסתפקו בפתיחה בלבד), או שהוא איבד את תכונתו המדינית או שמא הוא חושב את העם בישראל לתמים ומטומטם להאמין בכך.

ה"לאו" המוחלט והתקיף של יצחק שמיר אינו מצריך הסבר וצירוק. גם לא נתוצים לו, וספק אם יועילו, ההלומות ל"פרוייקטים" (המונח חלועזי הולם את לועזיות וזרות "הפרוייקט" עצמו) של שמעון פרס, בצורת ועידה אזורית או ה"אוטונומיה" נוסח קמפ דיוויד.

החלופה היחידה לתוכנית השלום נוסח הסכם פרס־חוסיין, היא הציונות בתכלית פשטותה, כמחה המוסרי וההיסטורי, היחידה גם לקיום מדינת ישראל. החלופה היחידה לסיסמת השלום כה רוצה פרס לכבוש את לבות הבוחרים – ועל כן לחציו לבחירות שיחזירו את השלטון למפא"י – היא הסיסמא הצודקת וההגיונית: שלום תמורת שלום, שלא לדבר על תוכנית יסודית יותר ואפשרית בהחלט של פתרון הבעייה הפלשתינאית במדינה פלשתינאית בעבר־הירדן המזרחי כוויתור היסטורי של ישראל.

דחיית המלכוד ה"פרס"י, מילכוד "הוועידה" כאמצעי לחץ בינלאומי להחשת הנסיגה, היא על כן מיצווה עליונה של ממשלת הליכוד בשעה זו. אלא שלא די במצוות "לא תעשה". הגברת התנחלות בארץ ישראל היא גם סיוע לדחיית סכנה זו, בנוסף להיותה מצווה ציונית ראשונה במעלה, בנוסף להיותה פשוט הגשמת הסכם של ממשלת האחדות הלאומית.

גם על רקע התנהגותו הבלתי ממלכתית של פרס רשאי שמיר להכריז ברורות: כן, אנו ממשיכים בהתנחלויות גם כדי להבהיר לאויבים ולידידים: לא תהיה נסיגה עוד מארץ ישראל. ואם הבטחה זו ניתנת ע"י שמיר בעקבות התביעות של "התחייה", הרי מוטב שמיר נכנע לתביעות שכאלה מצד "התחייה", מאשר פרס נכנע לתביעות חוסיין.

ואם שמיר מוכיח ליובל נאמן, שבחירות בשעה זו משרתות את הרצון והאינטרס של מדיניות שמעון פרס ודרת המפולת, מותר לה ל"תחייה" לבנות לשעה זו את תוכניתה הבסיסית להחלת ריבונות ישראל על כל ארץ ישראל, ובלבד שתוגשם הציונות הממשית של ייהוד יו"ש ורצועת עזה. ואם "הליכוד" נכנע לגזירות השמיטה של ש"ס כדי למנוע בחירות, שפירושן פרוייקט־פרס־חוסיין, (כך חושש שמיר), לא כל שכן שמותר לו להיכנע לתביעותיו של יובל נאמן, וקל־וחומר בן־בנו של קל־וחומר, שלמעשה אלה מעשים שהוסכם עליהם בקווי היסוד של הממשלה, ורק פשע היה שלא הוגשמו עד כה.

התנחלויות חדשות מידיות וריבוי תושבים יהודים ביו"ש לא צריכה "להיסחט" מידי ה"ליכוד", את זאת, ויותר מזאת, שמיר וה"ליכוד" חייבים לעצמם ולבוחריהם.

■ ■ ■

ובנוסח שכבר נאמר כאן ואשוב ואנסחו: מוטב ממשלה צרה בארץ רחבה מממשלה רחבה בארץ צרה וצרורה. ומוטב לאכול פירות "שביעית" של אחזקת ארץ ישראל בהיתר רבנות ראשית ציונית, מאשר לשמוט את ארץ ישראל עצמה מתחת רגלינו בהיתר רבנים חרדים ו"ציונים" שומטי ציון, שאם בהם יהיה גורלנו תלוי יוצע לישראלים לשנות את ההימנון ולשירו ארץ ציון וירושלים המערבית...

הערות בשוליים

הרב מנחם הכהן

ממשלת צללים

מקבלי החלטות: מה יהיה עם ה"לביא"? – עוד לא החליטו. מיהו יהודי? – עוד לא יודעים. מה יהיה על השכר והמשק? – קשה לדעת. מה יהיה עם הדרוזים? – אל תשאלו.

– אז מה יהיה? – זה מה שיהיה.

★

ממשלת האחדות: מה שעושה את ה"לביא" ל"פרוייקט לאומי", זה שיש כמעט אחדות לאומית שצריכים לבטל אותו.

★

יד מוחצת יד: אז למה לא מבטלים את פרוייקט ה"לביא"?

– מפני שגם שמיר וגם פרס משוכנעים שאין בו צורך.

★

גן עדן של שוטרים: אסור לחקור אנשי ליכוד, מפני שזה פוליטי; אסור להעמיד לדין מתפרעים דרוזים, מפני שהם נאמנים למדינה; אסור להעניש פורעים באזרחים ערבים, מפני שהם "בחורים יקרים"; אסור לעצור משחיתי תחנות, מפני שהם אולי ש"ס; אסור להסגיר פושעים, מפני שהם "בעלי־תשובה".

– וכל השאר הם אויבי העם והמדינה.

★

דע מאין באת: למה רוצים להוריד את האנדרטה של הרב גורן?

– מפני שהוא שירת בצה"ל והוא לא ש"ס.

★

פטריוטיזם: "אסור להסגיר את נקש, ויש למנוע את הסגרת סוטה המין מונדרוביץ'".

– סטיקר נקש: "פושע משוחרר לא יוסגר".

– מדבקת מונדרוביץ: "סדום – חלק בלתי נפרד ממדינת ישראל".

★

בלי תוזן ובלי כיפה: בהופיעו כמו חילוני, גלוי ראש וללא זקן של "בעל תשובה", גרם נקש מבוכה למתנגדי הסגרתו ובעייה למבקשי הסגרתו.

– אם גם מונדרוביץ יעשה כדבר הזה, אנא אנו באים.

★

והגית בו: אחרי שהליכוד נכשל ולא הצליח "לספק את הסחורה" לש"ס, עוד עלול יו"ר מפלגת העבודה לשוב ל"לימוד משניות".

★

עלי כותרת: "אלוף (מיל.) רחבעם זאבי, מציע טְרַאנְסְפֶר של הערבים כפתרון לבעייה הפלשתינית".

– זה קורה להרבה "מי שהיו", שלא ישכחו אותם, הם עוברים טְרַנְסְפָּרְמַצְיָה.

★

גורו לכם גורו: אם כהנא הוא לא הודי, אז למה קוראים לו גנדי?

★

פסוקו של טוז: אמר רבי גרשון חנוך בעל "התכלת": מאוד אני אוהב את דיבורו של החכם, אבל יותר מכך אוהב אני את שתיקתו של הכסיל.

דידי מנוסי

כְּנֶסֶת תּוֹסֶסֶת

יוֹם רְבִיעִי גָּדוֹל
הָיָה לִי הַשָּׁבוּעַ,
יוֹם נִצָּחוֹן מוֹחֵץ
עַל עֵיט וְצָבוּעַ,
הַכְּנֶסֶת – שֶׁלָּרֹב
נִרְאֵית כְּבִעְבּוּעַ
הִגִּישָׁה לִי פִּצּוּי
וְנַחַת בְּרִבּוּעַ.

(כִּדְבַר הַחֲכָמִים הָרָם וּמְהֻדְּהָד:
שֶׁאֵין יוֹתֵר שִׂמְחָה מִן הַשִּׂמְחָה־לָאֵיד).

הַכֹּל הִתְחִיל עֵת "כַּךְ"
אָכְלָה אוֹתָהּ בַּכְּנֶסֶת
עִם קוֹמְקוֹמָן מַחֲרוּת
שֶׁכָּל כּוֹחוֹ בַּלֶּסֶת,
וּמָצָא וְאֵיתָן –
שֶׁלֹּא חָסְכוּ רֹב מֶרֶץ
לִמְצֹא קַ"ן טְעָמִים
לְשֵׁם טִהוּר הַשֶּׁרֶץ

(הִתְעַנֵּג לִרְאוֹת לְכּוּד זוֹחֵל עַל סַף
גּוֹשֵׁף אֶת לְשׁוֹנוֹ לְמַעַן קוֹל נוֹסָף).

וְזֶה רַק וּבְתוֹר
אַפֶּרִיטִיף בֵּינְתַיִם
לִקְרַאת הַתְּגִיגָה
כֵּרָה וּמִשְׁפָּתַיִם
שֶׁל מִיהוּ־יְהוּדִי
וְשֶׁל גִּיּוּר־בָּטוּחַ
וְאֵיךְ חֵדוֹ שֶׁל קוֹל
פּוֹלֵחַ נֹאד נָפוּחַ.

(כְּלוֹמַר פְּלוֹנִי וּשְׁמוֹ הַלּוֹבִּי־הַדָּתִי
שֶׁהוּא, לֹא מֵהַיּוֹם, עִקָּר בְּתַפְרִיטִי)

אֲנִי צוֹפָה בַּשַּׁ"ס
הַחֲפוּיִים כְּסָרַח
שֶׁנִּמְכְּרוּ בְּזוֹל,
הַסְּכוּם כָּתוּב עַל קָרַח –
וּבְנֵי־מְעַי שֶׁשִּׁים
לִרְשֹׁם טוֹפְסוֹף עַל שָׁלָט:
בְּאֶרֶץ הַסְּחִיטוֹת
יֵשׁ גַּם סְחִיטָה כּוֹשֶׁלֶת

(וְהַמַּצְחִיק מִכֹּל, מַמָּשׁ לֹא יֵאָמֵן:
בִּזְכוּת הַלִּיבֶּרָלִים, מִפְלָגָה שֶׁאֵין).

וְחוּץ הַחֲגִיגָה
שְׁלִישִׁי בַּחֲקִיקָה,
גַּם הוּא נוֹתַר חָשׂוּף
לְלֹא אִפּוּר וְלַכָּה
כְּמֶלֶךְ הָעֵירֹם
שֶׁל כָּל הַפַּטְרִיוֹטִים
(וּבְרֹאשָׁם שָׁמִיר)
וְהֵם, כַּחֲנִית קְיוֹטִים,
מְיַלְלִים כְּלַפֵּי
הַסַּהַר הַשָּׁסוּעַ ...
יוֹם רְבִיעִי גָּדוֹל
הָיָה לִי הַשָּׁבוּעַ.

(הַאִם זֶה סוֹף־הַכֹּל שִׂמְחָה־שֶׁל־עֲנִיִּים
אוֹ שֶׁמָּא, סוֹף־עַל־סוֹף, תְּחִלַּת הַשִּׁנּוּיִים?)

יום שישי, כ"ג בתמוז תשמ"ז – 10.7.1987

בועז עברון

שיחה עם גולם

יש המודאגים לנוכח האפשרות שהמחשבים יחדרו לפרטיות שלנו. אני מודאג לא פחות מהמסקנות המשונות שהמחשבים יגיעו אליהן על אודותינו על יסוד חדירתם. לא אחד מאתנו התנסה בוויכוח עם המחשב של משרד האוצר או משהו כזה. (לי היתה תקופה אפלה בחיי כאשר המחשב של מס־הכנסה החליט שאני קבלן, ומאחר שאינני מנכה משכר עובדי, חייב אותי בתשלומים על יסוד הנחה שמחזור העיסקות השנתי שלי הוא משהו בסביבות חמישה מיליון דולר. עלי להודות שבד בבד עם הפלצות שאחזה בי למראה התשלומים הנדרשים, היתה לי גם קצת הרגשה שסוף סוף נעשיתי אדם חשוב, בעל בעמיו.)

דוגמא נוספת למה שקורה לך כשאתה נושא ונותן עם גולם ניתנה לי כשביקרתי זה לא כבר באחד מאותם מכונים רפואיים העושים לך בדיקה כללית. אינני בא להתווכח עם ממצאים עובדתיים כמו גובה, משקל, לחץ־דם, שיעור הגלוקוזה בדם או האוריאה בשתן, אף שגם באלה עלולים לבוא כל מיני משגים משונים (מכרה סיפרה לי שבבדיקה כזו איבחנו אצלה בוודאות גמורה סרטן השד, ורק בשורת בדיקות שעברה באורח פרטי כתוצאה מכך נתברר שלא דובים ולא יער. "אינני מאחלת אפילו לשונאי את השבועיים האלה").

אבל חלק מהתהליך היא שיחה עם מחשב. אתה יושב מול צג, מופיעות עליו שאלות, על כל שאלה שלוש או ארבע תשובות אפשריות, אתה לוחץ על כפתור המשיב על אחת מהן וזה מביא לשאלה הבאה. ובסיכום הראיון הזה עם הגולם, באה השאלה הגולמית מכולן (אני מצטט מהזכרון ויתכן שהניסוח אינו מדויק): "האם אתה בסך הכל מרוצה מחייך?" (ארבע תשובות – כן, לא, ככה ככה, אין תגובה).

איך לעזאזל ישיב על שאלה כזו אדם שאיננו נמצא באכסטאזה של עליצות היסטרית מתמדת או על סף התאבדות? ככה ככה? אבל מהו בעצם "מרוצה"? באיזה תחום – בעבודה? באהבה? במשפחה? ולאיזה מאלה יש משקל גדול יותר בחייך? והאם נודע לכל אחד מהמרכיבים האלה תמיד אותו משקל? ניקח, למשל, את תחום העבודה שלך.

נניח שאתה עוסק במקצוע שאתה אוהב, נניח פיזיקה. נניח שאתה גם די מצליח בתחום הזה. אבל האם אתה באמת "מרוצה"? הרי בנעוריך חלמת לזכות בפרס נובל, והיום אתה יודע שלא תזכה גם בפרס ישראל, ושלכל היותר יזכירו אותך בהערת־שוליים באיזה ספר מדעי. אז האם אתה מרוצה או מצליח בהשוואה להרבה מהקולגים שלך או בהשוואה למה ששאפת אליו? ואם תציין "מרוצה" – אולי זה רק אינדיקטור לעובדה שהשלמת עם מה שאתה ואתה מסתפק בחלקך, כך שה"מרוצה" הזה אינו אלא ביטוי ליאוש שקט מחייך? ואם תציין "מרוצה" בחיי המשפחה או האהבה שלך אולי אין זה אלא אינדיקטור לעובדה שפעם חלמת להיות מאהבה של מרילין מונרו והיום השלמת סופית עם העובדה שהתחתנת עם ה"יאכנע" של הכיתה ושה"סקס אפיל" שלך הוא אפסי וזה מה שיש ולעולם לא יהיה אחרת?

וה"מרוצה" של היום, כשאתה במצב־רוח של השלמה עם מה שיש, האם אינו עלול להיהפך למחרת, כשתיזכר היטב בנעוריך ובתקוותיך, להתקפה של יאוש טוטלי ולהרגשת מרד נגד כל הסובב אותך ולרצון להרוס ולפוצץ את הכל? הרי הכל תלוי בנקודת־ההשקפה שממנה אתה מסתכל בדברים, ולכל אחד יש הרבה נקודות־השקפה והן משתנות מדי יום ביומו, תלוי גם במזג־האוויר, וכבר אמרו חז"ל שאין אדם נפטר מן העולם וחצי תאוותו בידו, אז איך לעזאזל אפשר להשיב על השאלה האידיוטית הזאת?

עד כמה שזכור לי, השבתי ב"אין תגובה" – אבל המחשב לא הבין את הרמז והגיע למסקנות משלו על יסוד תשובות אחרות שנתתי לו. וכשראיתי את התוצאות, בסיכום המודפס, הבנתי מדוע מזהירים חכמים תמיד שלא לשוחח ולא להתווכח עם טפשים. אין עם מי לדבר. הסיכום לא דמה כלל וכלל למצב האמיתי.

תאמרו: אז אולי יש לתכנת את המחשב להעלות שאלות מורכבות ומפורטות יותר? אבל זה לא יעזור. הרי זה תלוי, כמו שציינתי לעיל, באיזה נקודת־השקפה אתה בוחר, ונקודות־ההשקפה האלו מתחלפות ומשתנות, כמו שהחיים שלך זורמים ומשתנים, ואפילו בשיחת־נפש עם הידיד הקרוב ביותר שלך אתה יכול להתייחס רק לחלק מהן וגם אז התמונה תמיד בלתי־שלמה.

כל זה אינו אלא דוגמא קטנה לכל השטויות הנוראות המצטברות ב"בנקים למידע", שהחדירה הממוחשבת אליהם תחשוף לאו דווקא ולא רק את סודותיך אלא גם את המושגים האידיוטיים לגמרי שיצר המחשב על אודותיך, הודות לאלה שתיכנתו אותו. במקרה המתואר לעיל, המחשב איננו משקף את העובדות בנוגע לפאציינטים אלא את מוגבלות־שיכלם של אלה שניסחו את השאלות. וכל זה אינו אלא הוכחה נוספת שאי אפשר להכניס בן־אדם לבקבוק עם תווית מודפסת עליו.

השייך והגמלים

לגבי המהומות והשערוריות הפוליטיות השבוע, אין לי אלא לחזור על סיפור ששמעתי מידידי, ששמע אותו מידידו שלו, נכבד מכפר בואדי ערה.

שייך בדואי גדול נטה למות. קרא לכל בני ביתו – הנשים, הילדים, הנכדים, החתנים, הכלות, העבדים והשפחות, וביקש מהם סליחה ומחילה על כל נזק או כאב־לב שגרם להם בחייו, והם סלחו ומחלו לו.

לא זו בלבד, אלא שביקש סליחה ומחילה גם מהעיזים, הכבשים, הבקר, הסוסים, הגמלים, ואפילו מהכלבים, אם חלילה ציערם או נהג בהם שלא כשורה, וגם הם סלחו ומחלו לו. רק הגמלים הודיעו שאינם סולחים לו.

שאל השייך את הגמלים: "למה דווקא אתם אינכם סולחים לי? במה חטאתי לכם כל כך?"

השיבו הגמלים: "יא שייך! הבה נעמיד דבר דבר במקומו. על העובדה שתמיד העמסת עלינו משא כבד מכוח סבלנו – סלחנו לך. על כך שמעולם לא נתת לנו די מספוא – סלחנו לך. על כך שהעבדת אותנו בפרך מהנץ החמה ועד צאת הכוכבים – סלחנו לך. אבל לעולם לא נסלח לך על שבראש השיירה העמדת תמיד חמור".

דוד שחם

כסף קטן

חוקי חלם

אני מציע לקרוא את השורות הבאות, המכילות את עיקרו של החוק לשחרור "אסירי המחתרת" בעיון: "אדם, שלפני יום הגשת החוק עבר עבירה פלילית מתוך מצוקה בטחונית, כתגובה לטרור הערבי, או מתוך חרדה לבטחון המדינה ולחיי תושביה, ללא כוונה לחתור תחת עצם קיום מדינת ישראל – הנושא עונש מאסר שהוטל עליו בשל אותה עבירה – ישוחרר מבית הסוהר".

כוונות החוק ברורות. ולא במקרה עשה הליכוד מאמצים נואשים לדחות את עונש ההרחקה שהטילה ועדת הכנסת על מאיר כהנא – כדי שגם קולו יובא בחשבון. אבל לבד מן הכוונות האלה, שאינן מתיישבות עם רוח החוקים של מדינה דמוקרטית, הרי זה חוק חלמאי.

כיוון שאי־אפשר לחוקק חוק הקובע סתם שפלוני או אלמוני צריכים להשתחרר ממאסר, נעשה כאן נסיון לשוות לחוק אופי אוניברסלי. כביכול. עם קריטריונים, יעני, אובייקטיביים.

נניח לשאלה, אם כל הקריטריונים האלה צריכים לחול יחד, או שדי בכל אחד לחוד. אבל, מה פירושם של מונחים כ"מצוקה בטחונית" ו"חרדה לבטחון המדינה"? ושוב, נניח לביטוי "לחיי תושביה", שפירושו – אתה צוחק, לאו? – הוא גם תושביה הערבים. איך אפשר לדעת אם העבירה נעשתה "מתוך" חרדה, מצוקה או כתגובה? האם די שהאסיר יצהיר וישתחרר? או מדוע לא יצהיר גם יורה הטיל באוטובוס הערבי? ורוצחו של אמיל גרינצווייג?

ואם לא מספיקה ההצהרה, איך קובעים שאמנם אלה הם המניעים? מחזירים את הדיון לבית המשפט, שישמע עדויות ויתרשם? דנים בוועדת הכנסת? במרכז "חרות"?

בקיצור, יש לנו כאן עניין עם חוק שכוונתו פסולה וניסוחו חלמאי. צריך לעשות הכל שייכשל גם בנסיון הבא.

מצפון לצרכי מיקוח

סביב נפילתו של "חוק ההמרה" בכנסת נתעורר מחדש הוויכוח על משמעותה של "הצבעה מצפונית". ח"כ מצא קבל על שרה דורון שהצביעה על פי מצפונה הריהי כמצהירה שמצפונה יפה משלו. טענה דומה השמיע שמעון פרס כלפי אבא אבן. מן הסתם אינם מבינים שההגדרה היחידה התופסת היא שמדובר בהצבעה אחרת ממה שמצביעים חבריך למפלגה.

אבל השיא – לא אומר של מה – שייך לשר פרץ. מדוע אסר המערך על חבריו – קרא בעיים רוחו – להצביע על פי מצפונם בשאלת חוק ההמרה?

מצח נחושה! ומי הפך שאלה תיאולוגית־דתית זו לעניין של סחר־סוסים מפלגתי? מי אם לא הרב פרץ, חתם על הסכם עם הליכוד, שבו התחייב לעזור לו למנוע בחירות עכשיו ולתמוך בממשלה צרה, אם יצליח הליכוד בתוך ששים יום להעביר את חוק ההמרה?

מי שהופך חוק כזה לשאלה מפלגתית, שלא יתפלא אם משלמים לו באותו מטבע. ועל כגון זה נאמר: טובל ושרץ בידו.

תיכנות

"צריך להוציא את הרפואה מידי ההסתדרות, וקופת חולים ולהקים שירות רפואה ממלכתי" קראה בטלוויזיה חולה שאולצה להמתין המתנה ממושכת לתורה במרפאה. איפה? – בבית החולים הממשלתי, שעבודתו הופרעה מחמת שביתת עובדי המדינה.

עוד דוגמה לכוחה של תעמולה לתכנת מחשבות.

האמת, דבר מסובך כנראה

הדברים הגיעו לידי כך, שלפעמים כבר קשה להבין ידיעה פשוטה. האם רוב הממשלה תומך ב"לביא" או מתנגד לו? טוב, עדיין לא היתה הצבעה (שמיר הבטיח למפעילי התעשייה האווירית שגם לא תהיה בקרוב) ולפעמים קשה להבין מתוך דבריו של שר אם הוא בעד או נגד, אז אין פלא שהידיעות בתקשורת הן סותרות.

אבל פסק־דין של בית משפט. האם יכול להיות ספק אם הנאשם יצא חייב או זכאי?

מסתבר שיכול. אם להאמין לטלוויזיה, זוכה סוחר הקרקעות שמואל עינב מאשמת מתן שוחד לאבי צור. בכמה עתונים נכתב בדיוק להיפך. שלא לומר שההבדל בין מתן שוחד, תיווך או סיוע למתן שוחד בלבל רבים.

האם זו רק אי־הבנה, או שהיתה גם כוונה?

חוק הונאה בכשרות

אני בעד זה שיוחק חוק הונאה בכשרות. שיהיה אסור לבית עסק להתיימר שהוא כשר, אם אין לו הכשר מרשות מוסמכת.

כבר יש חוק כזה? – מצויין אבל צריך שיהיה בו עוד סעיף. שיאסור על רשות מוסמכת למנוע הכשר מבית עסק, המקפיד על הכשרות ואף משלם למשגיח הרבנות שיפקח עליו, אבל הוא עובר על מצוות דתיות אחרות: נגינה בשבת, רחצה מעורבת בבריכה, וכיוצא באלה.

אסור להרשות הונאה באמצעות חוק ההונאה בכשרות. וזה מה שהרבנות עושה – מנסה באמצעות מניעת הכשר, לכפות את דעתה גם בעניינים שאינם שייכים לכשרות.

יוחק בהקדם חוק למניעת הונאה באמצעות הכשרות!

כל העולם נאורו

העשירות במדינות העולם אינן המדינות המתועשות. אם העושר נמדד בהכנסה השנתית לגולגולת (המתקבלת משווי התוצר הלאומי הגולמי, מחולק במספר התושבים) – הרי שהמדינות העשירות הן נסיכויות הנפט הערביות, שכל אחד מיושביהן משתכר בממוצע סטטיסטי בין 25 אלף ל־35 אלף דולר בשנה.

אבל כאורח בלתי־צפוי עומדת מיד לאחריהן מדינה, שאני מהמר כי אפילו אחד למאה מתושבי ישראל לא שמע את שמה: נאורו.

מדינונת זו משתרעת בלב האוקיאנוס השקט על פני אי ששטחו עשרים קמ"ר ומספר תושביה מגיע ל־8000, המדינה הקטנה בעולם גם בשטח, גם במספר התושבים!

נאורו זכתה בעצמאותה בשנת 1968 ויש לה דגל, הימנון, נשיא וכל השאר. למעשה היא מיכרה שיש לו מדינה. כמעט כל התוצר שלה הם הפוספאטים. שווי התפוקה השנתית מגיע ל־155 מיליון דולר, שהם 21,400 דולר לגולגולת. מה שמוכיח את ערכה של הסטטיסטיקה במקרים מסויימים.

אבל לא זה עיקר הסיפור. עיקרו, שמרבצי הפוספאטים בנאורו ינוצלו לגמרי עד שנת 1990, כלומר בעוד שלוש שנים. לאחר מכן לא תפיק נאורו כלום ולא תמכור כלום. וזה יהיה סופו של סיפור ההצלחה הכלכלי הזה.

כמדומני שיש כאן איזה משל על הקיום האנושי. ואולי גם איזו אזהרה לעולם, כי כל העולם נאורו.

עמוס קינן

מלכות ישראל השלישית

1. לחם, עבודה

בחודש אוגוסט, כל מדינת ישראל מתרוממת באוויר.

אין להשיג מקום בטיסה לפרנקפורט, לפאריז, לאתונה, לרומא, לניו יורק, ללוס אנג'לס.

אין צורך בשביתות. כל המיגזר הציבורי נוסע. כל המיגזר הפרטי נוסע. כל המיגזר הפוליטי נוסע. כל המיגזר הכלכלי, המדעי, המינהלי, נוסע. כל האיגוד המקצועי, נוסע.

לחם, צועקת ישראל באוויר, לחם, עבודה!

זאת אינה מטאפורה. ארץ שבה אוכלים לחם מהאוויר שבא מעבודת־אוויר ומעסקי־אוויר, מה הפלא אם באוגוסט היא מתרוממת כולה באוויר.

★

2. מלכות ישראל

מיום קום המדינה, ירדו מהארץ 32,000 אקדמאים. 8,000 מהם מהנדסים. וזה כל הסיפור, והסיפור האמיתי, של שיבת ציון השניה ושל מלכות ישראל השלישית.

★

3. צדק

עקורי בירעם יוחזרו אם יצביעו ליכוד. עקורי איקרית יוחזרו אם יצביעו מערך.

לעומת זאת, עקורי בירעם יוחזרו אם יצביעו מערך, ועקורי איקרית יוחזרו אם יצביעו ליכוד.

לעומת זאת, רוצחים יקבלו חנינה אם יצביעו ליכוד, ופורעי חוק וסדר יקבלו חנינה אם יצביעו מערך.

ההצבעה נגד עשרת הדיברות נפלה על חודו של קול. מצליף הליכוד הצליף על אחוריה של קול יעקב, בידי עשיו.

★

4. טבע וארץ

אילו היתה כאן ארץ לשני עמים, היה גם טבע לשני עמים. לא יכול להיות טבע שבו בני עם אחד באים ליהנות מהפרחים ובני עם שני יהיו חוטבי עצים ושואבי מים.

מישהו היה צריך לחשוב על בית ג'אן עוד קודם.

אילו מישהו היה מביא לבית ג'אן את הקידמה, אילו היו מקימים בבית ג'אן תעשייה חכמה, אילו היו בה יותר מהנדסים מחיילי משמר הגבול, יותר רופאים מעובדי שירות בתי הסוהר, יותר מדענים מחקלאים, היו לנו פחות בתי סוהר, ויותר בתי מלון 5 כוכבים.

ואז, איש לא היה זקוק לאדמות הטרשים האפסיות הללו שעליהן נשפך דם מיותר.

מפעל תעשייתי חכם אחד שווה 20,000 דונם של מלפפונים חמוצים.

בית ספר טכני גבוה, קאונטרי קלאב, מלון 5 כוכבים, אתרי תיירות ונופש, היו הופכים את בית ג'אן לשכיית חמדה. אבל אנחנו השארנו את תושבי בית ג'אן כעתודה לשירות בתי הסוהר ולמשמר הגבול. זה מה שקיבלנו.

אין קל מלהפוך את כל תושבי ישראל לפטריוטים של אהבת הארץ. כל מה שצריך הוא רק לתת להם חלק בארץ. חלק בארץ נהפך אוטומטית לחלק באהבת הארץ.

★

5. להיות או לא להיות

האם להצביע בעד חנינה לרוצחים, שפירושה נגד הקדמת הבחירות, הינו מעשה נבלה?

האם להציע חנינה לפורעי חוק וסדר, שפירושו בעד הקדמת הבחירות, הינו מעשה נבלה?

האם להצביע בעד התיקון לחוק השבות, שפירושו נגד הקדמת הבחירות, הוא מעשה נבלה?

האם להצביע נגד התיקון לחוק השבות, שפירושו בעד הקדמת הבחירות, הינו מעשה נבלה?

האם בארץ שבה אין כל קנה מידה מוסרי, יש מעשה שהוא נבלה?

האם להיות או לא להיות, זאת השאלה – או התשובה?

איחוד גרמניה אוסטריה

זיוה יריב

דיון בעניני תחבורה

כשצרח הרב כהנא שיש להעיף את הערבים במשאיות, אמרו שהוא משוגע, מטורף, נאצי, ונטע זר, וחוקקו את חוק הגזענות נגד יצורים מסוגו.

כשרחבעם זאבי השמיע את רעיון הטרנספר, שהוא בשפה פחות מלומדת ונקיה, גירוש של מיליון וחצי ערבים אל מעבר לגבול, נשכח לפתע החוק נגד גזענות.

במקום לזעוק חמס, לקרוא לילד בשמו, ולומר בברור שרעיון הטרנספר אינו שונה מדבריו של כהנא אלא בלבושו הסמנטי, ובמקום לומר שהדרך היחידה להגשים רעיון זה הוא על ידי גירושם בכוח של הערבים, מתפתח לו ויכוח אקדמי שאנן מעל גבי העיתונות.

פרשנים שוקלים ברצינות את היבטיו ההיסטוריים של הטרנספר. חוקרים כבדי סבר דשים בו בשובה ובנחת מבחינה אידיאולוגית, סוציולוגית ופוליטית. בעלי טורים מתווכחים אם ברל כצנלסון אמר זאת או לא אמר, אם טבנקין דבק בכך גם לאחר הקמת המדינה, ואם לבן גוריון היו מחשבות דומות או שמא לא היו.

חלקם דוחים אומנם את הרעיון בנימוס בשל אי מעשיותו, אך אחרים מתייחסים אליו כאל הצעה לגיטימית ושקולה, הראויה להישמע בכובד ראש ולהיבדק על ידי מומחי תחבורה ותובלה.

לפתע אתה מגלה שכל אותם אנשים הבזים לכהנא עצמו, מתייחסים בכבוד לרעיונותיו של כהנא בעטיפת הטרנספר, ונותנים להם לגיטימציה חברתית.

למרבה הפלא, הצטרף לוויכוח האקדמי הצונן גם ראש עיריית תל אביב שאמר "אני מעדיף אנשים הגונים כגנדי, האומרים את אשר חושבים, על פני מנוולים שחושבים כמוהו ואין להם האומץ להביע את דעותיהם בגלוי".

צ'יץ' שכח דבר אחד. החוק נגד הסתה גזענית לא נחקק נגד מנוולים החושבים מחשבות גזעניות בליבם.

הוא נחקק בדיוק נגד אנשים הגונים כמו גנדי וכהנא, כאלה המכריזים קבל עם ועדה את דעותיהם הגזעניות.

פשרה

חדשות טריות בעניין ה"לביא". מתגבשת הצעת פשרה בין שמיר ופרס.

עלות הפרוייקט תצומצם ל־10 דולר למטוס. מועד כניסת ה"לביא" לשרות מבצעי יוקדם בארבע שנים, וכבר בחודשים הקרובים ניתן יהיה לשווק 5000 מטוסים. הוא יצויד במערכות המתוחכמות ביותר בתולדות האנושות, והסיוע האמריקאי יוגדל במאה מיליארד דולר ליום.

איך מגשימים זאת? פרס ושמיר עדיין לא יודעים, וזה גם לא חשוב, העיקר שסוף־סוף נמצאה פשרה מקובלת על כולם.

חלקת אלוהים

האדם חשוב מהטבע, אמר פרס, והפשיר עשרות אלפי דונם של אדמת בית־ג'אן הנמצאת בשמורת הר מרון.

אינני חולקת על עקרון מקודש זה. אכן, האדם חשוב מהטבע, ולדרוזים מגיע בצדק שוויון זכויות, ובתי ספר, ושיכון, ופיתוח, וכבישים.

אבל איך אפשר לתת לתושבי בית־ג'אן יותר ממה שהוצע להם בכל ההסכמים האחרונים, דווקא לאחר ההתפרעות האלימה והפגיעה באנשים ורכוש?

אם האדם אכן חשוב מהטבע, איך אפשר להעניק פרס בחיפזון כזה למי שהניפו שרשרות ברזל על בני אדם? למי שפצעו עשרות שוטרים ופקחי שמורה?

כי אחת משתיים. אם כל תביעות התושבים צודקות, למה לא נענו להן קודם לכן? ואם לא כולן צודקות, מדוע נענו להן דווקא עכשיו, לאחר שהניפו יד ומוט על נציגי החוק אל מול מצלמות הטלוויזיה?

הגיל הצהוב

יישר כוחו של הצנזור יוסטמן שאסר על נוער מתחת לגיל 18 לראות את המחזה "הזמן הצהוב" על פי ספרו של גרוסמן "כל ההתמודדות עם הבעיות המועלות במחזה דורשת בגרות ושיקול דעת".

אם כי לעניות דעתי, אין די בכך. החלטתו של יוסטמן לא תשיג את מטרתה החינוכית, אלא אם כן יאסר על בני הנוער גם לקרוא עיתונים, לשמוע חדשות ולצפות ב"מבט".

בגיל 18, עם גיוסם לצבא, הם אומנם לא ידעו עדיין דבר על הבעיה בגדה המערבית, אבל הם יהיו שקולים ובוגרים דיים לעשות שם סדר.

<u>נתן ברון</u>

וביום ראשון כולם הולכים לים

צריך לקוות, שאתם כבר מסודרים ליום ראשון. אחרת – אתם בצרות, אם אכן תתקיים השביתה.

אין לכם הורים זקנים בבתי־חולים גריאטריים; אתם לא צריכים לטוס לחוץ־לארץ לחופשה שכה חיכיתם לה; אין לכם משפט שהמתנתם לו שנים; לא נקבעה לכם פגישה במשרד ממשלתי, שהושגה לאחר התרוצצות משפילה ומתישה; וכמובן: לא תכננתם לקחת את הילדים לטיול נחמד ברכבת.

אם, חלילה, אתם נופלים לאחת המסגרות הללו – או הדומות לה – הגיע הזמן שתחשבו על סידורים מתאימים כדי לקדם את פני הרעה. המיגזר הציבורי, כידוע לכם, יושבת ביום ראשון – ואתם חייבים לדאוג לעצמכם: לקחת את ההורים הביתה; לקנות בשוק שחור „תור" לנסיעה ביום אחר; להתחנן שוב בפני הפקיד הנכבד כדי לדחות את הפגישה – בקיצור ליפול, כרגיל, על הפנים.

או, יותר טוב, להחליט שכל העולם השתגע, והכי כדאי זה לברוח: קומו בבוקר, לכו לים, אל תקחו אתכם רדיו או עתון – ויאללה, סתלבטו עד הערב.

אבל אולי, מפעם לפעם, תחשבו קצת על „ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ־ישראל", ועל מה שקרה לה בדרך אל הרמה הנמוכה ביותר של ניהול מאבק מקצועי.

■ ■ ■

שמעתם את המילים בהן משתמשים ראשי ההסתדרות וראשי האיגודים המקצועיים? הם ממש מתחרים ביניהם על התואר „בעל הלשון האלימה ביותר".

אומר האחד: „אנחנו ניתן לשר האוצר שיעור שלא ישכח אותו".

מוסיף השני: „ראש הממשלה ושר האוצר עוד לא הרגישו מה זה מאבק".

מכריז השלישי: „אנחנו לא נסתפק בעשיית שרירים. פה תבוא פעולה רצינית".

צועק הרביעי: „אנחנו נשתק את המדינה".

ואז, בלי הרבה בעיות, הם מתחילים לפעול: מה באמת הבעיה לשבת בקומה החמישית של הוועד הפועל, בחדר ממוזג אוויר, לשתות תה – ולהכריז על השבתה כללית של המשק? הם עצמם, המנהיגים הללו, לא ייפגעו כלל מכל העניין. יהיה קצת „אקשן". יהיו כותרות בעתונים. והכל ייראה כאילו הם מצדיקים את התארים הנכבדים שלהם: מזכ"ל, יו"ר, ראש, מרכז – תארים אכן נכבדים, אבל מה מסתתר מאחוריהם?

קשה ממש להבין את ההגיון: הרי את הסבל והיסורים הם גורמים לחברים שלהם עצמם, למשלמי המס האחיד, לחברי ההסתדרות. מי ייפגע מכל הבאלאגאן במשק אם אכן תפרוץ שביתה כללית? שר האוצר? ראש הממשלה? מנכ"ל האוצר? כמובן שלא. ייפגעו האנשים ברחוב, הנזקקים לשירותים השונים שהמשק הציבורי יעניק להם – ודווקא להם גורמים את כל המהומה הזאת.

■ ■ ■

תגידו: איזו ברירה נותרה בידי ההסתדרות? הרי זהו מאבק מקצועי לגיטימי. ועוד תוסיפו את המשפט הנדוש: מה נותר לעובד לעשות כאשר תביעותיו לא נענות, מלבד לאחוז בנשק השביתה?

ובכן: אנחנו כבר לא חיים בסוף המאה ה־19 או בתקופות האנרכיה במאה ה־20. נשק השביתה, היום, הוא נשק שצריך להשתמש בו בזהירות רבה מאוד. נשק זה, אגב, לא הוכיח את עצמו במיוחד כנשק יעיל. ספק גדול אם השביתות הגדולות במשק – הרופאים, למשל, או האחיות – אכן השיגו את מטרתן. יש רגליים לסברה, שרוב „הישגים" המושגים בסוף השביתות – היו ניתנים למימוש הרבה לפני תחילתן.

וככר היו דברים מעולם: לעתים, בסופו של לילה ארוך בלי שינה, עם מתח וצעקות רמות, חותמים כולם על הסכם – והבעיה היחידה היא, מי יגיע ראשון אל המיקרופון, כדי לומר „ניצחנו". כי החברים ברחוב או במפעל אכן רוצים לדעת על מה שבתו ומה קרה ולמה היה צריך את כל הסבל הזה.

ככך – בהצגת כל הסכם מאולץ כנצחון גדול – ההסתדרות על אגפיה השונים מצטיינת במיוחד. הם רק לא מספרים מה קרה שבוע או שבועיים קודם לכן, באותן פגישות עם המעסיקים, מה הוכהר מה אפשר לתת ומה אי אפשר לתת. והם לא מסבירים מדוע לא סיכמו אז על מה שקיבלו בסוף – ומנעו את השביתות למיניהן.

■ ■ ■

וכמובן: עומדת הבעייה הפוליטית, של הדרך בה נוהגת ההסתדרות כלפי הממשלה, בעידן המיוחד הזה של ממשלת האחדות הלאומית.

כאן צריך לומר בפשטות: לשמעון פרס הם לא היו עושים את זה.

בשנתיים הראשונות של ממשלת האחדות הלאומית נהגה ההסתדרות כילדה טובה וממושמעת. הם קוראים לכך „גילוי אחריות לאומית", אבל כל מתבונן יגבש לעצמו את הדעה מדוע נהגה ההסתדרות כפי שנהגה.

לי יש דעה משלי: ההסתדרות רצתה להוכיח, שהמערך מסוגל להשליט סדר בכלכלה ושקט ביחסי־העבודה. לצורך זה היתה ההסתדרות מוכנה להוריד פרופיל, לא לצעוק, לא לאיים – ולנהוג בנימוס ובשקט ובאדיבות. אבל כל זה הסתיים עם הרוטציה.

עכשיו מעוניינת ההסתדרות בדבר אחר לחלוטין, למעשה: בהיפוכה של המדיניות ההיא: בכל כוחה היא מתאמצת [illegible] את המשק, לעורר מהומות ואי־שקט כדי לזעזע את הרגיעה שהיינו עדים לה. לצורך זה, למשל, היא מוכנה אפילו לעשות מעשים שלא ייעשו מתוך חוסר־שיקול ושליפה מן המותן (כמו השבתת הטלוויזיה החינוכית בשל סכסוך ברשות השידור – כשעה שאין כל קשר בין שני המוסדות הללו).

זוהי, כנראה, האמת על מדיניותה של ההסתדרות כיום: מדיניות אלימה, כוחנית, קשוחה. מי ינצח? מי שיהיו לו יותר עצבים ויותר כוח־עמידה.

תחשבו על זה ביום ראשון, כאשר תמתינו לטיסה שהתעכבה או כאשר תיתקלו במשרדים סגורים.

הוועידה? הכל יכול להשתנות

(המשך מעמוד 6)

לא בקבינט, לא בממשלה, לא בכנסת?

אגיד לך שני דברים, והם קשורים: אלף, פעילותו בנדון של פרס, במשך שנתיים וחצי, היתה דומיננטית, ואין לה אח ורע. הוא הצליח לשנות מערכות יחסים עולמיות עם ישראל. מקצה העולם ועד קצהו, כולל בריה"מ וסין וארצות שאתה לא יודע על המגעים אתן. בית, לדעתי אי־אפשר לעצור את העוצמה שיש בקרקע הפוריה הזו. אתה לא בודד בעולם. התהליך הזה יותר חזק מאנשים וממפלגות. במוקדם או במאוחר תיפול ההחלטה שתזיז את התהליך קדימה.

הגענו לצומת הדרכים האידיאולוגית, וצריך יהיה להחליט לא רק על השלום, אלא על מהות מדינת ישראל. וזה יהיה הנושא המרכזי בבחירות.

● אבל בינתיים מגחכים בארץ על פרס שמסתובב בעולם, מקבל נשיקות על הכתף מגבי תאצ'ר וח"ה מיטראן ושיראק, וקוהל ונשיא שווייץ, וכאן דבר לא זז?

זו תוצאה של התיקשורת, שפעימות הלב שלה הן צילומי מצב יומיומיים, ואין לי טענות. אבל בעוד חודש הכל יכול להתהפך.

● במנכ"ל, אתה מעודד את פרס להמשיך ולהתרוצץ בעולם, אתמול בזינבה, מחר מי יודע היכן?

הוא לא זקוק לעידוד שלי. הוא את המומנטום לא יפסיק. הוא מדינאי, והשלום זה בשבילו העניין המרכזי בחיים. הוא כבר עבר מיכשולים יותר קשים, והוא יעבור את המיכשולים שעוד נותרו. מחר, מחרתיים תקרא בעתונים דברים שונים ממה שאתה קורא היום. היום אין רוב בכנסת? מחר זה יכול להיות אחרת.

■ ■ ■

● אתה מקיים קשר קבוע עם גורמים ירדניים?

אם אאשר זאת, אאבד את האמינות שלי להידברות. אני יכול רק לומר שאני חלק ממערכת המגעים עם ארצות שאין לנו יחסים אתן.

● בשעתו פורסם על פגישה שלך עם שר ירדני בקהיר?

הוא לא הכחיש את זה.

● בוא נדבר על היחסים עם סין, סוגיה שאתה מטפל בה.

צריך להפריד בין היחסים הבילטרליים בעניני מיסחר, ביקורי אקדמאים, פעילות באירגונים בינלאומיים, ובין יחסים דיפלומטיים. זה דומה למודל הסובייטי, וככל שתהיה התקדמות עם מוסקבה, תהיה גם התקדמות עם סין.

המישור הראשון של יחסי המיסחר מכשיר את הקרקע למישור השני, אבל אין די בזה. גם אם מחר יהיו לנו יחסי מיסחר גלויים, עדיין לא יהיו יחסים דיפלומטיים. אבל על מישור המיסחר, יש בו התפתחות חיובית, אפשר להגיע את [illegible] של התהליך המדיני. לפרטים לא אכנס.

● איך הם מסבירים את הבעיה שיש להם [illegible]

הפרובלמטיקה שלהם היא התחשבות בעולם השלישי, שבו יש לעולם הערבי ולמדינות המוסלמיות, כולל באסיה, מישקל רב. יש גם כמות לא מבוטלת של מוסלמים בתוך סין.

אין להם מדיניות אימפריאליסטית, אבל הם שמים דגש על המעמד הבינלאומי שלהם, וגם מועצת הביטחון והפעולה באו"ם. והם רוצים להיות מנהיגי העולם השלישי. לכן כל צעד מדיני שלהם נמדד לפי שזה ייראה בעולם השלישי. כמו שסין שוקלת כל דבר, כפי שזה ייראה במדינות [illegible].

● איך אנו נראים בעיניהם?

פעם אמר לי סיני שאני מאוד מעריך: „כשאתה לוקח סיני ביחיד, ושם אותו מול בני לאומים אחרים במיזרח הרחוק, אז הוא עולה עליהם בתרבות, בחשיבה, בתיחכום וכן הלאה. אבל כשאתה לוקח סינים כצוות, אי־אפשר להעמיד אותם מול צוותי עבודה של יפנים". אמרתי לו שזה די דומה לגורל של הישראלים... הם מאוד מעריכים אותנו ואת יכולתנו.

אל תשכח, שאין אצלם האלמנט הגזעני שהשתרש באירופה: אנטישמיות ושינאת חוץ. יש חברה פתוחה. היחסים אתם בלתי רגילים. יש המון כימיה בין שני העמים שלנו, ובעתיד זה יכול ללבות אש גדולה. במגע אישי אתם אינני מרגיש שום מחיצות. אתה יושב אתם כאילו אתה מכיר אותם כבר מאה שנה. אבל זה לא שייך לפוליטיקה ולמדיניות.

● באיזו שפה אתם מדברים?

על פי רוב באנגלית או באמצעות מתורגמן.

■ ■ ■

● אתה היית בסין?

מה שאני יכול להגיד לך, שהמשפחה שלי באה משם, אחרי שהיגרה מרוסיה. כשהייתי קטן, [illegible] כן שנתיים, שהייתי זמן מה עם משפחתי בסין. [illegible] שלי היגר לסין, ואבא שלי גדל בחרבין, ולמד באוניברסיטה בסין. ב־1922, יחד עם [illegible] אחרים, אבא שלי עלה שם על אניה [illegible] לפלשתינה. אחרי שנולדתי, אבא חזר עם כל המשפחה לשנה־שנתיים לסין. אחר כך חזרנו לארץ.

● מאז היית בסין, למשל, באחרונה?

לא רוצה להתייחס לזה.

● לא מכבר ביקרת במיזרח הרחוק?

בנסיעה הזו לא קפצתי לסין.

● מגעים עם סינים היו לך שם?

מגעים כן. ביקור בסין לא. הבעיה איננה להגיע לסין, הבעיה היא בשביל מה להגיע.

● אתה צופה התפתחות חיובית עם סין בעתיד הקרוב?

יש כבר התפתחות חיובית, והיא תימשך כל שיתקדם תהליך השלום.

● למי מגיע האשראי על ההתפתחות הזו?

בוודאי לא הייתי נותן את האשראי למי [illegible] השכם והערב שהוא טילפן לזה ולהוא. לא לשגריר זה, ולא לשגריר אחר. האשראי העיקרי [illegible] ליוזמה של שמעון פרס.

מכבי פלוס

מועדון חברי קופת חולים "מכבי"

☑ כל הטיולים לחו"ל - במחירי הנחה רק לחברי הקופה.

☑ אתרי נופש ובריאות בעולם - במחירי הנחה רק לחברי הקופה.

☑ טיולים ונופש בבתי מלון בישראל - במחירי הנחה רק לחברי הקופה.

☑ עזרי רפואה/ספרי בריאות/מכונים - במחירי הנחה רק לחברי הקופה.

פרטים בגליון החדש של "מכביתון" - ביטאון חברי קופת חולים "מכבי"

העיתון ישלח ישירות לבתי כל החברים המשלמים את דמי החבר בהוראת קבע. חברים המשלמים באמצעות גובים, יקבלו את העיתון מהגובה. להשיג גם בכל סניפי הקופה.

הצעירים באמת מזמינים אותך

להגיד שלום

חייבים לדרוש מהממשלה להמשיך את יוזמת השלום של שמעון פרס!

יצחק שמיר ומשה ארנס התנגדו להסכם השלום עם מצרים.
היום, הם מתנגדים להסכם שלום עם ירדן.
יצחק שמיר ומשה ארנס ניסו, אז, להפחיד את כולנו שהסכם השלום עם מצרים - יהיה אסון לישראל.
היום, הם זועקים שהסכם שלום עם ירדן יביא אסון על ישראל.
לכן, הם שוב מנסים להפחיד את כולנו - באמצעות מסע תעמולה שכולו מערכת שקרים - על תכנית השלום של שמעון פרס.
כל אחד מאיתנו, החרד לעתיד העם והמדינה - חייב לדרוש מהממשלה להמשיך את יוזמת השלום של שמעון פרס.
מעולם לא היה לנו סיכוי טוב יותר.
מעולם לא היה השלום עם ירדן קרוב כל כך.
אסור לבלום את יוזמת השלום.
עם ישראל רוצה בשלום כי שלום הוא גם בטחון.

בוא לפגוש אותנו בדוכני המשמרת הצעירה של מפלגת העבודה, כדי לחתום על הקריאה לממשלת ישראל להמשיך את יוזמת השלום.
חברי המשמרת הצעירה יחכו לך במקומות הבאים (המקומות רשומים לפי סדר א-ב):

אופקים - ג'ימי אבוקסיס יחכה לך ביום שישי 10/7 בין השעות 10.0-14.00 במרכז המסחרי.
אזור - רחל זינגר תחכה לך ביום שבת 11/7 בין השעות 11.30-14.00 בכניסה לקאנטרי.
אשדוד - מרבי פיצחדזה יחכה לך במוצאי שבת 11/7 בין השעות 18.00-21.30 בחוף הים ומרכזים א,ד.
אשקלון - אפי וקסלברג יחכה לך ביום שישי 10/7 בין השעות 11.00-13.00 ליד מסלול מרוצי המכוניות.
באר-שבע - שולי רוימי תחכה לך במוצאי שבת 11/7 בין השעות 18.00-22.00 ברחבת תיאטרון באר שבע.
בית שאן - חנן סלע יחכה לך ביום שישי 10/7 בין השעות 10.00-12.00 בכניסה לגן השלושה.
פיני קבלו יחכה לך ביום שישי בין השעות 10.00-12.00 ליד בנין מועצת הפועלים.
ראובן בן משה יחכה לך ביום שישי בין השעות 10.00-12.00 בתחנה מרכזית.
בית-שמש - משה אביסרור יחכה לך במוצ"ש 11/7 בין השעות 20.30-22.30 במרכז המסחרי.
בקה אל גרביה - ראלב מג'דאללה יחכה לך בשבת 11/7 בין השעות 17.00-19.00 בצומת ברקאי.
בת-ים - אלי יריב יחכה לך ביום שבת 11/7 בין השעות 10.00-12.00 בחוף הסלע.
גבעתיים - אורלי ביטי ויובל פרנקל יחכו לך במוצאי שבת 11/7 בין השעות 19.00-21.00 בככר נח וקפה נגה.
גבעת שמואל - אלי והבה יחכה לך ביום שישי 10/7 בין השעות 12.30-14.30 ליד הסופרמרקט.
דימונה - קובי עוזיאל יחכה לך ביום חמישי 9/7 בין השעות 16.30-18.30 במרכז המסחרי.
הוד השרון - אלי חלף יחכה לך ביום שישי 10/7 בין השעות 12.00-14.00 ברחבת הסופרסל.
הרצליה - יאיר אנגל יחכה לך ביום שבת 11/7 בין השעות 09.30-12.00 בחוף אכדיה.
זכרון יעקב - שרי ישי (שוילי) תחכה לך ביום שישי 10/7 בין השעות 10.00-12.00 במרכז המושבה ליד סניף מפלגת העבודה.
חדרה - יעקב איזנברג יחכה לך ביום שישי 10/7 בין השעות 14.30-12.30 ברחבת בית ההסתדרות.
חולון - איציק יניב יחכה לך ביום שישי 10/7 בין השעות 10.00-12.00 בכניסה לבריכת השלום.
חיפה - אהוד לביא יחכה לך ביום שישי 10/7 בין השעות 16.00-18.00 במרכז הכרמל ליד הכרמלית.
טבריה - אורי בנימין יחכה לך ביום שבת 11/7 בין השעות 10.00-17.00 בחוף השקט.
יבנה - בני כהן יחכה לך במוצאי שבת 11/7 בין השעות 20.30-22.30 במרכז המסחרי.
יהוד - מנשה קוממי יחכה לך ביום שבת 11/7 בין השעות 12.00-14.00 בכניסה לבריכת המתנ"ס.
ירוחם - דוד בנישתי יחכה לך ביום שבת 11/7 בין השעות 20.30-22.30 בבית התרבות.
ירושלים - יעל ארן תחכה לך ביום שישי 10/7 בין השעות 11.00-14.00 ברחבת המשביר.
ירושלים סטודנטים - עמית מור יחכה לך ביום שישי 10/7 בין השעות 12.00-14.00 ברחבת המשביר.
כפר סבא - יוסי מטקוביץ יחכה לך ביום שישי 10/7 בין השעות 11.00-13.00 ברחבת בית המפלגה רח' ויצמן.
כפר תבור - נאפסו ניהד יחכה לך ביום שבת 11/7 בין השעות 10.00-12.00 בתחנת דלק פז.
לוד - מוחמד אבו מטיר יחכה לך ביום שישי 10/7 בין השעות 14.00-18.00 בשכונת הרכבת.
מושב אבן מנחם - שלום שמחון יחכה לך ביום שישי 10/7 בין השעות 14.00-16.00 בצומת אבן מנחם - שתולה.
מושב בית חרות - עופר דקס יחכה לך ביום שישי 10/7 בין השעות 14.00-16.00 ב"פזנוף" צומת בית ינאי.
מושב ינוב - הרצל חגי יחכה לך ביום שישי 10/7 בין השעות 14.00-16.00 בצומת בית ליד.
מרר - כמאל דאגש יחכה לך ביום שישי 10/7 בין השעות 14.00-19.00 וביום שבת 11/7 בין השעות 10.00-16.00 ליד מועדון ההסתדרות.
מצפה רמון - סמי שושן יחכה לך ביום שבת 11/7 בין השעות 10.00-16.00 במרכז המבקרים.
נהריה - דני רובין יחכה לך במוצאי שבת 11/7 בין השעות 20.00-22.00 בככר העיריה.
נס ציונה - אבי נבון יחכה לך ביום שישי 10/7 בין השעות 11.00-14.00 במרכז המושבה.
נצרת עלית - רונן פלוט יחכה לך ביום שבת 11/7 בין השעות 10.00-12.00 בצומת תעשיות רכב.
נתיבות - אשר עזריה יחכה לך ביום שישי 10/7 בין השעות 10.00-12.00 בפסג' החדש.
נתניה - פנינה שלג תחכה לך ביום שבת 11/7 בין השעות 10.00-12.00 במדרחוב.
עפולה - ג'ימי אזרזר יחכה לך ביום שישי 10/7 בין השעות 10.00-12.00 בהיפר שוק.
איציק אוחיון יחכה לך ביום שבת 11/7 בין השעות 16.00-18.00 בפונדק דוברת.
פתח תקוה - צור חכמון יחכה לך במוצאי שבת 11/7 בין השעות 20.30-22.30 ברחוב ההגנה פינת חיים עוזר.
צפת - עמי עשור יחכה לך ביום שישי 10/7 בין השעות 10.00-12.00 בצומת ביריה בכניסה לצפת.
קדימה - יצחק גולברי יחכה לך ביום שבת 11/7 בין השעות 10.00-12.00 בחניון נופש פעיל - קדימה.
קיבוץ חולית - אהרון פלס יחכה לך ביום שבת 11/7 בין השעות 10.00-12.00 בצומת סופה-חולית.
קיבוץ סופה - טל רודיטי יחכה לך ביום שבת 11/7 בין השעות 16.00-12.00 בצומת סופה-חולית.
קיבוץ שזפון - אמיר לינצ'בסקי יחכה לך ביום שישי 10/7 בין השעות 10.00-16.00 במזנון שזפון.
קרית גת - פאני עטר תחכה לך במוצאי שבת 11/7 בין השעות 20.00-22.00 במרכז המסחרי.
קרית שמונה - יונה פרטוק יחכה לך ביום שישי 10/7 בין השעות 10.00-12.00 ברחבת הסופרמרקט.
ראש העין - אמנון אבידר יחכה לך במוצאי שבת 11/7 בין השעות 20.30-22.30 במרכז המסחרי.
רחובות - איל זלנה יחכה לך ביום שישי 10/7 בין השעות 09.00-12.00 ליד בנק הפועלים הסניף המרכזי.
רמלה - רחל ברויטמן ואבי בטאשוילי יחכו לך ביום שישי 10/7 בין השעות 11.00-13.00 ליד סניף מפלגת העבודה וברחבת קולנוע מגדל.
רמת גן - רובי נתנזון יחכה לך במוצאי שבת 11/7 בין השעות 19.00-21.00 בככר אורדע
איציק גראייק יחכה לך במוצאי שבת בין השעות 19.00-21.00 בכופר הישוב.
רמת השרון - איציק רוכבויגר יחכה לך ביום שישי 10/7 בין השעות 12.00-14.00 ליד סניף מפלגת העבודה ברח' ביאליק.
רעננה - חיימי אריה יחכה לך ביום שבת 11/7 בין השעות 22.30-20.30 באחוזה פינת בורוכוב.
שדרות - מוטי מדינה יחכה לך ביום שישי 10/7 בין חשעות 14.00-16.00 בתחנת הדלק בשדרות.
שלומי - אלברט פרץ יחכה לך ביום שישי 10/7 בין השעות 14.00-12.00 במרכז המסחרי.
תל-אביב - אבי יחזקאל יחכה לך במוצאי שבת 11/7 בין השעות 17.30-19.30 בחוף הים מול מלון דן.

תגיד שלום... וזה יקרה!

המשמרת הצעירה - מפלגת העבודה

פרשת השבוע

בלק

מאת: מנחם בקר

"וירא בלק בן ציפור את כל אשר עשה ישראל לאמורי" (כ"ב, ב')

בסוף פרשת "חוקת" מספרת התורה על שני נצחונות גדולים של בני ישראל: א) ניצחון על סיחון מלך האמורי (כ"א, כ"א–ל"ב); ניצחון על עוג מלך הבשן (כ"א, ל"ג–ל"ה). נשאלת איפוא השאלה: מדוע מציין הכתוב בפתח פרשתנו, שבלק נתיירא ממה שעשו ישראל לאמורי, ואינו מזכיר פחדו של בלק מנצחון ישראל בבשן?

מסבירים זאת חכמי ישראל בדרך הבאה: כלל גדול הוא, שבכל מקום שנאמר בתורה "ישראל" בלשון יחיד – מרמז הדבר, שבני ישראל היו אותה שעה מלוכדים כאיש אחד (כגון: "ויחן שם ישראל נגד ההר" – שמות י"ט, ב' – מפרשים חז"ל: כאיש אחד, בלב אחד). והנה נאמר במלחמת ישראל בעוג מלך הבשן: "ויכו אותו ואת בניו ואת כל עמו" (כ"א, ל"ה) – בלשון רבים. לעומת זאת נאמר במלחמת ישראל בסיחון: "ויכהו ישראל" (כ"א, כ"ד) – בלשון יחיד. בכך מדגיש לנו הכתוב, שמלחמת ישראל בסיחון מלך האמורי נעשתה מתוך אחדות וליכוד של כל בני העם. מגילוי זה של אחדות ישראל חשש ביותר בלק מלך מואב. הוא שנאמר בכתוב: "ויגר מואב מפני העם מאוד, כי רב הוא" (כ"ב, ג') – לא נאמר: "כי רבים הם", אלא "רב" – עם אחד, הניצב כאיש אחד ובלב אחד. זו המציאות, שממנה יראים שונאי ישראל בכל דור ודור...

"מה טובו אוהליך יעקב, משכנותיך ישראל" (כ"ד, ה')

מעיר על כך השל"ה הקדוש (רבי ישעיה הלוי הורביץ, בעל "שני לוחות הברית": 1560–1630): פסוק זה נקבע על־ידי מסדרי התפילות בפתחו "תפילת השחר", שאנו אומרים בכל בוקר בבית־הכנסת. וכבר תמהו חכמי ישראל: האיך אנו משמיעים בתפילתנו פסוק, שבלעם הרשע נתכוון לקלל בו את ישראל? כיוצא בכך אפשר לתמוה על הכללת הפסוק "לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל" וגו' (כ"ג, כ"א) בברכת "מלכיות", הנאמרת על־ידינו במוסף של ראש השנה.

אולם כבר אמרו חז"ל במסכת בבא בתרא (י"ד, ע"ב): "משה כתב ספרו (=פרשיות התורה) ופרשת בלעם". חכמינו הקדמונים מעידים בכך, שברכות בלעם נתקדשו על־ידי משה רבינו, שכלל אותם בספר התורה. וכיוון שכך נהגו מסדרי התפילות כראוי, כשקבעו לפתוח את התפילה בבוקר באמירת "מה טובו אוהליך יעקב" וגו' – פסוק המרמז על מציאות של בתי כנסיות ובתי מדרשות ועל השראת השכינה בישראל.

ממידרשי חז"ל

"הן־עם לבדד ישכן, ובגויים לא יתחשב" (כ"ג, ט')

מהו "הן"? כל האותיות (באלף־בית) מזדווגין (=מצטרפות בזוגות למספר עגול). כיצד? א"ט – הרי י'; ב"ח – הרי י'; ג"ז – הרי י'; ד"ו – הרי י'; נמצאת ה' לעצמה. וכן האות נ' אין לה זוג: י"ץ – הרי ק'; כ"ץ – הרי ק'; ל"ע – הרי ק'; מ"ס – הרי ק'; נמצאת נ' לעצמה.

אמר הקדוש־ברוך־הוא: כשם ששתי אותיות הללו אינן יכולות להזדווג עם כל האותיות, אלא הן לעצמן; כך ישראל אינם יכולים להידבק עם כל עובדי כוכבים ומזלות; אלא לעצמם מפורשים (=מופרשים ונבדלים) ואין מתערבים בהם (=בגויים), שנאמר: "הן־עם לבדד ישכן, ובגויים לא יתחשב".

חסידים מספרים

מדוע נאבק ה"חת"ם סופר" בלא פשרות בתנועה הרפורמית?

הגאון רבי משה סופר, בעל "חת"ם סופר" (1762 – 1839), יצא בתקיפות רבה נגד "מתקני הדת" [illegible] וציווה על תלמידיו ונאמניו לרדפם [illegible] כל פשרות.

שאלו אותו פעם מקורביו: ילמדנו רבנו [illegible] תקיפותו הנמרצת כלפי אחינו בני ישראל [illegible] הלא רבינו ידוע מאז ומתמיד במנוג [illegible] הרחום!

השיב הגאון בעל "חת"ם סופר" לשואליו [illegible] בפרשת בלק: "ויתייצב מלאך ה' בדרך לשטן לו" (כ"ב, כ"ב); ועל כך מעיר רש"י: מלאך של רחמים היה. לכאורה, תמוה עניין זה משתי בחינות: [illegible] שלחו הקדוש־ברוך־הוא אל בלעם מלאך של רחמים [illegible] לבלעם לשטן בדרכו? אולם נראה, שדווקא מי שהוא בעל־רחמים על ישראל – הוא הראוי [illegible] להתייצב נגד בלעם ונגד ה"בלעמים" שבכל דור ודור, הזוממים בדרכים שונות – מהן גלויות ומהן מסותרות – לקעקע חלילה את הבסיס האיתן, שעליו עומד קיום ישראל. כי מגודל רחמנותו על ישראל ושאיפתו רצונו לשגור על קיום העם ולהצילו ממעשיהם [illegible] ומאורחות חיים המסכנים את עתידו – לא [illegible] מתנגדיו, המנסים להסתיר את מזימותיהם [illegible] אלא ירדפם בלא הפוגה.

מידת הרחמנות כלפי ישראל – סיים ה"חת"ם סופר" – היא איפוא מקור כוח רב־עוצמה [illegible] הנלהבים שבכל דור ודור. הלוחמים בלא פשרות [illegible] כוחות שטניים, המסכנים את קיום ישראל [illegible] הבאים...

מחכים לאמריקה

(המשך מעמוד 9)

סטמפה": "נמשיך להחתים על עצומה לגירוש הזרים". רק בעל מלון "רויאל" בלדיספולי מעז לומר, שהמהגרים הצילו את העיירה ממוות. כי אלמלא הציפו את המקום בשנים האחרונות, היה המלון שלו, כמו עסקים אחרים, גווע.

בעבר, היתה ברומא "מאפיה רוסית". איש לא יישבע שאינה עוד. המהגרים הרוסיים שוכנו או באוסטיה, אף היא עיירת קייט, לא הרחק מרומא. משם היו יוצאים בימי ראשון לשוק "פורטה פורטזה" ברומא, לסימטה מסויימת שעליה השתלטו. הם מכרו שם בבושקות ומחרוזות ומצלמות ובשמים.

כמה מהסוחרים התעשרו, ויתרו על הוויזה והשתקעו ברומא או בלדיספולי. שם הם מחכים למהגרים החדשים – ואלה מגיעים בכל שבוע – וקונים מהם את "אוצרותיהם", שטולטלו מרוסיה. מרביתם דוברי איטלקית, אבל ברוסית יגידו, אולי, שארץ האפשרויות הבלתי־מוגבלות נמצאת בכל נקודה על כדור הארץ, בתנאי שיש רעיון, יוזמה, אמביציה ודריפת־בצע.

לפני שנים מעטות עסקו הרוסים בחלפנות כספים. התפתח גם שוק שחור סביב השגת אשרות הגירה. מספרים, שנולדו כנופיות, שהיו מלחמות ביניהן, ומעשי רצח ושוד. משטרת רומא התקשתה לטפל בגידול המסאיר שצמח על חוף לדיספולי. אנשים שהיו רגילים לחיי עמל, מצאו עצמם מובטלים, נתמכים על־ידי ה"ג'וינט". מושבת המהגרים באוסטיה נסגרה וקמה לדיספולי, או כפי שמכנה אותה מאיר עוזיאל, מנהל הסוכנות היהודית ברומא, הפרונקעל.

"דוד שלי בטורונטו"

35 אלף יהודים גרים באיטליה ועוזיאל נשלח לשם לפני תשעה חודשים לנסות להעלות אותם לישראל. "גיליתי את הפרונקעל הזה, שצמח לו פתאום", הוא אומר על לדיספולי: "באתי אליהם והם באים למשרדי ברומא. דיווחתי לארץ שיש שם עיר שלמה ואני לא מסוגל לטפל בזה כפי שאני חושב שצריך לטפל".

הרוסים יודעים שאם יבואו לארץ, יאבדו את מעמד הפליט, זה המקנה להם את הוויזה הנכספת לאמריקה. לישראל תמיד יוכלו לבוא כעולים חדשים, אך לארה"ב יוכלו להיכנס כמעט ללא בעיות רק אם ימתינו לוויזה באיטליה. טיסות ישירות מבוקרשט, כך עוזיאל, יפתרו את הבעיה, כי אז לפחות חלק מן המהגרים יראו את הארץ ויישארו בה מרצונם. כמה משפחות מוגדרות כ"תקועות" בלדיספולי: רוסים שעלו לארץ לפני שנים אחדות, התאכזבו וחזרו לאיטליה, לנסות להתחיל את תהליך ההגירה מחדש.

הרבה תירוצים שמענו בלדיספולי. למה לא לישראל? כי אין עבודה, כי יש מלחמות וטירור, כי חם, כי יש כפייה דתית, כי החילונים פוגעים בחרדים, בגלל כהנא, בגלל "שאתם מחזירים שטחים ולא מגרשים את הערבים", בגלל ש"אתם בזים לעולים חדשים", וגם "אחותי בקליבלנד", "דוד שלי בטורונטו", "סבא שלי בסידני", "קודם אתבסס בניו־יורק ואחר־כך אבוא לישראל" ו"אין לי מה לחפש במידבר". עוד רגע ויאמרו: בגלל [illegible] ג', בגלל שדאלאס ירדה מהמסך או בגלל שמי הכינרת מתוקים.

בשמונה בערב באה למועדון רוסייה בריאת־בשר והמהגרים התגודדו סביבה. היא הציצה בתעודותיהם ורשמה בניירותיה. מישהו אמר, שתמורת תשלום היא מזרזת את הליכי הוויזה. אחר אמר, שהיא אוספת כסף לחתונת שני מהגרים. כשהתחלנו לצלם, החלה לחבוט בנו בזרועות כבדות. נשים אחרות הצטרפו לחגיגה, והיכו בנו בתיקיהן. משנרגעו, והבהלה סרה מעיניהם, מלמלו משהו כמו "ק.ג.ב.", ועמדו, נטועים, בחצר המועדון עד שהתרחקה מכוניתנו.

בדרך החוצה, שבכניסה לבית־הקפה, לא הרחק מהמועדון, נתלה שלט: "הצעה מיוחדת, קפה עם וודקה, 8,000 לירטות". מתעבים את הרוסים בלדיספולי, מתעבים וחולבים.

חיבוק הדב

(המשך מעמוד 3)

במוסקבה פגישה סודית בין שרי החוץ של סוריה ועיראק. היזום והמארח היה שר החוץ הסובייטי, שוורדנאדזה. פגישה זו סללה את הדרך לשתי פגישות נוספות שהיו לאחרונה. שתיהן בין שליטי סוריה ועיראק. המארח של פגישות אלה היה, אמנם, חוסיין – אבל השושבינים והמארגנים היו דיפלומאטים סובייטיים חרוצים, שהשאירו את זרקורי התיקשורת למלך.

דיפלומאטים סובייטיים חרוצים לא פחות היו כנראה אדריכלי הפיוס בין עראפאת לכמה מראשי מתנגדיו בוועידה הפלשתינית האחרונה באלג'יר. פיוס זה החזיר לארגון הפלשתיני הגדול הרבה מאוד מכוחו ומיוקרתו, שנדמה היה, כי אבדו לו לעולמים. לפי מידע הזורם למערב עמלים עתה דיפלומאטים סובייטים על פרויקט חדש: פיוס בין עראפאת לנשיא סוריה, חאפז אל אסאד. פגישות בדרג נמוך כבר התקיימו בין נציגי שני הצדדים בקפריסין, ב־11 ביוני, וצפוי גם המשך.

את חלקו בביצוע האסטרטגיה החדשה תרם גורבאצ'וב כאשר באביב האחרון הגיע נשיא סוריה לביקור במוסקבה. לפי מיטב הסגנון החדש הנהוג עתה בקרמלין, המעדיף את הגזר על־פני המקל, הסכימו הסובייטים לדברים, שעד עתה אפילו סרבו לשמוע עליהם. הם הודיעו לאסאד, כי מחקו 4 מיליארד דולאר שחבה להם סוריה בעבור סיוע כלכלי. את התשלומים עבור נשק שקנתה מהם סוריה בעבר, הסכימו לפרוס על־פני ארבעים שנה. הסדר תשלומים נוח ובלי ריבית נקבע לרכישות נשק עתידיות, שבמסגרתן יקבלו הסורים טילים ומטוסים, שכבר מזמן חשקה בהם נפשם.

את המקל חש אסאד על גבו בארוחת הערב הרשמית באותו ביקור. בנאום, שקטעים ממנו צוטטו בטלוויזיה הסובייטית, הזהיר גורבאצ'וב את אסאד, שלא לפתוח במלחמה נגד ישראל. הוא ציין, כי מלחמות העבר ביזבזו מיליונים "מבלי להשיג דבר", ואמר גם, כי העדר יחסים עם ישראל הוא מצב לא נורמאלי ולא בריא.

גורבאצ'וב חס על כבוד אורחו ולכן לא שידרה הטלוויזיה הסובייטית את יתרת הנאום, שבו מתח מזכיר המפלגה ביקורת חריפה על ניהול הכלכלה בסוריה.

אסאד, הכל־יכול בסוריה, הבין את הרמז. המריגיות והריטוריקה הסורית מאז אותו ביקור מצטיינת בטון שקול וכמעט פייסני כלפי המערב ותהליך השלום.

ירדן, מצרים, ישראל

הדיאלוג עם ירדן נמשך כבר זמן רב, על אש קטנה. מערכות־נשק סובייטיות, בעיקר טילי נ.מ. מתוצרת בריה"מ, נמצאים כבר בשרות צבא ירדן, עוד לפני שהופעלה האסטרטגיה החדשה. אשר למצרים, גם שם חלה לאחרונה התקרבות ניכרת לבריה"מ. סייעה לכך לא במעט מחווה של הסובייטים, שהסכימו לפרוס מחדש את החובות, בסך 13 מיליארד דולאר, עבור נשק שקנתה בעבר מצרים מבריה"מ.

בקשה להקלה דומה בתשלום החוב הלאומי המצרי שהוגשה לארה"ב נדחתה על הסף. האמריקנים מסכימים רק להסדר "בלון", שירחה את תשלום החוב והריבית לתשלום אחד גדול במועד מאוחר יותר.

כאמור, גם ישראל היא יעד לאסטרטגיה הסובייטית החדשה, המעדיפה להתבסס על טקטיקה של תמריצים במקום על איום או עימות נעדריית־יחכום, כבעבר. וושינגטון, העסוקה רובה כבולה בשאלה, עד כמה ידע הנשיא על הזרמת הנשק לאיראן והכספים לקונטראס, לא הבחינה כמעט בתפנית המתחוללת מתחת לאפה ולכן לא נערכה לקראתה.

בירושלים העריכו, כי ההתאמצות הפתאומית ביחסה של בריה"מ כלפי ישראל קשורה ברצונה של בריה"מ להיות בתמונה כאשר יצבור רעיון הוועידה הבינלאומית כוח ותנופה. רק היום מבינים, הן בוושינגטון והן בירושלים, כי מדובר כאן באסטרטגיה סובייטית כוללת וחדשה המופעלת במזרח התיכון ומאיימת על ההגמוניה האמריקנית באזור זה.

לכאורה, נראה, כי ישראל נהנית מהדיאלוג, שנפתח עם הסובייטים במסגרת האופנסיבה הדיפלומאטית שלהם באזור. לעת עתה, גם אין [illegible] הקרמלין מהווים מקור מיידי לדאגה. אבל, אם תצליח האסטרטגיה החדשה להשיג אפילו חלק מיעדיה, אזי תהיה ישראל בין הנפגעות העיקריות. סיום מלחמת איראן־עיראק בתיווך סובייטי יביא לשינוי מאזן הכוחות באזור לרעת ישראל; יקטן הסיכוי להתקדם בתהליך שלום כל שהוא מפני שהמחנה המתון סביב בריה"מ יוכל להכתיב מהלכים ותוצאות לשאר המשתתפים, ומפני שידי חוסיין שוב תהיינה כבולות. במיוחד נכון הדבר, אם ייערך התהליך במסגרת ועידה בינלאומית.

מסיבות אלה צריכות איפוא וושינגטון וירושלים לטכס עצה ולמצוא דרכים להשיב לעצמן את היוזמה שאיבדו באיזור. חידוש הקשר בין ארה"ב לישראל הוא רק אחת מדרכי האפשריות.

קבלן בנין

מבצע עבודות שלד תעשיה וילות וקוטג'ים

טלפון 03-842947

הזמנה

עצרת לציון 20 שנה לחטיבת הבקעה וההתיישבות העובדת

תערך ביום שני 13.7.87, באנדרטת הבקעה

בתכנית:

15.00 ביקור במוצבים: גשר אדם, גשר אלנבי. ביקור במושב מעאל, משואה.

18.00 מפגש לוחמים – באנדרטת הבקעה.

20.00 עצרת תנועה בהשתתפות אלופי צה"ל, מפקדי החטיבה בעבר ובהווה ואישי ציבור.

מוזמנים: ותיקי סיירת חרוב, נח"ל, לוחמי חטיבת הבקעה בעבר, משפחות שכולות והציבור הרחב.

נא ראו הזמנה זו כאישית.

מועצה אזורית בקעת הירדן — חטיבת הבקעה

קיבוץ הראל

קיבוץ צעיר על אם הדרך ת"א — ירושלים

קולט צעירים

רווקים/ות ובעלי משפחות

★ עדיפות לבעלי הכשרה מקצועית בתחומי חינוך, תעשיה וחקלאות

★ השתלבות בחיי חברה ותרבות של הקיבוץ

★ השתתפות בבניית חברה קיבוצית צעירה ודינמית.

פניות וקבלת פרטים: ביום ו' מ־7.00–16.00, טל' 02-917558 ביום ד' מ־16.00–22.00 ובשבת מ־10.00–22.00 בטלפון 02-912382 וביתר ימות השבוע בטלפון 02-912382, או למחלקת הקליטה של הקיבוץ הארצי 03-262521, 03-435450

חגיגות הזמר העברי בערד

כ"ג - כ"ה בתמוז תשמ"ז 20 - 22 ליולי 1987

יום ב' 20.7.87

18.00 — "חוצות ערד" — מופעי חוצות תיאטרוני רחוב וליצנים בהשתתפות: "קומיקין", "קלידסקופ", "תיאטרון הקרון", התעמלות אמנותית, להקות זמר. 20.00 — **פתיחה חגיגית — בכיכר** — במעמד ראש המועצה, בהשתתפות מקהלות וחבורות זמר מערד, להקת מחול "פעמי ערד", התעמלות אמנותית, ולהקת נוער — הזוכה בתחרות להקות נוער בפסטיבל. זיקוקי די־נור. 21.00 — **הרקדה המונית בכיכר** עם דר' חן רונן ותזמורת ב"ש למחולות עם — בהדרכת יוסי לב 21.00-02.00 — **"קפה זמר"** — שתיה ושירה לתוך הלילה עם: גבי ברלין, שלומי אסף, דפנה צור, ארז הלר. **"תשואות ראשונות"** — שידור ישיר ברדיו, ומרים אורחים בליווי תזמורת חיל־האויר, וחבורות זמר. **מופעים** — שירי רחל שפירא, חבורת הזמר "תות" מרמת השרון, ו"צליל־אחר" מאשדוד, מועדון זמר עם שלמה שביט. **הרקדה** — "מחצות עד בוקר" עם מרקידים ולהקות מחול.

יום ג' 21.7.87

09.30-13.30 — **"ילדודס"** — קריה ילדים באבישור: סדנאות הפעלה ויצירה עם: עדית מאנק, הייצ'יק ניר, עידית נאמן, לידה סיון, אורה אבני, דורון פולק, חיים הדיס, יפה אלוס. הצגות ילדים: "פרפר נחמד" — דודו זר וכוכבת, "הסוד מן הבאר" (מקום ראשון בפסטיבל חיפה). 17.00-19.00 — הפעלה המונית בגינת "אבישור": "לשיר עם אבא ואמא" עם דודו זר. 10.00-20.30 — מתנ"ס, קרית אמנים אולם ספורט: **מופעי חבורות זמר** — "תות" רמת־השרון, "נעמת" קרית ביאליק, "תלאביבים", "אשקולית", בית השיטה, "פינה בעמק" ומופעים משולבים בהשתתפות: "מקהלת ערד", "מפתח צולי" ירון נגבי, "זמר עוד" — מערד, "חוף ימים" — אשקלון, חבי רחובות, חבי אילת, "שדות שבעמק", "צברי פ"ת", "ניחוחי אשכול", "הורה ירושלים", "כאן גודה", "צוות הורי גליל תחתון" ולהקות מחול: "מעלות", "הדרים", באולמות מועצת הפועלים ומרתף מתנ"ס: אסנת וישינסקי — "שירים וחיקויים", "זוג נשוי" שולה חן ואבי קורן, "שירי רחל שפירא" עם ארנה ומשה דץ ונחום היימן, "שיר ארץ" עם נתן יונתן ואיציק בכר, "צבעונים אח איזה צבעונים" — שירים רוסיים עם אסנת וישינסקי ודפי פסחזון. 18.00-02.00 — **"קפה זמר"** עם: גבי ברלין, שלומי אסף, דפנה צור, אסנת וישינסקי, דודו זר. 21.00 — **"פסטיבל הזמר והפזמון ישראלי"** — חזרה גנרלית עם קהל. — **"מחווה מת"א — לערד"** בכיכר המרכזית: להקת "בנות בנות", להקת המחול בית בארבור, להקת המחול הבלקנית, ולהקת המחול "יונג אביב". **במאהל הבדואי** — "הברירה הטבעית" עם שלמה בר.

20.30 — **"שירים הם זכרונות"** — מופע ענק באצטדיון לזכרו של חיים ציפורי ז"ל בשיתוף החברה [illegible]

11.00-16.00 — **בבריכת השחיה** — להקות רוק צעירות. 16.00 — **להקת פיקוד צפון** בתכניתה "יבוא עכשיו", להקת נוער — מקום ראשון בתחרות להקות נוער בפסטיבל, להקת הרוק **"פונץ'"** ("נכנסים לתוך הלילה").

21.00 — **רוק ישראלי רטוב — בבריכה**

★ טובה גרטנר — בשירים מתקליטה "קט חום" ★ **אהוד בנאי** ולהקת הפליטים — בכורה קיץ אדם ("סיר") ★ דפנה ארמוני — בתכניתה "להקה בהופעה" ★ **להקת "משינה"** — בהופעת בכורה של התכנית החדשה. מסך וידאו ענק ואפקטים במשולב עם ההופעות.

הבמה לחברי מועדון ה"פספ"ס"

23.00 — מועדוני זמר עם: נחומי הרציון, נחום היימן, גבי ברלין. **מופעים**: חנן יובל — "אחרת לא הייתי שר", "סיפורים מאחורי השירים" עם יאיר רוזנבלום, אבי קורן וזמרים אורחים. "שירים מבית אמא" — שירי אידיש ופולקלור עם "ניגון עתיק" מערד המארחות את נירה רבינוביץ. "פינה בעמק" עם חבי רחובות. מרתף "ריקודי עם עד בוקר" עם מישאל ברזילי, פנקס, אייל עזור, רוני בר יוסף, יוסי שורדין, תזמורת ב"ש למחולות עם, בהשתתפות להקות המחול: "עומר", "אפרוחי ירושלים", "בית בארבור". טיולים באזור בשעות הבוקר — פרטים בתכניה.

יום ד' 22.7.87

09.30-13.30 — **"ילדודס"** — קריה הילדים באבישור: סדנאות הפעלה ויצירה, הצגות ילדים: **"פרפרים בראש"** — עם עפרה ואיציק וינגרטן, **"סימפוניה הצעצועים ואדון מחשב"** (מקום שלישי בפסטיבל חיפה). 17.00-19.00 — בגינת אבישור — הפעלה המונית לילדים "לשיר עם אבא ואמא" עם סוזי מילר. 10.00-19.30 — מתנ"ס, קרית אמנים, אולם ספורט — **מופעי חבורות זמר**: "פינה בעמק", "נעמת" — ק. ביאליק, "התל־אביבים", "תות" רמת השרון, "הרעננים", ומופעים משולבים בהשתתפות: "זמר עוד", "שיקמים", "ליבנה", "אשקולית", "ירון נגבי", "כאן גודה", "הורה הטובה", "מפתח צולי", "צבר", "שדות שבעמק", "מקהלת ערד", "לכיש", "צוות הורי גליל תחתון", מטולה, חצור הגלילית, ראש פינה, ולהקות המחול: "הורה אפרוחי ירושלים", "מעלות". באולמות מועצת הפועלים, מרתף מתנ"ס: "צבעונים..." — שירים רוסיים עם דפי פסחזון ואסנת וישינסקי, חני ליבנה — "מקלט ללילה", "הנשיקה השניה" — עם יורם טוהר לב ואסתי כץ, "שירים מבית אמא" "ניגון עתיק" עם נירה רבינוביץ, "שירי רחוב" עם דבורה חבקין וחבורות זמר. 18.00-24.00 — **"קפה זמר"** עם רוני ידידיה ("השיירה עוברת") שלומי אסף, **אבנר שטראוס, סוזי מילר**, דפנה צור.

21.00 — **"פסטיבל הזמר והפזמון הישראלי"**

הפקה רשות השידור בשיתוף עם פסטיבל ערד, שידור ישיר ברדיו ובטלויזיה מאולם "אורון". מנחה: נעמי שמר. משתתפים: אילן ויהודה הגר, גיתית שובל, גני רבין, "האירוסים", חנן יובל, יואל לרנר, להקת פיקוד דרום, לימור שפירא, נגה אשד, נתנאלה, צחי קורן, ראובן ארז. הקרנת המופע בשידור ישיר — על מסך ענק בכיכר המרכזית.

11.00-17.00 — מרתון להקות רוק צעירות בבריכה. 17.00 — **"חוצות ערד"** — מופעי חוצות ותאטרוני רחוב: **"בוסתן"** — נתניה, "קומקין", "קלידסקופ", התעמלות אמנותית וחובבי זמר. 19.00 — במאהל הבדואי — "הברירה הטבעית" עם שלמה בר.

21.00 — **רוק ישראלי רטוב — בבריכה**

★ קורין אלאל — בתכניתה החדשה — "פירות אסורים" ★ אריאל זילבר ★ יהודית רביץ — "באה מאהבה" מופעים מלאים לתוך הלילה.

הבמה לחברי מועדון ה"פספ"ס" של בנק הפועלים לאורחי ערב בבריכה

21.30 — בקרית אמנים — "הרעננים", "צוות הורי גליל תחתון".

★ פרטים מלאים: בתכניית הפסטיבל שתופץ החל מ־14.7.87. ★ הכניסה למופעים באולמות למוקד הילדים ול"קפה זמר" — במחיר 3 ש"ח להצגות הילדים: 4 ש"ח. לחזרת פסטיבל הזמר — 10 ש"ח. כרטיסים בערד. יתכנו שינויים בלוח האירועים. ★ הכניסה למתחמי הרוק המרכזיים: 15 ש"ח למופע, או 25 ש"ח כרטיס משולב לשני ערבים. כרטיסים: ב"יהודה" "קסטל" ובכל המשרדים במכירה מוקדמת.

כ"ג - כ"ה בתמוז תשמ"ז 20 - 22 ליולי 198

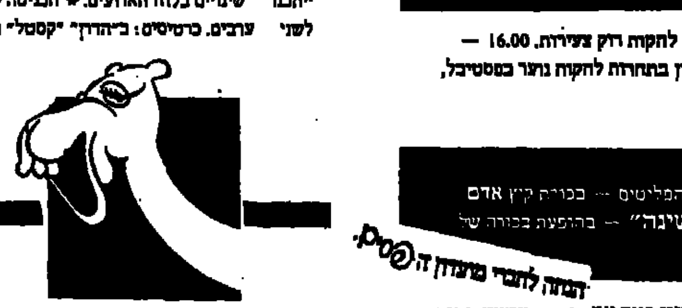

מנהל אמנותי: יאיר רוזנבלום ◆ מנהל מלי ומפיק: [illegible] ◆ הפקה מ.ג. ערד, פסטיבל ערד, מתנ"ס ערד ◆ [illegible]

תרמה־שמש ◆ ילדותי־מגמת ערד ◆ ילקי ◆ קול [illegible] ◆ בנק הפועלים

תמראה החדש־ישן בענף העץ.

רשתות עץ

שיווק והפצה בכל הארץ. לקבלת כתובות נא לפנות:

יצרני רשתות עץ גדרות, פרגולות, ריהוט גן רצפות עץ

"38-48"

רח' בלפור 50 נהריה. טל' 04-923881

מושב תיירותי חדש

המוקם בצפון מזרח הכנרת

נמצא בשלבי בניה מתקדמים חד־נס

קולט משפחות (עם ילדים)

בדבר פרטים לפנות: 06/792372 צחי ניצת 06/752189 ומירי 04/441299

שישי שבת בלבד.

כלביית עוז בגליל

גידול ואילוף כלבים

למכירה רועים גרמנים, רוטווילר, הסקיבסט, מסטינו נפוליטנו, פירנאים, סמויד ועוד.

מנסיון לכלבים ואילוף בתנאי פנסיון.

מכירה בכל הארץ, חוות דניאל

ד.נ. מעלה הגליל טלפון 04-978849

להשכירה בתל־אביב!

3 קומות + מרתף (647 מ"ר לקומה)

לכל מטרה עם חיבור לאולמי שמורות

ברח' שונצינו 17 (מול פזו)

לפנות: טל. 747429, 344343, 03-888575

מגן בריח תעשיה

מוצרי ביטחון ודלתות פלדה

מבקשת בזה

הצעות לשיווק בלעדי של מוצריה בכל חלקי הארץ, לפי חלוקת איזורים.

דרוש מקום + השקעה למלאי.

התקשרות מידית למתאימים

03-5516021, 03-5519536

למוסד ממלכתי

דרושה בשכירות

בעיר חיפה

דירה בת 4–5 חדרים + טלפון

(באות בחשבון 2 דירות קטנות צמודות)

ללא דמי תיווך

בהצעות נא לפנות טל. 03-205256

למוסד ממלכתי

דרוש בשכירות

בית בודד / דירת 3–4 חדרים

חד קומתית + טלפון

באזור קרית אונו, קיראון

בהצעות נא לפנות 03-205344

03-205504

ללא דמי תיווך

הזדמנות למשקיע!

למוצר שהינו פטנט דרוש משקיע פסיבי לקידום פעילות השיווק הבינלאומית. זכויות ייצור ושיווק לחלק מהעולם כבר נמכרו ותמלוגים צפויים החל מ־1988.

השקעה 100,000 $

לתאום פגישה נא להתקשר בשעות המשרד ל־03-245704 ולבקש את דוד.

מודעות לימודים והכשרה מקצועית

ראה במוסף 7 ימים שער אחורי פנימי

מחשב CPC

מחשב CPC הוא תואם מלא למחשב PC/AT PC/XT

המחשב מצויד בביוס פניקס חוקי ממוספר

CPC

מחירי מבצע

XT במזומן 1,594.– ש"ח

AT במזומן 3,985.– ש"ח

– המחירים כוללים מע"מ

– אפשרות לתשלומים

למכירה!

4 מכונות אריגה

סומט רוחב 180

03-9224045

אל תפסיק ללמוד

אתה יכול ללמוד לבגרות ולקבל את כל העזרה כדי להצליח.
- עמוס ערד וצוות מורים מעולים ומנוסים בהכנה לבגרות.
- הכנת שיעורי בית במסגרת ביה"ס.
- שעות תיגבור.
- יעוץ אישי.
- מגמה ריאלית 4 ו-5 יחידות - מתמטיקה, פיסיקה, ביולוגיה וכימיה.

וכל זה במסגרת חברתית פתוחה ותוססת.
בוא והצטרף גם אתה לאלפי התלמידים שלא התייאשו, למדו בתיכון רון ועברו את הבגרות בהצלחה.

תיכון בוקר: בתל-אביב - כיתות י"א, י"ב
בהרצליה - כיתות ט', י', י"א, י"ב
ברחובות - כיתות ט', י', י"א, י"ב

נמשכת ההרשמה ללימודי הערב למועד הקרוב.

תל אביב, רח' תל חי 5 (ע"י כיכר דיזנגוף) טל' 03-288121-2
הרצליה, רח' העצמאות 59 טל' 546923, 052-541262
רחובות, רח' הרצל 108 טל' 08-455572

המסגרת הבטוחה ביותר לבגרות
תיכון רון
נוסד ב-1955
רשת בתי הספר הפרטיים הגדולה בישראל בפיקוח משרד החינוך

מועדון לאשה
עיריית תל-אביב שבועון לאשה
אחבת ציון 7 (ת"א)
טל 453253/4 (מאחורי בית החייל)

בית הספר הראשון
לקוסמטיקה
בפיקוח משרד העבודה
בשיתוף עם הלנה רובינשטיין

משך הקורס 8 חודשים
* *הרצאות ע"י רופאים * טיפולים מעשיים במכשירים ובתכשירים חדישים ביותר*
תעודות מטעם משרד העבודה למסימות בהצלחה עם ציוני המגן של מועדון לאשה
הקורסים מתקיימים בשעות הבוקר והערב
פרטים: "מועדון לאשה", אהבת ציון 7 ת"א טל. 444312 (מאחורי בית החייל)

חשבונאות ומינהל
הדרך שלך לעצמאות כלכלית

החלה ההרשמה לשנת הלימודים תשמ"ח
בוא ללמוד ברצינות, באמינות ובמהירות
גינת
בית-ספר ציבורי עם מיטב המרצים והמורים ועם ציוני מגן.

הנהלת חשבונות
בפיקוח משרד העבודה
* הנה"ח סוג 1 - 2.
קורסי ערב 26.7 ובוקר
* [illegible] קורסי ערב ובוקר
* מבחני הסוג המקצועי מתקיימים בגינת, במסגרת הקורס
התלמידים נהנים מציוני מגן.

הנה"ח מדופלמים
* הנה"ח * מיסים
* חישובים מסחריים *
תמחיר * תורת המשק *
דיני עסקים

עיבוד תמלילים
WORDMILL
כולל מכונה בהדפסה
כיתה בהדפסה בוקר - 27.7
עיבוד תמלילים בוקר - 2.8

תל-אביב, רח' בן זכאי 6. טל. 03-295977, 03-[illegible]
המכללה למינהל
מיסודה של הסתדרות הפקידים
נתיב בטוח - לעתיד בטוח

$ 3,000 ויותר
תוכל/י להרוויח
במשך עבודתך בשיבוץ
יהלומים וזהב
לאחר סיום קורס צורפות ושיבוץ
- קורסים בוקר וערב.

חדש - אפשרות לקורס נסיון.

תל-אביב שנקין 9, טל' 03-285863
חיפה הרצל 8 קומה א' (מעל מפעל הפיס) טל' 04-645770
גבי המשבץ
25 שנות נסיון ומוניטין

קולטים לכיתה ט'
(בנים בלבד)
לקיבוץ מעלה החמשה
ביום: 02-347411
בערב: 02-347344 אילן; 02-347261 מאיר

המכון לשפה
הספרדית
המרכז ללימוד ספרדית בארץ
נפתחות כיתות חדשות • 20 שנות נסיון • מורים בעלי נסיון רב
• 7 רמות • קורס אינטנסיבי • קורס לשפה שוטפת
• ספריה בספרדית קלה • קסטות ללימוד
הקורס למתחילים מאפשר לדבר תוך 4 חודשים
[illegible]

ויצ"ו
לימודים בארה"ב
יעוץ אישי וטיפול בהרשמה
ימים א', ב', ד', 19.00-16.00
שד' שאול המלך 35 תל-אביב
בית-אמריקה חדר 1111
טל. 03-472707

תיכון ברק
בפיקוח משרד החינוך
נמשכת ההרשמה לכיתות ט', י', י"א, י"ב
בית-הספר היחיד שמקיים 2 מסלולים
בגרות
אינטרנית | אקסטרנית
כיתות: בוקר וערב ב-2 המסלולים
שיעורים נוספים באנגלית ובמתמטיקה
לימודי מחשבים
טיולים, ימי ספורט, סרטים, מסיבות
אוטובוסים: 9, 11, 22, 23, 26, 27, 29, 40, 42, 50, 51, 54, 59, 60, 63, 68, 69, 71, 73, 74, 75, 81, 86, 89, 274, 501 וכל קווי אגד ודן העוברים בדרך פתח-תקוה.
ת"א, שד' יהודית 30, מול הקריה (כניסה שד' החשמונאים 6) טל. 339017
יעוץ והרשמה, כל יום: 10.00-12.00; 17.00-[illegible]

שיטורר שלבהו
זכרון ★ ריכוז
והורדת מתחים
בתל-אביב מרוכז 24.7.87
ירושלים 29.7.87
באשדוד מרוכז 7.8.87

רוצה להצליח בבגרות?

מישלב
המרכז הישראלי להשכלה

25% הנחה [illegible]

נמשכת ההרשמה לכיתות בוקר וערב למבוגרים למועד חורף 1987
פתיחת כיתות בסוף חודש יולי
כיתות מיוחדות: • הכנה במתמטיקה ואנגלית
• מתמטיקה ופיסיקה מורחבת
• ביולוגיה
פרטים והרשמה:
מרכז מישלב — ויצמן 63 ת"א, מיקוד 61213, טל. 263185-9
בימים א'—ה' 16.30-20.30, 08.00-14.00 וביום ו' 08.00-12.00
סניפים:

חולון	ראשון לציון	רעננה	חיפה	כרמיאל	נצרת
בי"ס רבינים, השומר 21 בימים א-ה, 17.00-19.00	הפרדס הראשון 3, בימים א,ג,ה, 17.00-19.00	במועצת הפועלים, א' יפה 4 בימים ב',ד',ה', 17.00-19.00	חלוציה 45 בת גלים, טל. 520797 בימים א-ה 08.00-11.30, א-ה 16.00-18.30	מועצת הפועלים אצל רכז התרבות	הטיבת הבינים, שכון ג' בימים א-ה, 17.00-19.00

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ-ישראל
מפעלי תרבות וחינוך בע"מ
במישלב גומרים טוב!

משרד החינוך והתרבות
המחלקה להשתלמות עובדי הוראה
קורסים ארציים להכשרת עתודה של מדריכים/מדריכות למורים במערכת החינוך בשנת התשמ"ח

בשנת הלימודים התשמ"ח ייפתחו במקומות שונים בארץ קורסים ארציים להכשרת עתודה של מדריכים/ות למורים/ות, במקצועות הוראה וחינוך לפי המפורט להלן:

	שם הקורס	מקום ההשתלמות והרשמה	יום הלימוד ומספר שעות	כישורים ותנאים להגשת מועמדות
1.	מדריכים להוראת החשבון לתלמידים מתקשים	מרכז ההשתלמות במכללת דוד ילין ירושלים טלפון: 02-533111 הרשמה עד 18.9.87	יום ג' 14.00–10.00	בוגרי קורסים למרכזי מקצוע החשבון והמתמטיקה בחינוך יסודי, מילוי תפקיד של רכז מקצוע. רצויים מועמדים ממחוזות אחרים מחוץ לירושלים.
2.	מדריכים לתכנון לימודים ותוכניות לימודים	כנ"ל	יום ב' 15.00–10.30	בוגרי קורסים והשתלמויות בתכנון לימודים עם אישור סיום.
3.	קורס לכישורי הדרכה למורים המשמשים בתפקידי הדרכה: מדריכים חדשים בשנה א' או ב' בחינוך היסודי ובחטיבת ביניים במקצועות שונים	המרכז להשתלמות במכללת לוינסקי תל-אביב טלפון: 03-426162 הרשמה עד 15.9.87 באמצעות הנהלת המחוז, המפמ"ר או היחידה שבה מועסקים.	יום ה' לפני הצהריים סה"כ 112 שעות בשנת תשמ"ח. עבודה מעשית: אחת לשבועיים	למועמדים הנמצאים בתפקיד הדרכה בשנת תשמ"ח בלבד.
4.	מדריכים/ות ללמידה פעילה	המרכז להשתלמות והדרכה אוניב' תל-אביב. ההרשמה: ביחידה ללמידה פעילה, הוועדה לחינוך יסודי, משרד החינוך, ירושלים 90911 טל.: 238277 או 02-416679 ההרשמה עד 15.8.87	יום ב' סה' שעות 224	ידע בסיסי בגישות חדשניות בהוראה; ניסיון בהפעלת גישות פעלתניות בכתה. רצוי ניסיון בריכוז צוות בבי"ס או בהדרכה בתחומים שונים.
5.	יועצים להשתלמות מוסדית (בית-ספרית) לפיתוח צוות ותוכנית לימודים בית-ספרית.	המדור להשתלמות אוניב' בר-אילן. ההרשמה: היחידה ללמידה פעילה, הוועדה לחינוך יסודי, משרד החינוך; ירושלים 90911 טל.: 238277 או 416679 ההרשמה עד 15.8.87	יום ה' סה' שעות 224	ידע בסיסי בהפעלת שיטות חדשניות בהוראה. עדיפות תינתן ל: 1. בעלי ידע בסיס בתכנון לימודים. 2. בעלי ניסיון בהדרכה בתחומי הוראה שונים. 3. בעלי ניסיון בהדרכה בשיטות חדשניות ובהדרכה מדגנות בהכשרת מורים.
6.	הכשרת מנחי הורים בהבנת הנצפה: חינוך לצריכה בקורתית של טלוויזיה	הלימודים יתקיימו במרפ"ד ת"א ברח' גרץ 10. ההרשמה ע"י שאלון בטלוויזיה הישראלית החינוכית, היחידה להפעלת תוכניות למבוגרים. רח' קלאוזנר 14, ת"א מיקוד 69011 מועד אחרון 31.8.87	יום ב' 19.30–15.45 סה"כ 112 שעות בשנת התשמ"ח + 56 שעות עבודה מעשית בשנת תשמ"ט	רצוי ניסיון בהנחיית הורים, בייעוץ חינוכי, בהנחיית מבוגרים בהדרכה. מורים מוסמכים וקבועים במערכת. ראיון בועדת קבלה מלוי שאלון הרשמה והגשתו. מעוניינים במועמדים מכל הרבדים והמגזרים של מערכת החינוך.
7.	מדריכים לתוכניות אלטרנטיביות בהוראת יהדות בבית הספר הממלכתי	אוניברסיטת חיפה המחלקה להשתלמות בנין אשכול, חדר 702 טל' 04-240869/8 הרשמה עד 30.9.87	יום ב' לפני הצהריים 224 שעות	בוגרי השתלמויות גדולות או לימודים גבוהים בתחומים שונים של יהדות: תנ"ך, מחשבת ישראל, תלמוד, פילוסופיה יהודית, תולדות עם ישראל וכו'.
8.	כנ"ל	אוניברסיטת ת"א המרכז להדרכה ולהשתלמות מורים בניין שרת. הרשמה עד 30.9.87	טרם נקבע סה"כ 224 שעות	כנ"ל.
9.	מדריכות למשחקיות קורס לכישורי הדרכה – דו-שנתי	מכללת לוינסקי תל-אביב. עד 30.9.87	14 פגישות בשנה – כל 3 שבועות במשך שנת תשמ"ח ותשמ"ט. סה"כ 112 ש'	לבוגרי הקורסים למשחקיות (חד-שנתי לפחות). ניסיון בהפעלת משחקיות בבתי-ספר. ראיון – ועדת קבלה.
10.	מדריכים בכירים לתרבות הדיבור, המבנה והקריאה – בחינוך יסודי	מכללת לוינסקי תל-אביב. הרשמה עד 30.9.87	יום ד' 15.00–9.00	המלצת מנהל ביה"ס בוגרי השתלמויות (או אוניברסיטה) בספרות, לשון, תקשורת, הבנת הנקרא ועוד.
11.	מדריכים בכירים לתרבות הדיבור, המבנה והקריאה – לחינוך העל-יסודי	אוניברסיטת ת"א המרכז להדרכה ולהשתלמות מורים בניין שרת.	יום ג' לפנה"צ	– ניסיון בהדרכת מורים – בוגרי קורסים להדרכת מורים – ועדת קבלה
12.	הכשרת מנחי קבוצות הורים בנושא: הדרכה בחיי משפחה ושוויון הזדמנויות בין המינים	מכון עמבר רח' הערמונים 2 רמת-גן. טלפון: 03-7516977 הרשמה עד 30.9.87	יום ב' 14.30–8.30 ברמת-גן. יום ג' בירושלים	מיועד לממ"ס, עובדים סוציאליים, אחיות לבריאות הציבור. בוגרי מדעי החברה.

בדבר פרטים נוספים יש לפנות למוסד בו מתקיים הקורס או למחלקה להשתלמות בירושלים. הרשמה רק במקומות שצוינו לעיל.

נמשכת ההרשמה לפנימיה הטכנית של חיל החימוש לשנת הלימודים תשמ"ח.

צה"ל מציע לך לימודים בפנימיה הטכנית במגמות:
- חשמל רכב - במסלול מסמ"ר
- מכונאות רכב - מסלול מסמ"ר ומסמ"מ

תנאי הקבלה:
נערים בגילאי 16½ עד 17 שנה.
בוגרי כיתות ט'-י'.
מעבר מבחני כניסה.
- כשוחר בפנימיה תהיה זכאי לכלכלה, לינה, מדים, טיפול רפואי, תעודת שוחר, דמי כיס חודשיים ומלגות שונות

בתום הקורס החניך זכאי לקורס נהיגה על משאית

פרטים והרשמה
בכל לשכות הגיוס האיזוריות
או בפניה בכתב
לד.צ. ש/02376
טלפון: 03-983680
03-956933
03-693086

מכללת בית ברל
מסלול למדעי החברה
תוכנית לימודים בסוציולוגיה ארגונית בשילוב עם לימודי עבודה

בשנה"ל תשמ"ח מתרחב מסלול מדעי החברה בבית ברל.
בנוסף ללימודים הרגילים במקצועות הכלכלה, הסוציולוגיה ומדעי המדינה, נפתחת מגמה בסוציולוגיה ארגונית בשילוב עם לימודי עבודה.
הסטודנטים ילמדו 40 שעות סמסטר בבית ברל. הוראת מקצועות אלה ניתנת על ידי מרצים הנמנים עם סגל אוניברסיטת תל-אביב.

תנאי הקבלה:
★ תעודת בגרות ★ עמידה בבחינה פסיכומטרית מטעם מרכז הזימונים הארצי, ברמה הנדרשת ע"י המכללה ★ מועמדים מעל גיל 30, חסרי תעודת בגרות יתקבלו במקרים חריגים לאחר החלטת ועדת קבלה ובאישור הראש האקדמאי של המכללה

קבלת תלמידי התכנית לאוניברסיטת ת"א:
לתלמידי המכללה ★ תקנון הקבלה של אוניברסיטת ת"א מאפשר ללומדים לקראת תוארי B.Ed להשתלב בלימודים בפאקולטה למדעי החברה באוניברסיטה לקראת ב.א. באחת משלוש הדרכים הבאות:
★ אם יעמדו בדרישות הקבלה הרגילות של החוג או החוגים, אליהם יבקשו הם להתקבל, או
★ אם יעמדו בתנאי הקבלה הרגילים לאוניברסיטה וישנו ממוצע ציונים של 75 ומעלה בלפחות 40 שעות לימוד בקורסים אותם למדו במכללת בית ברל.
★ חסרי תעודת בגרות העומדים בבחינות הפסיכומטריות ובבחינת המיון באנגלית, בהתאם לדרישות האוניברסיטה והשיגו ממוצע ציונים 80 ומעלה ב-40 שעות הלימוד בקורסים הנ"ל. קבלה בקטגוריה זו, טעונה אישור סגן הרקטור.

לפרטים והרשמה:
מכללת בית ברל, מסלול מדעי החברה, וילה 15, טל. 052-25155 (פנימי 42), 052-450597, 052-448969.

לקבלת טופס רישום וחוברת מידע:
נא לשלוח 5 ש"ח (בהמחאת דואר) לכתובת: יחידת הרישום, מכללת בית ברל, דואר בית ברל 44905.

הטכניון
מכון טכנולוגי לישראל

היחידה ללימודי המשך ולימודי חוץ
מודיעה על פתיחת
לימודי תעודה
אשר יתקיימו בשנת הלימודים תשמ"ח 1987/88
בחיפה, בתל-אביב, בירושלים, בבאר-שבע, באשדוד ובפתח-תקוה

★ מינהל עסקים (בחיפה, בת"א, ובירושלים)
★ ניהול ויחסי עבודה (בתל-אביב)
★ ניהול כללי (בת"א, בירושלים, בב"ש, באשדוד ובפ"ת)
★ ניהול מתקדם (בתל-אביב)
★ ניהול ותכנון מסים (בתל-אביב)
★ ניהול השקעות (בתל-אביב)
★ מינהל כספים (בתל-אביב)
★ בקורת פנימית (בתל-אביב)
★ ניהול היצור (בת"א ובאשדוד)
★ מינהל עבודה (בת"א, באשדוד ובפתח-תקוה)
★ ניהול הנדסי (בתל-אביב)
★ ניהול משאבי אנוש (בחיפה, בת"א, בירושלים ובב"ש)
★ ניהול שיווק (בתל-אביב)
★ ניהול שיווק בינלאומי (בתל-אביב)
★ ניהול הספקה ורכש (בת"א, בירושלים ובב"ש)
★ ניהול משרד (בתל-אביב)
★ ניהול אחזקה (בתל-אביב)
★ מינהל בתי מלון (בחיפה ובתל-אביב)
★ הכשרת סגל בכיר בענף היהלומים (בת"א)
★ ניתוח מערכות מידע (בחיפה, בת"א ובירושלים)
★ הכנות למחשבים (בחיפה ובתל-אביב)
★ תכנות יישום – מגמת עיבוד נתונים (בחיפה)
★ תכנות יישום – מגמת מחשבים זעירים (בחיפה)
★ יחסי ציבור ופרסום (בתל-אביב)
★ שמאות מקרקעין וניהול נכסים (בחיפה ובת"א)
★ שמאות רכב (בחיפה, בת"א ובירושלים)
★ הכשרת בודקים למעליות (בתל-אביב)
★ עיצוב גרפי (בתל-אביב)
★ גרפיקה שימושית – בעיצוב (בחיפה)
★ הכשרת שרטטי אדריכלות (בחיפה)
★ הנדסת תנועה ותחבורה (בתל-אביב ובירושלים)
★ הכשרת מנהלי פרויקטים בבניה (בחיפה ובת"א)
★ בוחני רכב (בחיפה, בת"א, בירושלים ובב"ש)
★ קציני בטיחות בתעבורה (בחיפה, בת"א ובירושלים)

פרטים והרשמה:
בחיפה: הטכניון, בנין צ'רצ'יל, קרית הטכניון, חיפה טל' 04-225150, 294464
בתל-אביב: הטכניון, רחוב ליסין 14, ת"א, טל' 03-262134
בירושלים: מכללת מטה יהודה, עין כרם, טל' 02-416515
בפתח-תקוה: ההרשמה בעירית פתח-תקוה, "מינהל התרבות", רח' העליה השניה 8, טל' 03-913121

משרד העבודה והרווחה
המדרשה להכשרת עובדים חינוכיים סוציאליים
סניף תל-אביב

אם חינך בעל/ת רגישות, מוכן/ה לתעניק ולתרום מעצמך לאחרים, בעל/ת רצון ללמוד מקצוע חדש.

אנו מציעים לך
קורס לטיפול במפגרים

במסגרת הקורס:
לימודים מעניינים במשך שנה.
חינך משוחרר/ת מדמי לימוד.
חינך זכאי/ת לדמי אבטלה.
★ המסיימים זכאים לדרוג אחיות מעשיות.

דרישות קבלה:
★ **מעל גיל 18, לאחר שרות צבאי/פטור.**
★ **השכלה של 11 שנות לימוד.**

הקורס יפתח בחודש אוקטובר 1987 בסניף המדרשה בתל-אביב, רח' מוזס 5.
המעוניינים יפנו בהקדם: ☎ 03-374975/6

איטלקית

נותרו מקומות לקורס בוקר 3 פעמים בשבוע במשך חודשים ולקורס ערב פעמים בשבוע במשך 3 חודשים. הלימודים בכיתות קטנות וממוזגות בבית מלון.

עדי
מכון להכשרה יהודית

פרטים ותאום - טלפון 03-379774

עיריית תל-אביב-יפו
מינהל החינוך, הנוער והתרבות

רישום לגן-ילדים עירוני באזור "לב תל-אביב" לילדים בגיל 3 (ילידי 1984)

עירית תל-אביב–יפו פותחת הרשמה לילדים בגיל שלוש (3) באזור "לב תל-אביב" (בהתאם לרשימת הרחובות הכלולים בתכנית "לב תל-אביב").
תושבי האיזור, שלהם ילד/ה בגיל 3 והמעוניינים, להגיש בקשה לקבלתו לגן העירוני (ברח' העבודה), יכולים לפנות למדור הרישום לגני הילדים בבנין העיריה, כבר מלכי ישראל, קומה ב', חדר 231.
בימים: א', ג' ה' בין השעות 8.30 – 12.30 החל מיום א' (5.7.87) ועד יום ה' (16.7.87).

לא כל הקודם זוכה.
זכותם של ההורים שיבואו בימי הרישום שנקבעו תהא זהה.
הרישום עצמו אינו מחייב את העיריה לקלוט את הילד/הילדה, והדבר מותנה במספר הנרשמים.

השקע בחינוך ילדיך
The English Ulpan
הקייץ הבעל"ל
אנגלית
קורסי קיץ אינטנסיביים
ביולי או באוגוסט
לתלמידי עממי ותיכון
• מורים מעולים, מומחים ללימוד השפה האנגלית.
שנה של אנגלית - בחודש אחד
• הכיתות ממוזגות אויר ומבודדות מרעש, כיבוד בכל פגישה.
• מבחן שיבוץ חינם, קביעת רמה בהתאם לידע באנגלית.
קורס קיץ חינם אחרי התמדה בשלושה קורסי קיץ

האולפן לאנגלית
תל אביב: אבן גבירול 83 בין העיריה לארלוזורוב. קבלת קהל 10-12.30 בבוקר 4.30-7.30 בערב
בת ים: הרצל 57 ליד שד' העצמאות. קבלת קהל 4.30-7.30 בערב
טל: 03-248089
קורסים למבוגרים - כל השנה

מכללת בית ברל — המרכז ללימודי עבודה וניהול

החלה ההרשמה לקורסים ללימודי תעודה

שיפתחו בסמסטר הסתיו תשמ"ח–1987
יום לימודים ארוך – שבועיה – בקמפוס בית ברל

1. **קורס ניהול מערכות לוגיסטיות בארגון** — מיועד למעוניינים להרחיב הורע או להכשיר עצמם לתפקידי ניהול מערכת הלוגיסטיקה בארגון – 360 שעות לימוד. בכל יום ג' בשבוע.
2. **קורס ניהול משאבי אנוש – (מחזור ב')** — מיועד למנהלים בארגונים עסקיים וציבוריים ולבעלי תפקידים באיגוד מקצועי – 450 שעות לימוד. בכל יום ה' בשבוע.
3. **קורס ניהול הדרכה ופיתוח משאבי אנוש – מסלול מתקדם** — מיועד לבעלי תפקידי הדרכה בארגונים – 240 שעות לימוד. בכל יום ד' בשבוע. קיימת אפשרות לצבור נקודות זכות לקראת תואר B.Ed במכללת בית ברל.
4. **קורס ניהול הדרכה ופיתוח משאבי אנוש – מסלול התמחות** — מיועד לבעלי השכלה אקדמית בהוראה הרוצים להכשיר עצמם לתפקיד ניהול והדרכה. 560 שעות לימוד. בכל יום ד' בשבוע.
5. **קורס ניהול שירותי רווחה בעבודה – מסלול השתלמות** — מיועד לבעלי תפקידים בניהול שרותי רווחה בעבודה. 180 שעות לימוד. בכל יום ד' בשבוע.
6. **קורס ניהול שירותי רווחה בעבודה – מסלול התמחות** — מיועד לשוברים מתאימים הרוצים להתמחות במקצוע זה – 560 שעות לימוד. בכל יום ד' בשבוע.
7. **קורס ניהול מערכות אפסנאות – מסלול מקיף** — מיועד למעוניינים להכשיר עצמם לתפקיד ניהול מחסנים – 500 שעות לימוד. בכל יום ג' בשבוע.

לימודי ערב – פעמיים בשבוע – בשלוחת מכללת בית ברל בגבעתיים
(בבניין המכון להכשרת מורים לאמנויות וטכנולוגיה כלליה, רח' פטאי 14)

8. **קורס ניהול רכש – מסלול מתקדם** — מיועד לבעלי תפקידים בניהול רכש – 180 שעות לימוד. בכל יום א' ו-ג' בשבוע.
9. **קורס ניהול רכש – מסלול מקיף** — מיועד למעוניינים להכשיר עצמם לתפקידי ניהול רכש – 500 שעות לימוד. בכל יום א' ו-ג' בשבוע.
10. **קורס ניהול אפסנאות (מחסן) – מסלול מתקדם** — מיועד למנהלי מחסן – 180 שעות לימוד. בכל יום ב' ו-ד' בשבוע.
11. **קורס ניהול מערכות אפסנאות – מסלול מקיף** — מיועד למעוניינים להכשיר עצמם לתפקיד ניהול מחסנים – 500 שעות לימוד. בכל יום ב' ו-ד' בשבוע.

לפרטים והרשמה: **המרכז ללימודי עבודה וניהול**, דאר בית-ברל, כפר-סבא 44905, טלפונים 440733, 450597, 052-25159(42)

משרד החינוך והתרבות/אגף הנוער

נמשכת ההרשמה לשנת הלימודים התשמ"ח
לקורס מדריכי נוער מוסמכים!

משך הלימודים – שתי שנות לימוד (יומיים מרוכזים בשבוע, מדי שבוע).

תנאי הקבלה –
א. סיום שרות צבאי או שרות לאומי.
ב. 3 בחינות בגרות לפחות (אחת מהן בעברית על כל חלקיה).
ג. עמידה במבחן סף ובמבדקי התאמה.

פרטים והרשמה –
במרכזי ההדרכה המחוזיים של אגף הנוער כמפורט:
מחוז י-ם: במרכז תרבות עמים לנוער רח' עמק רפאים 12 י-ם טלפונים: 02-633869, 02-664144
מחוז דרום: במשח"ב (ליד מקיף ד' בבאר-שבע) טלפון: 057-419210
מחוז ת"א: בבית ביכורי העיתים רח' הפטמן 6 ת"א טלפונים: 03-210028, 03-210425
מחוז מרכז: בקלמניה (שליד בית ברל) טלפון: 052-25151 שלוחה 84
מחוז הצפון: ביד-נתן (ד.נ. אשרת) טלפון: 04-916264

מכללת בית ברל
החטיבה ללימודי תעודה ותכניות מיוחדות

שבוע אמנות בבית ברל

אמנים ושוחרי אמנות בעלי נסיון מוזמנים להצטרף לסדנאות מתקדמים באמנות.
ניתן לשלב השתתפות בסדנא עם נופש משפחתי במקום.

נושאי הסדנאות:
* ניתוח יצירות חפשיות ודיון בבעיות אמנות עכשווית – יאיר גרבוז
* תחריט צבע סימולטני – ד"ר מייק דבורקיס
* רישום מודל – אבינועם קוסובסקי
* ציור אקוורל – צבי תדמור

משך הסדנא כ-50 שעות. למסיימים תינתן תעודה.
תאריכי הסדנאות: 16-21.8.87, 23-28.8.87
ההרשמה מסתיימת ב-25.7.87
מספר המקומות מוגבל! המועמדים יאושרו בוועדת קבלה.

לפרטים נוספים טל. 052-440737, 26155(47)

משרד החינוך והתרבות
המכללה לחינוך ולספורט
אוהלו
לחוף הכנרת
מפעל זכרון לברל כצנלסון

א. מסלולי הכשרה להוראה
1. גננות.
2. גננות ומורות לגיל הרך
3. מורים לכיתות ג'-ו'
4. מורים כוללים לאמנות
5. מורים לחינוך גופני.

ב. השתלמויות מורים
1. לתואר: א. מורה בכיר/ה
ב. גננת בכירה
ג. מורה בכיר/ה לחינוך גופני
ד. לימודי הסבה להוראה
2. לגמול: במכללה קיימים תחומי לימוד והעשרה רבים המקנים זכות לצבירת שעות גמול.

פרטים נוספים במזכירות המכללה.

בכתובת: המכללה לחינוך ולספורט "אוהלו" ד.נ. עמק הירדן, מיקוד 15110 טל': 06-752270, 06-750330, 06-750296

אוניברסיטת תל-אביב
דקנאט הסטודנטים
מעונות הסטודנטים שנת הלימודים תשמ"ח

רשאים להתקבל למעונות סטודנטים מן הבא הלומדים לתואר ראשון ושני.
עדיפות תנתן לתלמידים חדשים, תלמידים שלא גרו עדיין במעונות ולתלמידים מצטיינים.
הזכאות למעונות אינה מותנית במצב הכלכלי. סטודנטים נזקקים שידחו מהמעונות, יקבלו סיוע בדיור.

מקומות שמורים:
לסטודנטים מצטיינים במיוחד, מצטייני רקטור ודקאן ולסטודנטים חדשים בעלי ממוצע גבוה באחוזון העליון.

מועדי ההרשמה למעונות:
מועד א': 1.7.87–31.7.87
– לתלמידים חדשים וממשיכים.
מועד ב': 1.8.87–31.8.87
– מועד אחרון לתלמידים ממשיכים ולתלמידים חדשים שכבר התקבלו לאוניברסיטה.
מועד ג': עד 15.10.87
– מיועד לתלמידים חדשים בלבד שהתקבלו מאוחר לאוניברסיטה.

סטודנטים שיקדימו בהגשת הבקשות, יבטיחו לעצמם תשובה מוקדמת.

טפסי בקשה ניתן להשיג ב"דיונון" – בגין הקונסרבטוריון למוסיקה, אוניברסיטת ת"א, או בפניה בכתב לפי הכתובת: "דיונון", ת.ד. 39287, תל-אביב, בצירוף המחאת דואר ע"ס 2 ש"ח.
מועמדים שהתקבלו לאוניברסיטה, יכולים להגיש בקשותיהם אך ורק לאחר ששילמו תשלום ראשון ע"ח שכר הלימוד לשנת תשמ"ח.

* החייבים בתשלום שכר לימוד מלא.

למד אנגלית בביתך

מכון לינגואפון LINGUAPHONE או אחת מ-38 שפות כולל ערבית
בשיטה הבריטית המתקדמת בעולם של מכון לינגואפון. המערכת ללימוד עצמי של שפות כוללת בקסטות וספרי עזר מתאימים לכל שפה
★ תשלומים נוחים ★ שבוע נסיון

לכבוד "לינגואפון" – הנציגות בישראל תל-אביב
רח' אחד העם 32, ת"א 65541, טל' 03-622167
שם ______ טלפון ______
כתובת ______ מיקוד ______

הנהלת חשבונות
ידע בית ספר לחשבונאות

קורסים להנהלת חשבונות
1+2 3-1
הלימודים בפיקוח משרד העבודה והרווחה.
★ קורס לסוגים 1+2 יפתח ב-26.7.87
★ קורס לסוג 3 יפתח ב-27.7.87
נמשכת ההרשמה לקורס יועצי מס שיפתח בספטמבר.
חינם! שבועיים לימודי נסיון ללא דמי הרשמה!!!
הלמודים בחדרים ממוזגים ומרווחים
רח' יהודה הלוי 18 תל-אביב, טל' 661004, 662005, 03-662003
ידע-בית ספר שבא בחשבון

משרד העבודה והרווחה — קופ"ח של ההסתדרות הכללית
ליגת נשים – המרכז להכשרה ופיתוח כ"א נתניה

סייעות לרפואת שיניים

תנאי קבלה: 12 שנות לימוד ומבחן פסיכוטכני.
משך הקורס: שנת לימוד אחת.
אפשרות מגורים בפנימיה.

פרטים והרשמה בית ליגת נשים נתניה
רח' מקדונלד 5 מיקוד 42262
טל' 053-333281, 053-23564

כספת חדשה לקניה
במידות מינימום חיצוניות 80x130x180
מידות מינימום פנימיות 50x100x150
☎ 06-961062

נפתחים קורסים בשפ"ת
עיצוב גרפי ברמה גבוהה
סטודיו וביה"ס לגרפיקה דבוטינסקי 60 רמת גן
736439

האוניברסיטה העברית בירושלים

החוג לביוטכנולוגיה

הרשמה לשנת הלימודים תשמ"ח 1987/8

האוניברסיטה העברית מודיעה על המשך ההרשמה לחוג הבין-תחומי לביוטכנולוגיה, המשותף לפקולטאות למדעי הטבע, רפואה וחקלאות לקראת התארים "מוסמך לביוטכנולוגיה" ודוקטור.

לסטודנטים מתוך האוניברסיטה העברית ההרשמה תסתיים ב-15.8.87.
לסטודנטים מחוץ לאוניברסיטה העברית הרשמה מאוחרת, תסתיים ב-31.8.87.

מטרת התכנית הינה להכשיר תלמידים בנושאים העיקריים בביוטכנולוגיה, עם מומחיות מסוימת בשטח ספציפי. תלמידי החוג יוכשרו לעסוק במחקר ובניהול מחקר תעשייתי-יישומי בביוטכנולוגיה.

ככלל רשאים להרשם לחוג בעלי תואר ראשון שיש להם רקע מתאים בנושאים ביולוגיים וכן בעלי תואר ראשון במדעים המדוייקים ובהנדסה. בוגרים שתוכנית לימודיהם לתואר ראשון אינה כוללת את כל הדרישות המוקדמות לקבלה לתחום זה, יוכלו להתקבל לפי החלטה מיוחדת של החוג.

הענקת תואר "מוסמך בביוטכנולוגיה" מותנית באישור החוג החדש ע"י המועצה להשכלה גבוהה.

לקבלת פרטים על תכנית הלימודים, הדרישות המוקדמות, הליכי ההרשמה והקבלה, יש לפנות אל מזכירות החוג, ת.ד. 1172 ירושלים 91010 או בטלפון 02-428028.

באזור כפר סבא
דרושה משפחה מארחת בתשלום

לבן קבוץ אפיקים שלומד בכתה י"א באזור

טל' לשלוחה בשעות 8.30–12.00
052-28845, 052-444542

מכרז למכירת דירה

דירת 2 חדרים, קומה ב'
שעת-הזמנים, נתניה (חלקה 748/9 בגוש 8267)
ביקור בדירה יש לתאם עם החתום מטה טל' 03-268114
הצעות יש להגיש בכתב להלן עד 30.7.87.
המכירה כפופה לאישור בית המשפט.

צפורה גרקוס, עו"ד
מנהלת עזבון המנוחה רות לנדשטיין
ככר מלכי ישראל 6 ת"א 64951
טל' 03-268114

מבצע מדהים!!!
ברשת סנסור
המרכז הגדול למוצרי חשמל

★ רדיו טייפ המשוכלל ביותר

רדיו טייפ 102 וואט + מיקרופון אלחוטי מיוחד + אקו + רמקולים מתפרקים, אקוליזר עשרה ערוצים, שעון דיגיטלי + טיימר חבור לפטיפון, הקלטה מהירה וסורק עד 5 שירים.

המחיר: 10 × 87 ש"ח

מבצע ווקמנים

ג'נרל אלקטריק	ווקמן רודסטר
	עם הקלטה אקוליזר ורמקולים + נרתיק
16×10 ש"ח	25×10 ש"ח

התשלומים בויזה או ישראכרט

רמת גן – קניון איילון, ז'בוטינסקי 91. תל אביב – דיזנגוף סנטר. חולון – מגדל הנביאים. קרית מוצקין – רב מר. רמת השרון – סוקולוב 42

הרבנות הראשית לישראל

להסיר מכשול

לאחרונה הופצו בשווקים קופסאות שימורי סרדינים מפורטוגל תחת השם "TEDDY" ארוז ע"י חברת "רמירו" בצבע אדום.

הדגים הללו מופצים בארץ ע"י תושבי עזה והובאו ע"י האו"ם (אונרר"א) ואין עליהם כל הכשר.

הננו מודיעים בזה שאין לנו כל אחריות על כשרותם של הדגים האלו.

מחלקת הכשרות
הרבנות הראשית לישראל

המשרד לענייני דתות

לב שומע

חייג – 02-551000
02-551009

בימים ראשון ורביעי
בין השעות 18.00-22.00

תיענינה פניותיך ושאלותיך בנושאים ערכיים ורוחניים ובנושאים מעשיים טכניים וארגוניים הקשורים לשרותי הדת בישראל.

חשרות ניתן לציבור ע"י המשרד לעניני דתות בסיוע תנועת אל-עמי.

רשות שמורות הטבע

הודעה לצבור הציידים

צייד צבאים ברמות יששכר יחל בתאריך 16.7.87.

הצייד יעשה בהתאם להיתרים שיונפקו ביום הצייד בתחנת רמות יששכר שנמצאת כ-500 מ' מדרום לגן הלאומי כוכב הירדן.

● פרטים והרשמה מראש בטלפון 06-752065 בתאריכים 12–13/7/87, בין השעות 16.00–19.00.

בנה לך מעבדה לתיקון רדיו טייפים בביתך

להכנסה צדדית ולהנאה. כל סודות המקצוע (ויש הרבה) יימסרו לך ע"י טכנאי מיומן העוסק 20 שנה בנושא.
מהטייפים האמינים של פעם ועד לחידושים האחרונים.
כל זאת ב-5 חוברות לימוד אותן בחב וערך.
1. תדריך מקצועי לבניית שולחן התיקונים, כלים, מכשירים, וחלקי חילוף.
2. תקצירי שיעורים תאורטיים.
3. תקצירי שיעורים מעשיים.
4. מבחר תרשימים.
5. איתור ותיקון תקלות.

שלח 75 ש"ח בשיק לפקודת
ט.ח.וא אלקטרוניקה
ת.ד. 23405 ירושלים והחוברת עם חשבונית המס יישלחו לביתך בתוך שבועיים
ניתן לקבל את החוברות גם במשלוח גוביינא אך עדיפות ראשונה תינתן למשלמים מראש.

מרכז הכנסיה הסקוטית
שבוע משפחתי על שפת הכנרת
17–24 ליולי 87
תוכנית יומית לילדים:
ציור ★ פסול ★ דרמה
מחיר מיוחד לשבוע
פרטים: **בית מרגוע סקוטי טבריה** טל' 06-790144

רימונים ישוב קהילתי
ממשיך לקלוט משפחות
פרטים בטל: 02-941662

לוועדי בתים
סיוד חדרי מדרגות שכולל מעקה וארונות חשמל + חדר אשפה סך 400 ש"ח (עם קיום שיויש) (עד 4 קומות)
לחזמנות: 052-910467, 444437

רשות שדות התעופה בישראל

הודעה לציבור המבקרים

מגרשי החנייה בנתב"ג מופעלים לצורך חניה קצרה עד 24 שעות רצופות בלבד.

לנוחיות המשתמשים ניתן להסדיר חניה ממושכת העולה על יממה – ע"י פניה למשרד החניון.

רכב החונה מעל תקופה של 24 שעות וחנייה ממושכת העולה על יממה אחת שלא הוסדרה מראש –

יגרר

המעלת המגרש (כולל גרירת הרכב) חינה – עפ"י כללי רשות שדות התעופה (העמדת כלי רכב וחנייתו בנתב"ג – תשמ"ד 1984).

לחברה מסחרית
דרוש בגוש דן
מבנה תעשיתי
500–1000 מ"ר למחסן ומשרדים
רצוי מבנה בודד או קומת קרקע עם גישה לפריקה וטעינה לפחות 5 קווי טלפון
לפנות החל מיום א' לטובל 262047

בחזרה למעיין חרוד... 60 שנה ל"מחנות העולים"
– בוגרי התנועה והורי החניכים מוזמנים –
לעצרת חגיגית
במלאת 60 שנה לתנועת הנוער החלוצית, ציונית, סוציאליסטית – "המחנות העולים"
שתתקיים במוצ"ש כ"א תמוז, ה' 18.7.87 בשעה 19.00 במעיין חרוד שבעמק יזרעאל
בתוכנית: ★ ברכות ★ מסכת 60 שנה בהשתתפות חניכי התנועה
★ מעמד סיום
נשמח לראותך בינינו ביום חגנו
בברכת "עלה ועלה"
"המחנות העולים" – המזכירות הארצית

בחסות "תפארת המכונית" בע"מ – הראשונה במתן אשראי לרכב
יצחק שדה 34 ת"א טל. 03-336431 שד' בן גוריון 8 חיפה טל. 04-520461 רבי עקיבא 1 ירושלים טל. 02-223475

22 חידון הסמלים ב-ידיעות אחרונות

הוראות לפתרון החידון: בתלוש (המופיע לאחר ההגדרות) מצויינים מספרי הסמלים. עליך למצוא בחידון את ההגדרה המתאימה לכל סמל, לרשום בתלוש את מספרה.

1. (Diners Club) 2. בית הפסנתר 3. סופר אגוד 4. 5. 6. קו-אופ 50 7. שבלולית 8. סילטל – מדית הכלים הקטן 9. 10. 11. 12. מגזינה פר מצות פרית עלה

הפרס הגדול מתנת תפארת המכונית בע"מ — הראשונה במתן אשראי לרכב — מכונית ביאט 127, שנת 87 כולל מסים — **חינם!** — יצחק שדה 34, ת"א, טל. 03-336431

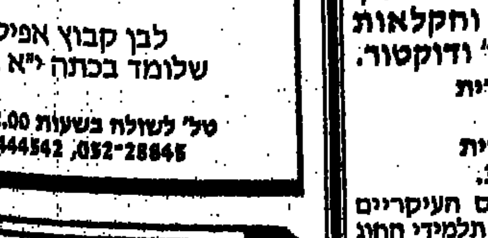

פרס II — בית הפסנתר — היבואן הגדול ביותר לפסנתרים ואורגנים — תל-אביב, רח' אלנבי 99

פרס III — שגיא — תמלילנות ומזכירות — קורסים לתכנות בסך 150 ש"ח

הזוכים במספר 20 בשבוע הבא — להודעות לפרסום 03-654824

המבצע נערך ע"י המועצה האזורית גוש עציון • ההסתדרות הציונית - החטיבה להתיישבות כפרית
משרד העבודה והרווחה - מרכז ההכוונה לערי הפיתוח ולהתיישבות

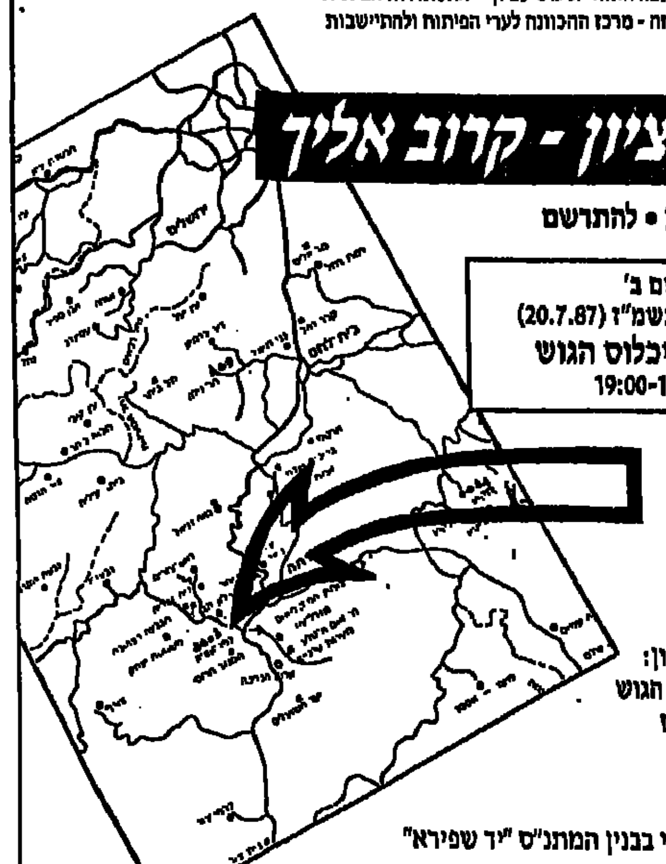

גוש עציון - קרוב אליך

לראות • לשמוע • להתרשם

יום ב'
כ"ג בתמוז תשמ"ז (20.7.87)
מבצע איכלוס הגוש
19:00-12:00

★ מוקד מידע

יום היכרות
עם ההתיישבות
הכפרית בגוש עציון:
בית פתוח בישובי הגוש
יישובים קהילתיים
קיבוצים
מושב שיתופי

- מוקד מידע מרכזי בבנין המתנ"ס "יד שפירא" על-יד אלון שבות
- דלפקים לכל ישוב בהם ינתן המידע ע"י אנשי הישוב
- תערוכה תעשייתית של מפעלי הגוש
- סיורים מודרכים לישובים השונים ייצאו מהמוקד

ישובי הגוש מזמינים אותך: הצטרף אלינו ליישובים בעלי אופי מגוון - מתאים לדתיים חילוניים וחרדים

ניתן להגיע: בתחבורה ציבורית - קוים 60; 61 מהתחנה המרכזית בירושלים (25 דקות נסיעה) וברכב פרטי

★ מוקד מידע טלפוני פועל החל מט"ו בתמוז תשמ"ז (12.7.87)
בין השעות 21:00-8:00 טל: 02-931701

גוש עציון - זה רעיון!

מוטורולה
תקשורת ישראל בע"מ

רח' קרמניצקי 16 ת"א

מכרז רכב מס' 5.87

מוצעות בזה למכירה המכוניות הבאות:

מס' רישוי	סוג הרכב	סמ"ק	מזגן	בעלות ע"ש חברה
29-898-83	פיג'ו טנדר 504 + ארגז	1.8	+	מוטורולה
18-337-81	סובארו טנדר + ארגז	1.6	–	מוטורולה
59-643-82	סובארו טנדר + ארגז	1.6	+	מוטורולה
59-642-82	סובארו טנדר + ארגז	1.6	--	מוטורולה
17-429-81	קורטינה L אוטו'	1.6	+	מוטורולה
21-244-81	קורטינה L אוטו'	1.6	+	מוטורולה
55-513-83	וולבו B.L 244 + הגה כח	2.0	+	מוטורולה סמי קונדקטור
55-883-82	פיאסטה L.	1.1	+	מוטורולה מערכת מחשוב ומידוד
19-425-52	פיג'ו טנדר 504 + ארגז	1.6	+	מוטורולה

המכוניות כשרות לנסיעה, לכולן מבחן (טסט) שנתי. המכוניות בבעלות חברת. את המכוניות ניתן לראות בחניון דליה, רח' שונצינו 23 ת"א, בימים א'–ו', החל מהתאריך 12.7.87 ועד לתאריך 17.7.87 בין השעות 16.00–08.00 (ביום שישי ה־17.7.87 עד לשעה 13.00).
טפסים להגשת ההצעות ניתן לקבל בחניון דליה, טל' 03-337700. את ההצעות, בצרוף המחאה בנקאית בסך 10% מגובה ההצעה, יש להגיש לפקודת מוטורולה במעטפה סגורה לתיבת המכרזים בחברה ברח' קרמניצקי 16 ת"א (ליד השומר) עד לתאריך 17.7.87 שעה 13.00.
העברת בעלות במקום חלה על הקונה.
ברכב מסחרי המע"מ חל על הקונה.
אין לרדת לחניון, לבדיקת כלי הרכב, בשום אופן עם רכב פרטי.
אין החברה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

האוניברסיטה הפתוחה

בית־ספר לשפות – המחלקה לאנגלית
נותרו מספר מקומות

לקורסים באנגלית

בתל־אביב, ירושלים, חיפה ומכללת אחווה
שייפתחו בספטמבר 1987

הקורסים המוצעים בשני מסלולים:

א. אנגלית עם דגש על שיחות

הלימודים יתקיימו בשלוש מתכונות:
1. לימוד אינטנסיבי – 5 מיפגשים שבועיים של 4 שעות לימוד (בבוקר), במשך ששה שבועות, סה"כ 120 שעות לימוד מלאות.
2. לימוד רגיל – מיפגש שבועי אחד של 3 שעות לימוד (בוקר או ערב), במשך 18 שבועות, סה"כ 54 שעות לימוד מלאות.
3. לימוד רגיל – שני מיפגשים שבועיים של 3 שעות לימוד (בוקר או ערב), במשך 18 שבועות, סה"כ 108 שעות לימוד מלאות.

ב. אנגלית – הבנת הנקרא לצרכים אקדמיים

הלימודים יתקיימו רק במתכונת רגילה של 54 שעות לימוד מלאות (ערב).
הנרשמים יעברו מבחן מיון, ובייעוץ עם הסגל האקדמי ישובצו לקבוצת לימוד ברמה המתאימה.
התהליך כולו כולל ההרשמה בפועל, יימשך כשעתיים.

מקומות ההרשמה ומועדיה:
בתל־אביב: רח' קלאוזנר 16, רמת־אביב, טל' 03-422626, 03-423857.
בימי רביעי: 15.7.87, 22.7.87, 29.7.87, 5.8.87, בשעות: 16.00–09.00.
בחיפה: ביה"ס למלונאות "דניה", רח' אלחנן 17, טל' 04-373144.
בימי ראשון ורביעי, עד ה־30 ביולי 87, בשעות: 12.00–09.00, 18.00–16.00.
בירושלים: בבית הספר "מיקשל", רח' סוקולוב 15, קומה ב', טל' 02-667536.
בימים ב', ג', ר"ד, עד ה־29 ביולי 87, בשעות: 12.00–08.00, ביום ב' בשעות: 17.00–15.00.
במכללת אחווה: במכללה האזורית "אחווה", מועצה אזורית באר־טוביה, טל' 81970, 055-84154.
בימי ראשון ושלישי, בשעות: 14.00–10.00, יום שני, בשעות: 18.00–13.00.
הקורסים מוכרים ע"י משרד החינוך לעובדי הוראה בשנת שבתון ומזכים בגמול השתלמות.
קורסי אנגלית עסקית ייפתחו באוקטובר 87, בת"א, ירושלים וחיפה ויימשכו 14 שבועות.

בית הספר לטכנולוגיה
של האוניברסיטה הפתוחה

מפעל משותף של קרן ברכה ויד הנדיב

עומדת להסתיים ההרשמה המאוחרת
לסימסטר סתיו תשמ"ח (23) ספטמבר 87 – ינואר 88

★ **אלקטרוניקה**
★ **מחשבים־תכנה**

לקראת תואר: הנדסאי, טכנאי, אלקטרונאי, תכניתן סוג 2.
מגוון קורסים להכשרה ולהשתלמות טכנולוגית.

הלימודים בבית־הספר לטכנולוגיה מתבססים בעיקר על למידה עצמית בביתו של התלמיד באמצעות חומר כתוב שהוכן ע"י טובי המומחים בתחום הלימוד, מערכת מטלות הנבדקות ע"י מנחים ובחינות גמר.
הסטודנט נעזר במעבדות ביתיות ומחשב אישי שיושאלו לו לפי הצורך, תרגול במחשבים במרכזי הלימוד ופגישות עם מנחים, פיתוח מערכות לימודים ע"י המרכז לטכנולוגיה חינוכית.

ניתן לקבל חומר הרשמה באוניברסיטה הפתוחה, המחלקה למידע, למירשם ולמעקב, רחוב קלאוזנר 16, רמת־אביב, בימים א'–ה', בין השעות 15.00–09.00, או ע"י פניה לטלפון 03-419226, בימים א'–ה', בין השעות 15.00–11.30.

במקום מרכזי באיזור תל־אביב
למכירה
מבנה תעשיה
200 מ"ר
+ חשמל + כח + 4 קווי טלפון + משרדים
לפרטים: 03-402150

לחברנו ח"כ **שלמה עמר**
תמיד אתך
חברי תנועת מפנה
אגד צפון
סניף מוסך חיפה

לחברנו ח"כ **שלמה עמר**
נאמנים לדרכך
חברי תנועת מפנה
אגד צפון
סניף כרמל

לחברנו ח"כ **שלמה עמר**
תומכים בך ובדרכך
חברי תנועת מפנה
אגד צפון
סניף קו 40, סניף קו 10

חולצות טריקו
לפרסומת ולבתי־ספר
2½ ש"ח
03-833270

מעוניין לקנות
1. משטחים מעץ למלגזה
2. עץ ציוד לבנין
בר־הלל ושות' בע"מ
03-909725
ובבית – 03-717464

חברת בניה
מחפשת לקניה במזומן בתל־אביב
מגרש לבניית שטח **משרדים**
של 800 עד 1000 מ"ר בנוי
אפשרי גם בנין ישן לשיפוץ
מתקבלות הצעות גם ממתווכים
לפנות לטלפון: 229528

8.7.87 ב"ה

לכל המעוניין!

למכירה מגרש בשלמות ברמת־גן, ברמת־עמידר רח' המחתרות מס' 22, הרשום בלשכת המקרקעין בתל־אביב כחלקה 15 בגוש 6183 בשטח 450 מ"ר.
הוגשה הצעה על סך של 55,000 דולר.
המוכן להוסיף על ההצעה הנ"ל יוכל לעשות זאת ביום ראשון הקרוב, ט"ו בתמוז תשמ"ז 12.7.87, אם יביא את ההצעה בכתב עד שעה 8 בבוקר, שכב' השופט פרוינד בבית־המשפט השלום בתל־אביב בח' ויצמן 1.
למכירה פרטנית שתעשה ביחס לנכס.
בכבוד רב **חוה רענן**
פרטים נוספים אפשר לקבל אצל כונסי הנכסים, עוה"ד
יהודה פרץ 440271
משה הוכמן 269619

הצעה למכירה טובין 7/87

חברת "אגד" בע"מ מזמינה בזה הצעות מחיר לקנית טובין, הכוללים חבילות, חפצים ושאר דברים אשר נמסרו לפקדון או למשלוח, או שנעזבו במיתקנים ובאוטובוסים שלה ואשר בעליהם או מי שהדברים הללו היו מיועדים עבורם, לא באו לקחתם או לא קיבלום מאיזו סיבה שהיא.
פרטים וטופסי הצעה למכירה אפשר לקבל במשרד מחלקת חבילות ארצית, רחוב סלומון 7, קומה ב' חדר 219, ת"א, טלפון 03-372214, בכל יום בין השעות 12.00–8.00 בבוקר.
המועד האחרון להגשת ההצעות הוא 20.7.87, שעה 12.00. אל ההצעה תצורף המחאה בנקאית לפקודת "אגד" בגובה 10% מערך ההצעה.
מס ערך מוסף ישולם על ידי הקונה בנפרד ובנוסף לסכום ההצעה.
אין "אגד" מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

מכללת בית ברל
המכינה הקדם אקדמית

נותרו מקומות
★ מכינה דו שלבית - להשלמת כל תעודת הבגרות
★ מכינה חד שלבית - השלמה לבעלי תעודת בגרות חלקית.
★ מכינה קדם טכנולוגית, קדם מדעי הטבע - תגבור מקצועות הבגרות הריאליים ואנגלית.
★ מכינה קדם פדגוגית - (בתכנון) לחסרי תעודת בגרות במתמטיקה ו/או אנגלית בשילוב עם לימודי שנה א' במכללה במסלולי הכשרת מורים.
(טלפון: 052-448969)

קימת אפשרות למגורים בפנימיה

עדיפות וסיוע לזכאי משרד החינוך,
חילים משוחררים עד גיל 25 מתבקשים לפנות לפרטים והרשמה:
טלפון 052-454784 (73) 052-25151

"אגודת גולשי הצוקים בישראל" מודיעה:
פעילויות קיץ 1987

קורסי מדריכים ומדריכי עזר
בגלישה: מרכז הארץ ומדבר יהודה
מחזור א: 19–29 ביולי
מחזור ב: 16–24 באוגוסט
טיולי אתגר:
מדבר יהודה (גלישה במערת סדום) 17–18 ביולי
נ. חקק, נצוקי רמות, שייט אבובים 12–13 באוגוסט
נ. דוקן (הקניון השחור) 15 באוגוסט
טיולי משפחות:
גליל עליון: (אבובים, גלישה מצוקים ועוד)
מחזור א: 24–25 ביולי
מחזור ב: 12–13 באוגוסט
גליל מערבי: (כולל גלישה במערת קשת) 28–29 באוגוסט.
קורס גלישה מתקדם:
מדבר יהודה 26–27 ביולי
מערת קשת 31 ביולי
מדבר יהודה 21–22 באוגוסט
גלישה למתחילים:
מגן מיכאל (מתאים למשפחות) 15 באוגוסט.
שרות גלישת אומנה לקייטנות בכל הארץ
פרטים והרשמה – עד שבוע מראש.
פרטים והרשמה: טל' 03-346663, ת.ד. 180 קרית־אונו מ. 55101.

עמותת "בוני ביתם"
בגבעת הכרם, שטח 9

נותרו דירות האחרונות כל הקודם זוכה!!

גבעתיים

התארגנות לבניה עצמית של

דירות

בנות 4½, 5½, 6 חדרים

במגדלי דירות ובניה מדורגת
• מחירים מפתיעים • סטנדרט גבוה • בטחון מירבי לכספים

פרטים: "תושבות" בע"מ
רחוב בלפור 31א', תל־אביב – ☎ 03-200408
קבלת קהל בשעות 14.00–09.00

קופת חולים "מכבי"
מודיעה על פתיחת
מרפאת שיניים חדשה
ברמת־השרון

במגמה להרחיב ולשפר את מיגוון השירותים הניתנים לחברי הקופה ברמת השרון וסביבתה, הקימה קופ"ח "מכבי" מרפאת שיניים חדשה ומשוכללת ובה מיגוון שרותי רפואת השן.
השירות לציבור הרחב במחירים עממיים.
לחברי "מכבי" מחירים מוזלים.
כתובת המרפאה: רח' אוסישקין 5 רמת־השרון (מעל השופרסל).
לקביעת תורים נא להתקשר לטל. 03-402471/2 בין השעות 20.00–8.00.

גל מרין בע"מ
הודעה ללקוחות וספקים

בתאריך 19.7.87 אנחנו עוברים למסוף המכולות החדש שלנו ברח' אופיר חוף שמן חיפה.
במקום יינתנו כל השירותים למכולות, ייצור מבנים ממכולות ועבודות מתכת.
ת.ד. וטלפונים ללא שינוי.

מבנה תעשייתי להשכרה

2 קומות להשכרה כ־3,000 מ"ר
בקרית תעשיות עתירות מדע
בהר החוצבים, ירושלים
– מיידי – אפשרי לתקופה ארוכה –
נא לפנות בכתב לת.ד. 5577 ירושלים
מיקוד 91054 או טל. 02-818041 לדוד.

"ערים", חברה לפיתוח עירוני בע"מ
מיסודם של
מינהל מקרקעי ישראל ומשרד הבינוי והשיכון
מפתחת

מגרשים לבניה עצמית
("בנה ביתך")
בכפר־יונה

יתרת מגרשים בשיטת "כל הקודם זוכה"
ההרשמה במשרדי חברת ערים
רח' ז'בוטינסקי 65 ראשל"צ, ☎ 03-953131
בימים א–ה, בין השעות 13.30–08.30

מחפשים בית בתל־אביב עבור
קבוצת נכים
לנופש של מספר ימים בסוף יולי
052-72078,
לא בשבת

הנהג,
תן טרמפ
לחייל

הסוכנות היהודית לארץ ישראל | ההסתדרות הציונית העולמית

מכרז מס' 010/87

1. הסוכנות היהודית לארץ ישראל וההסתדרות הציונית העולמית מזמינות בזאת הצעות לניהול מזנון.
מקום: **ירושלים**
המשרד המרכזי רח' המלך ג'ורג' 48
2. את תנאי המכרז והחומר הקשור בו אפשר לקבל במשרדינו מיום 12.7.87 כתובת: המלך ג'ורג' 48 חדר 100 בשעות 13.00–10.00.
3. מועד אחרון להגשת הצעות: **24.7.87** שעה 08.30.
4. על המציע להיות רשום כעוסק מורשה לפי חוק מע"מ ולנהל פנקסי חשבונות על פי פקודת מס הכנסה.

ישוב עמל | עירית טבריה

ביה"ס התיכון המקיף בגליל עמל
50 שנה לביה"ס התיכון בטבריה

במסגרת ארועי היובל ליסוד ביה"ס הוחלט לקיים במהלך שנה"ל התשמ"ח את הארועים הבאים:
א. עריכת "ערב הבוגרים" בט"ו בשבט.
ב. תערוכת צלומים והישגים של ביה"ס מאז היווסדו.
ג. כנס מוצבים בהשתתפות שר החינוך והתרבות. בכנס זה ירצה מנהל ביה"ס לשעבר ד"ר צמח צמריון.
ד. כנס בוגרים.
ה. מגעו לחקות מחול ותזמורות זמר מכל הארץ.
ארועים כ"ה יתקיימו בטבריה בל"ג בעומר 5.5.88.
לשם חידוש הקשר עם הבוגרים הננו מתבקשים למלא הספח המצורף בצירוף 5 ש"ח כדמי רישום לארועים הנ"ל, ולשלוח אותו לביה"ס התיכון המקיף בגליל עמל בטבריה או למחלקה לחינוך בעירייה.
שם ומשפחה: .... כתובת: ....
טלפון: .... תעסוקה נוכחית: ....
שנת סיום הלימודים: ....
מוכן לתרום בארגון הארוע ....
בוגר יקר: אנא מסור תוכן הודעה זו לכל אחד מבין בוגרי בית הספר שאתה מכיר.

לגרפוליט – מפעלי דפוס בע"מ
דרוש
חותך נייר מקצועי
לפנות למשרד:
רח' הגר"א 9, ת"א. טלפון: 03-370075

לחברת שיווק ארצית למוצרי צריכה השייכת לקונצרן תעשייתי גדול דרושים
אנשי שיווק בכירים
לאזורים: באר-שבע, המרכז וחיפה
דרישות התפקיד:
• יוצאי-צבא עד גיל 30.
• השכלה תיכונית לפחות, רצויה השכלה אקדמית או מקבילה.
• בעלי רשיון נהיגה.
• תושבי האזורים המצויינים לעיל.
• נכונות לעבודה קשה ורצון לקידום.
התפקיד מתאים במיוחד לבוגרי כלכלה, שיווק וניהול המעוניינים לצבור נסיון מעשי במכירות ובשיווק בחברה המובילה בתחום זה – לצורך קידום עתידי.
מועמדים מתאימים יפנו בכתב אל ת.ד. 3953, פתח-תקוה 49517, עבור "איש שיווק", תוך פירוט קורות-חיים, גיל, השכלה, מספר טלפון להתקשרות ונסיון קודם במידה שקיים.
סודיות מובטחת

דרושים
מורים
לשנת הלימודים תשמ"ח
ללימודי בוקר במקצועות:
– אנגלית
– מדעי החברה
– לשון
בעלי תואר אקדמאי ותעודת הוראה, עם נסיון מוכח בהכנה לבגרות.
נא לפנות ל – תיכון רון – ת"א 03-448121, הרצליה 052-511262 רחובות 08-455572

קופולק בע"מ
למעבדת מפעלנו באזור התעשיה בפתח-תקוה דרוש/ה
כימאי/ת אנליטי/ת
כישורים: בעל/ת נסיון במיכשור חדיש ופיתוח שיטות ב-H.P.L.C
• 5 ימי עבודה בשבוע •
נא לפנות בכתב-יד בציון קורות-חיים ונסיון אל ת.ד. 1098, תל-אביב 61010.
סודיות מובטחת

מנהלי יצוא
בכל התחומים כשותפים ($ 25000)
בחברת יצוא יהודית
03-659508/332204 E.F.C

בית-הספר התיכון המקצועי ויצ"ו רחובות
ארלוזורוב 18 08-451396
דרושים
★ **מדריך חינוכי לפנימיה**
★ **מורה לספרות ולשון**
חצי משרה
★ **מורה לכתבנות**
משרה מלאה
פרטים ניתן לקבל בטלפון 08-451396
במשרת המדריך ניתן להתקשר גם בשעות הערב ליוסי 08-452685

למוסד ממלכתי דרושים
גברים
ליחידה מיוחדת העוסקת במשימות בלתי שגרתיות
אנו מציעים:
* תפקיד דינמי ומעניין.
* אפשרות לקידום ולמיצוי היכולת האישית.
* קביעות בעבודה
* שכר גבוה, כולל הטבות מיוחדות.
* אפשרויות מגוונות לשינוי בתחום העיסוק, לרבות יציאה לחו"ל או ללימודים אקדמיים לאחר מספר שנות עבודה.
* אווירת עבודה נעימה, בצוות צעיר ומגובש.

– יתקבלו קצינים וחיילים ששירתו כלוחמים ומפקדים ביחידות שדה, או קצינים להם רקע טכני.
אם גילך עד 28, השכלתך תיכונית מושלמת ובריאותך תקינה, פנה נא בכתב לת.ד. 39351 ת"א (מיקוד 61392), עבור ה.ש., בציון קורות חיים ופרטים אישיים מלאים, כולל מס' ת"ז וטלפון.
– פונים מתאימים ייענו –

הלוח הכללי

הועדה לאנרגיה אטומית
המרכז למחקר גרעיני נחל-שורק
דרוש
מהנדס כימיה
* בעל תואר שני עם התמחות בבקרת תהליכים ליישום עוקבים (TRACERS) בתעשיה ובמחקרי סביבה.
* דרוש נסיון בתכנות מדעי במקרו-מחשב ובמערכות מדידה מפוקדות מחשב.
* רצוי נסיון בתעשיה הכימית.

העבודה כרוכה בנסיעות ובשהות בשדה.
אנו עובדים חמישה ימים בשבוע ומקיימים מערך הסעות בכל אזור המרכז.
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון בעבודה, רשימת ממליצים ומספר טלפון למחלקת כח אדם, המרכז למחקר גרעיני, נחל שורק, דואר יבנה, מיקוד 70600.
– סודיות מובטחת –

לחברה תעשייתית
דרושים
לבית דפוס באזור פתח-תקוה
★ **דפס**
★ **עוזר דפס**
מועמדים מתאימים בעלי רקע ונסיון בהדפסה על קרטון לעבודה במכונת דפוס אולמרה-5, יפנו טלפונית לשם קביעת מועד לראיון לטל. 03-9230068 בין השעות 8.00–16.00.
– סודיות מובטחת –

מתפנה בקרוב ומחפש אתגרים חדשים
מהנדס מכונות
בעל נסיון בניהול רב מעונין בניהול מפעל
ת.ד. 5541 קרית-ביאליק מיקוד 27154

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה, תשמ"א 1981
לפי חוק זה אסור למעביד לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מפאת היותו נשוי או הורה. אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לעונש על פי החוק.

לצה"ל דרושים:
א. 1) לחיל הרפואה לשירות קבע,
אחראי מרפאות בכל חלקי הארץ.
נתונים נדרשים: –
א) גיל 21 עד 30
ב) לאחר שירות צבאי מלא ותקין כחובש.
ג) נכונות לעבור הכשרה מתאימה במידת הצורך.

2) **מפט"י רפואה במרכז הארץ**
נתונים נדרשים: –
א) גיל 21 עד 30
ב) לאחר שירות צבאי מלא ותקין.
ג) רקע בתחום ניהול מחסן תרופות או מכשור רפואי.
ד) נכונות לעבור הכשרה מתאימה בעת הצורך.
לקבלת פרטים נוספים יש לפנות לד.צ. 02149 – שלישות

ב. **קצין ברמת סגן – סרן**
בוגר תואר ראשון במחשבים ו/או נתוח מערכות ב-IBM/PC ובמערכות גדולות הכרחי נסיון של שנה לפחות.
נא לפנות בצרוף קורות חיים ל-ד.צ. 02145/א' צה"ל או לטלפונים: – 03-205660, 03-205778
* * *

לחברה למרכזי תרבות וספורט (לנוער ולמבוגרים) בע"מ
דרושים יזמים – חברתיים
לתפקיד
מנהלים
למתנ"סים
בפתח תקוה
שכ' עמישב
ועכו העתיקה
דרישות התפקיד:
• השכלה אקדמאית (ב.א. לפחות) • תנתן עדיפות לבוגרי תכנית עתודה מוכח בארגון מינהלי וכלכלי בהיקף רחב.
• יעודף נסיון במינהל חינוכי ובחינוך המשלים • נכונות לעבודה שעות לא שגרתיות • מגורים במקום תנאי הכרחי.
יש לפנות בכתב בצירוף קורות חיים, שמות ממליצים ופרוט הנסיון אל החברה למתנ"סים, נגעת גזינט ירושלים 91034.
על המעטפה, בציון המקום המבוקש, להגיע עד 21.7.87
ייענו מועמדים מתאימים בלבד.

קופת חולים מכבי
דרושים
★ **מנהל חשבונות**
• יכולת עבודה עצמאית
• סוג ג' ומעלה
• ידע בהנהלת חשבונות ממוכנת
• מקום עבודה ברמת השרון/תל-אביב
לפרטים נא לפנות 03-200981
★ **עובדי מעבדה רפואית בעלי נסיון**
מקום העבודה: רמת-גן, ת"א, חולון וראשון לציון
לקביעת ראיון ולפרטים נוספים נא לפנות לד"ר רמון טלפון: 282365, 288142, 288144, 03-299845
★ **פקידת חשבונות**
• השכלה תיכונית, לפחות
• ידיעת שפה לועזית
• ידע ונסיון בעבודה בחשבונות
• מקום העבודה: תל-אביב
לפנות טלפונית 292921 למחלקת חשבונות

חברה ציבורית בתחום הבניה והשיכון מחפשת
★ **מהנדס בניין מנוסה**
• מסירה קבלה ופקוח של עבודות קבלנים בהיקף רחב.
• הכנת מכרזים לביצוע עבודות בתחום שיפוץ ואחזקת מבנים ושכונות.
• בעל תעודה.
• יכולת תיאום, קידום ביצוע עבודות עם גופים ציבוריים וקבלנים.
• ונסיון מוכח של 5 שנים.
העסקה במסגרת חוזה תוך שירותים והשכר בהתאם לכישורים.
★ **הנדסאי או טכנאי בניין**
• פיקוח על עבודות שיפוץ חיצוני ופנימי של מבנים רכוש משותף ופיתוח שטח.
• נסיון במגע עם גורמי חוץ הקשורים לעבודות בניה.
• ידע בבדיקת חשבונות קבלנים.
• בעל תעודה ונסיון מוכח של 5 שנים בשטח.
• בעל רכב.
דירוג מוצע לפי הכישורים.
מועמדים יפנו בכתב עם פרוט תולדות חיים ונסיון קודם לת.ד. 6313, יפו.

למשרד שמאים אלמנטרי
דרושים:
★ **שמאי מנוסה**
★ **מהנדס מכונות**
★ **פקידה**
תנאים טובים למתאימים!!
טל. 03-624583

למפעל כצמן-חנן בע"מ, ב[illegible]
דרושים:
1. **מסגר לבנית מכונות**
2. **רתך מעולה**
5 ימים בשבוע, תנאים טובים למתאימים.
טל. 03-9231999, 03-9222859

דרושים במכתשים:
למפעלינו בבאר-שבע ובנאות חובב
הנדסאים/ טכנאי חשמל
חשמלאים
בעלי רשיון "חשמלאי מוסמך"
רצוי נסיון
של שנה אחת לפחות
בעבודה במפעל תעשייתי
שליטה במערכות פיקוד
(PLC רצוי)

מועמדים יפנו בכתב יד ובצרוף קורות חיים ותאור נסיון קודם לאגף משאבי אנוש ת.ד. 60 באר-שבע, 84100
סודיות מובטחת

אורט ישראל
רשת אורט ישראל
דרושים
משרד העבודה והרווחה
יבנה
לביה"ס תעשייתי אורט "אורמת איזור התעשיה 68, טלפון 08-439911
★ **הנדסאי להוראת מקצועות המתכת**
(תורת המקצוע, פרקי מכונות)
★ **הנדסאי להוראת מקצועות החשמל**
(ידע בפיקוד ובקרה באלקטרוניקה)
צריפין
לביה"ס תעשייתי אורט למקצועות הרכב
טל' 03-983512 (בערב – 03-952979)
★ **מורה למקצועות הריאליים:**
מתמטיקה, פיסיקה, הכרת המחשב.

למשרד תכנון כבישים ומדידות
דרושה
שרטטת
עם נסיון
טלפון: 03-453098

החברה הישראלית לטרקטורים וציוד בע"מ
THE ISRAEL TRACTORS & EQUIPMENT CO. LTD.
מפיצי CATERPILLAR בישראל
החברה הישראלית
דרוש
מנהל חשבונות
סוג 3
כישורים נדרשים:
• ותק ונסיון של 5 שנים לפחות
• ידע בעבודה עם מחשב
• ידיעת השפה האנגלית – יתרון
5 ימי עבודה בשבוע, 7.00–16.30
– סודיות מובטחת –
בדבר פרטים נא לפנות בכתב יד למחלקת כ"א ת.ד. 214 חולון 58101

למפעל תעשייתי באשקלון
דרוש
הנדסאי|טכנאי מכונות
לניהול המחלקה הטכנית
התמחות וכישורים.
1. נסיון של 5 שנים
2. הכרחית ידיעת השפות עברית, גרמנית ואנגלית.

תנאים טובים למועמד המתאים
מועמדים מתאימים יפנו בכתב בציון קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 13 אשקלון 78100
סודיות מובטחת

לטופר מפעלי אופנה
TOPPER
דרוש
מבקר מתפרות חוץ
בעל נסיון רב.
(כולל אזור השטחים)
נא לפנות טלפונית 03-5560831/2

למוסד "מעין" בקבוץ עין חחרש
דרוש/ה
מורה מנוסה
להוראת הביולוגיה והכימיה
בחטיבת הביניים
במשרה מלאה (ללא מגורים במקום)
המעוניינים יפנו בשעות העבודה לטלי 06-365086 או 06-367333
ומשעה 18.00 אל יוסי רוטביין 06-367491

ל"גרנות"
מעבדת חלב
דרושים
1) **מיקרו ביולוג**
2) **לבורנט מיקרו ביולוג**
לטלפן בשעות העבודה 06-321267-8

לחברה דינמית וצעירה בגוש דן לביצוע גרפי באמצעות מחשב
דרושה
אחראית מחלקת גימור
• שליטה מושלמת בעברית
• שליטה טובה באנגלית
• יכולת אירגון
טל' 03-703702/5 לדניאל

דרושה מיידי
אשת מכירות
לעבודה ביד-אליהו במשרה מלאה
הדרישות: • חוש מסחרי
• כושר בניהול מו"מ וביצוע מכירות
• חרוצה ומסודרת
• נסיון עבודה במחשב
• נסיון במכירות
פרטים נוספים נא לפנות לטלפון 03-331508, 03-332648

למשרד מועדון הים התיכון בתל-אביב.
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות עצמאי/ת
למשרה מלאה (8 שעות ביום)
– שליטה בשפה הצרפתית וידיעת השפה העברית
– ידע בסיסי בניהול חשבונות ע"י מחשב
– פיקוח על צוות עובדים
נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים תוך ציון הכישורים הפורמליים ונסיון, ולציין משכורת מבוקשת
למועדון הים התיכון רח' אבן גבירול 38 תל-אביב 64364
– סודיות מובטחת –

ליוצאים לפרישה מוקדמת, בעלי ידע טכני, ממתינה לכם משרה של
מנהל עבודה
מקום העבודה בחיפה.
התנאים כמקובל בשרות העבודה.
לפנות טלפונית 04-661581, 04-642636

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה, תשמ"א 1981
לפי חוק זה אסור למעביד לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מפאת היותו נשוי או הורה. אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לעונש על פי החוק.

לחברת תקשורת בין הגדולות בארץ
דרושות:
מקדמות מכירה
באמצעות הטלפון
לאזורי ת"א וחיפה
כישורים מועדפים:
★ יוצא צבא - (עדיפות לקצינות בחיל תקשר או לבעלות רקע טכני אחר)
★ בוגרת תיכון (לפחות)
★ כושר שכנוע, סבלנות, חריצות, ומוטיבציה חזקה להצלחה
★ יום עבודה מלא (5 ימי עבודה)

(אין צורך בניסיון קודם, ההכשרה תינתן במקום)
המעוניינות יפנו לחב' שלף יועצים - טלפון 03-343511
בין השעות 08.00-13.00
רק מועמדות מתאימות תענינה
– סודיות מובטחת –

למועצה אזורית ערבה
(במרכז ספיר)
דרוש
גנן
על המעוניינים לטלפן
057-81225/6

דרוש
רוקח/ת או
עוזר/ת רוקח/ת
לעבודה בגליל העליון
במשרה מלאה
בדבר פרטים נא לפנות לטלפון 06-791128

להוצאת ספרים
"מודן"
דרוש/ה
מונטג'ר/ית מנוסה
03-330067/8
לשלמה או יעקב

---

arkia ארקיע
דרושות
★ **פקידת שכר**
רקע בקלדנות ונהול משרד
★ **מזכירה**
למנהל מסחר
הדפסה עברית/אנגלית
ידע באנגלית
לקביעת ראיון לפנות ביום א' 12.7.87, לפנות לטלפון 03-425536

לחברה העוסקת בפיתוח מערכות צבאיות משובצות מחשב
דרושים
1. ראש צוות לתפקידי פיתוח חומרה
– מהנדס אלקטרוניקה בעל 6 שנות נסיון
– נסיון בפיתוח כרטיסים המבוססים על מיקרו מחשבים
– הכרות רכיבי מוטורולה 68000
– VME-BUS – יתרון
2. מהנדס אלקטרוניקה לתפקידי פיתוח חומרה
– 2-3 שנות נסיון בפיתוח כרטיסים המבוססים על מיקרו מחשבים
– הכרת משפחת מוטורולה 68000 – יתרון
3. טכנאי אלקטרוניקה
– 2-3 שנות נסיון בליווי ופיתוח מערכות מחשב צבאיות

נא לפנות בכתב, בצרוף קורות חיים, לת.ד. 2059 הרצליה-פיתוח 46120 ולציין, עבור אנשי פיתוח חומרה

למרכז בריאותי בסביבות ירושלים
דרושים:
1. מזכירה –
ידיעת עברית ואנגלית הכרחית, כולל הדפסה
2. דיאטנית –
בעלת תואר שני, דוברת עברית ואנגלית – הכרחית
לפנות בפירוט קורות חיים בכתב-יד לת.ד. 6198, תל אביב מיקוד: 61061 עבור "ד"

דרוש:
בחור צעיר ונמרץ
לקידום מכירות שי לחגים
* כושר מכירה ושכנוע.
* הופעה נאה
* שעות עבודה בלתי שגרתיות
* בעל רכב (רצוי מסחרי)
* אפשרי גם סטודנט.

לפרטים נא לפנות לישראל 03-942021 קו פנימי 44

נתן תומר הנדסה
דרוש/ה
★ **שרטט/ת מנוסה**
(רצוי בעבודות תעבורה)
תנאים טובים ראיונות יום א' – ג' בין 10:00 – 12:00
טל': 03-249267, 03-230104

למשרד מהנדסי בנין
דרושה
שרטטת קונסטרוקציות
טלפון 210379
03-263979

כוסם מעולה עצמאי
להצטרפות לבית מלאכה קיים ועובד
טלפון 03-709244

אמונה
רשת מוסדות חינוך
לבית הילדים "אחות שרה" בני-ברק
דרושים
★ **פסיכולוג/ית חינוכי**
ל-½ משרה, שעות גמישות.
★ **עוזר/ת לטבח**
★ **מגישה לארוחת ערב**
בשעות 4-8 בערב.
מועמדים דתיים יפנו בטלפון 03/791504, 03/782578.

I.T. LASERS
רמת החייל
לחברתנו דרושים:
1) **טכנאי אלקטרוניקה.**
2) **מכשירן אלקטרו - אופטי.**
3) **מלחימה/מחווטת לחצי משרה.**
עדיפות ליוצאי חיל האויר או חיל חימוש.
5 ימי עבודה בשבוע
טלפון 03-490948 ליעקב

הלוח הכללי

עירית ראשון-לציון

לעיריית ראשל"צ דרושים מועמדים לתפקידים הבאים:

1. עו"ד לתפקיד משפטן
באגף לאיכות הסביבה – מכרז פנימי חיצוני 16/87 מתח דרגות ד–בו בדירוג המשפטי היקף משרה 50%.

2. אדריכל
לתפקיד מנהל מחלקת תכנון באגף תכנון והנדסה – מכרז פנימי/חיצוני 19/87 מתח דרגות 11-8 בדירוג המהנדסים.

3. מהנדס/הנדסאי בניין
לתפקיד מתאם עבודות אחזקה באגף החינוך מכרז חיצוני 11/87 מתח דרגות 10-7 בדירוג המהנדסים והטכנאים.

4. סטטיסטיקאי/כלכלן
לתפקיד עוזר מחקר במרכז למידע ומחקר מתח דרגות 9-7.

פרטי המכרזים ניתן לקבל במחלקת כוח אדם בעירייה רח' הרצל 68 טל' 991903/7 בשעות העבודה הרגילות.
הצעות יש להגיש בכתב יד בצירוף תולדות חיים וצילומי מסמכים במעטפה נושאת ציון מספר המכרז עד יום א' 19/7/87 כ"ב בתמוז תשמ"ז. עבור מח' כוח אדם רח' רוטשילד 24 ראשל"צ.

מאיר ניצן ראש העירייה

לחברת יבוא מכוניות
דרוש

איש מכירות משאיות

★ כושר נהול משא ומתן.
★ שליטה מלאה בעברית, ידיעת שפה נוספת – יתרון.
★ נסיון קודם במכירות – עדיף בענף הרכב.
★ הבנה טכנית והכרת ענף המשאיות.
מועמדים בעלי כישורים מתאימים המוכנים לעבודה קשה ומעניינת יפנו בפרוט קורות חיים ונסיון קודם בעבודה לת.ד. 9083 תל-אביב 61091.
סודיות מוחלטת מובטחת
★ ★ ★

מפעלי ניר
אמריקאים ישראליים בע"מ
דרוש

מהנדס מכונות

לפיקוח על עבודת קבלנים
★ נסיון בכתיבת מיפרטים
★ נסיון בעריכה וניתוח מכרזים
★ נסיון בפיקוח מקצועי בשטח
★ הבעה טובה בכתב
★ יכולת טובה לעבודה בצוות
המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב למחלקת המנגנון, ת.ד. 142 חדרה.
רק מועמדים מתאימים – ייענו.
– סודיות מובטחת –

בני משה קרסו בע"מ
יבואני "רנו" בישראל
למחלקת מכירות רכב חדש
דרושים

אנשי מכירות

בעלי נסיון במכירות, הופעה נאה, יוזמה וחריצות, רשיון נהיגה, עדיפות לבעלי נסיון במכירת רכב ודוברי שפות.
לפנות ישירות לסופי בכח אדם
רחוב דיב"ל 26 ת"א 03-627111/110

למפעל תעשייתי מוביל בתחומו באזור פ"ת
דרושה

מזכירת מנכ"ל

לטיפול שוטף ואפקטיבי בכל המתרחש בלשכת מנכ"ל
נדרש נסיון רב-שנתי.
5 ימי עבודה בשבוע.
לפנות בכתב יד בפירוט קורות חיים לת.ד. 2018 גבעתיים 53111.
רק מתאימות יענו.

הלוח הנפוץ ביותר

לתפקיד בטחוני בחו"ל

דרושים קצינים בדרגות סגן, סרן

הנתונים הדרושים:
★ גילאי 21-28
★ יוצאי יח' קרביות
★ פרופיל רפואי 82 ומעלה
★ יכולת בסיסית לנהל שיחה באנגלית, או בשפה מערב אירופאית אחרת.
המתאימים יעברו הכשרה ובסיומה ייצאו לחו"ל לתקופה שבין שנה וחצי לשלוש שנים. (בעלי משפחות ייצאו עם משפחותיהם).
המעוניינים בתפקיד, שעונים לדרישות דלעיל מתבקשים להתקשר לטלפון מספר 03-419865 בימים א' – ד' – 12 – 15 ליולי 87 בין השעות 0900 – 1600.
– מועמדים מתאימים יוזמנו לפגישת הכרות –

קירית חבי קבלנית לבניה בע"מ
דרוש

מנהל עבודה לבניין

לעבודות באזור המרכז
נסיון רב בעבודות שלד וגמר
טלפון 03-747044 747054.

באילת
לחברת תורים
דרושים

סקיפרים

בעלי רשיון משיט
נוספים בשכר
תנאים טובים
למתאימים.
טלפון
059-72111/2/3

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה, תשמ"א 1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה.
העבריינים צפויים לקנס

קבוצת מפעלי גלי
למפעל האופנה בראשל"צ
דרוש/ה

מנהל/ת חדר דיגום

הכישורים הנדרשים:
1. נסיון בתפקיד דומה בענף האופנה.
2. רקע בעיצוב/תדמנות והבנה בתפירה.
3. יכולת ניהול צוות עובדים.
4. נכונות לעבודה מלאת אתגרים.
עדיפות לבוגרי/ות בי"ס שנקר
★ 5 ימי עבודה בשבוע
★ הסעות
תנאים טובים לנותאים/ה
לקביעת ראיון נא לחתקשר לטל: 03-9631081 ליהודית.

דרוש/ה

חשב

התפקיד: ניהול מערכת הנהלת החשבונות, תקציב ומשכורות.
הדרישות: מנהל חשבונות מדופלם. נסיון בגוף ציבורי לפחות 7 שנים. יכולת ניהול צוות.
דרגה: כ' כ"א בדרוג האחיד ותנאים נלווים.
מועמדים מתבקשים לפנות בכתב בצרוף אישורים על נסיון והשכלה לת.ד. 7314, ים עד 19.7.87.
לבירורים ניתן לפנות לטלפון: 233081.

לצה"ל דרושים:
נגדים לשרות קבע
לתפקידים: –

א. נגד משמעת
ב. מאחזקי מלגזות
ג. מנתח מערכות

בדבר פרטים להתקשר לטל. 03-694355 ולבקש את נסים.

אזורים בנין (1965) בע"מ
לביצוע
פרוייקט יוקרתי מורכב
דרוש

מהנדס בנין

בעל רשיון
נסיון נדרש 7 שנים בביצוע.
קורות חיים כולל המלצות יש לחפנות בכתב יד בלבד לת.ד. 50172 ת"א עבור שרה.

מכללת בית ברל
המכינה
הקדם אקדמית
דרושים

מורים להכנה לבגרות

★ במתמטיקה פיסיקה – תכנית מורחבת
★ הסטוריה ומוע"ש
★ תנ"ך
נסיון קודם בהכנה לבגרות הכרחי
לפרטים נוספים: 052-454784

לפנימיה טיפולית בירושלים
דרוש

מדריך חינוכי

רצוי בעל השכלה
בתחום החינוך המיוחד
לפנות טלפונית בשעות הערב בלבד
טל. 02-430998.

הלוח הגדול ביותר

רשות שדות התעופה בישראל

לעבודה בטחונית בנמלי התעופה
אילת וירושלים
דרושים

יוצאי יחידות קרביות

בנתונים הבאים:
★ לוחמים בוגרי קורס פיקודי יוצאי יחידות שדה לאחר שרות צבאי מלא.
★ 12 שנות לימוד
★ פרופיל 82 ומעלה (למרכיבי משקפיים – חובה עדשות מגע רכות)
★ תחילת העבודה מותנית במעבר קורס בשכר, אשר יפתח בסוף חודש יולי 87.
תנאי שכר טובים למתאימים
ועדת קבלה לקורס תתקיים בנמל התעופה בן גוריון, אגף כח אדם, בניין הטרמינל, קומה ג' חדר 321.
במועדים הבאים: ביום שני 13.7.87 בין השעות 09.00-11.00
על הפונים להצטייד בתעודת זהות, פנקס מילואים תעודת שחרור, ופנקס שבוי.
★ מועמדים אשר ימצאו מתאימים בועדת הקבלה, ידרשו לעמוד במבחן התאמה לתפקיד, אשר יערך בשלב מאוחר יותר.

למשרד הובלה באיזור המרכז
דרושים

1. נהגים מנוסים להייבר
2. נהגים מנוסים לסמי טריילר

אלכסנדר אורן בע"מ
רח' ירושלים 10, ראשון לציון.

לחברת אחזקה במרכז הארץ
דרושים
1. חשמלאי מוסמך
★ עם רשיון למתח גבוה וידע במיזוג אויר.
2. חשמלאים מוסמכים
3. טכנאי מיזוג אויר וקירור בכיר וראש צוות.
4. טכנאי מיזוג אויר מנוסים
5. עובדי אחזקה בעלי ידע טכני כללי
תנאים טובים לרציניים ולמתאימים
נא לפנות טלפונית לקביעת ראיון בין השעות 08.00–13.00 לטלפון 04-673747-8.

לרשות הגנים הלאומיים
דרושים

טלפונאית – כתבנית

הכישורים:
– השכלה תיכונית.
– שליטה מלאה בעברית.
– נסיון בהדפסה.
– מגורים באזור המרכז.
מקום העבודה בקריה בתל-אביב.
שעות העבודה: 07.30-15.30.
על המועמדות להיות אחרי שירות צבאי
לקביעת ראיון נא לפנות למיכל
03-252281.

ענף הסריגה
קיבוץ באזור הקריות
מחפש
1. מיוסטר למכונות סריגה עגולות
– עם נסיון
2. שורג – עם נסיון
נא להתקשר למספר טלפון בשבתו 04-734180 04-734290/734294 באמצע השבוע
לפנות לזיגל או נעמה
– סודיות מובטחת –

גלית ז"ל

במלאת שנה לפטירתה ללא עת של יקירתנו

גלית גהלן ז"ל

נעלה לקברה ונתייחד עם זכרה
ביום ראשון, ט"ו בתמוז תשמ"ז 12.7.1987, בשעה 5.00 אחרי-הצהריים, בבית-העלמין בפתח-תקוה.

המשפחה

לאחר סבל ויסורים נלקחת מאיתנו
חלפה שנה של כאב וגעגועים אך תמיד
את איתנו ובליבנו

ברכה בן־אברהם ז"ל

נעלה לקברה ונתייחד עם זכרה ביום שלישי, י"ז תמוז תשמ"ז, 14.7.87, בשעה 4.30 אחה"צ, בבית העלמין בחולון.
אוטובוס יצא בשעה 4.00 אחה"צ מבית המנוחה, רח' הכובשים 51 ת"א.

המשפחה

לציון יום השנה השני לפטירתה של יקירתנו

אנה דוניץ ז"ל

נעלה לקברה
בית-העלמין בקרית-שאול, ביום ראשון, ט"ו בתמוז תשמ"ז (12.7.1987), בשעה 5.00 אחרי-הצהריים.
נפגשים ליד שער בית-העלמין.

המשפחה

אנו משתתפים באבלה הכבד של
גב' רבנסרי אלזבט ומשפחתה
במות

אביה ז"ל

"בזק" – החברה הישראלית לתקשורת בע"מ
וועד עובדי בזק

לשלמה פרוייד
אתך באבלך הכבד
במות

אביך ז"ל

האגודה למען החייל
מרחב דרום

למשפחת טלקר
אתכם באבלכם הכבד במות

משה ז"ל

תדיראן – חט' מוצרי מתכת (מכני)
ההנהלה וצוות העובדים

"בזק" – החברה הישראלית לתקשורת בע"מ
משתתפת בצערו של מר שומר אהרון
במות עליו

אביו ז"ל

סמנכ"ל הנדסה ותכנון
עובדי אגף הנדסה ותכנון
ועד העובדים

---

9 שנים בהלקח יקירנו

ראובן (רובי) בטאט ז"ל

זוכרים
מתגעגעים
וכואבים

המשפחה

לכל מנחמינו על מות יקירנו

משה אברהם פרצלן ז"ל

תודה עמוקה

המשפחה

אנו מתאבלים מרה על מותו של
הרב

ד"ר אהרון גרינבאום זצ"ל

ידיד ועמית אהוב
ומשתתפים בצער המשפחה
זכרו לא ימוש מאתנו לנצח

יד אבי הישוב
יד הנדיב

במלאת שלושים לפטירת בעלי, אבינו וסבנו

ירחמיאל (מילק) שמואלביץ ז"ל

תערך אזכרה
ביום ראשון, 12.7.1987, בשעה 5.00 אחרי-הצהריים, בבית-העלמין סגולה בפ"ת.
טקס לזכרו יערך בערב, בשעה 20.30, בבית האיכר, ברחוב נורדאו 7, בפ"ת.
תודתנו נתונה מקרב לב לכל מנחמינו ומוקירי זכרו.

מרים שמואלביץ
מוטי, דבורה, אבי וב"ב

למשפחות סגל ויהושע
אתכם באבלכם – אבלנו הכבד
במות יקירתנו ללא עת

סימה סגל ז"ל

אבלים – משפחות:
טופר, סגל, וינברג
וחב' זלסיד בע"מ

במלאת שלושים לפטירתה של אשתי, אמנו ואחותי היקרה

רחל שטרנברג ז"ל

נעלה לקברה ונתייחד עם זכרה ביום ראשון, ט"ו תמוז תשמ"ז (12.7.87), בשעה 4.30 אחה"צ, בבית-העלמין הדרום שבגבול חולון–בת-ים.
נפגשים ליד השער החדש.
תודתנו נתונה לכל מנחמינו.

המשפחה

במלאת שנתיים
לפטירתה של אשתי, אמנו ואחותי היקרה

סלע לאה ז"ל

נעלה לקברה להתייחד עם זכרה
ביום שני, ט"ז בתמוז תשמ"ז 13.7.1987, בשעה 15.45.
נפגשים בשער החדש בבית-העלמין בחולון.

המשפחה

במלאות שנה למותו של

איסק (צ'וקה) דווידוביץ ז"ל

מטלמז קישנים מינבן
הננו מודיעים על אזכרה לזכרו ביום ראשון, 12.7.87, בשעה 4.15, בבית העלמין בחולון.
אוטובוס יוצא מרח' בית שמאי 11 רמת-גן ב-3.30.

משפחת דווידוביץ

למאיר בן מאיר
אבלים אתך במות

אמך ז"ל

בית אגרקסקו